

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETÇİLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**EĞİTİM DENETİMİ SİSTEMİNİN YASAL DAYANAKLARA
GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

HAZIRLAYAN

Ali Niyazi Oktar

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Yaşar YAVUZ

İZMİR-2010

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum *Eğitim Denetimi Sisteminin İlişkili Araştırmalar ve Yasal Dayanaklara Göre Değerlendirilmesi* tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım yapıtların kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara gönderme yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

29/01/2010

Adı ve Soyadı

Ali Niyazi Oktar

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne

İşbu alışma, j¼rimiz tarafından..... *Eğitim Bilimleri*.....

..... Anabilim Dalı

..... *Eğitim Birecilitiği ve Denetimliği*..... Bilim Dalında
Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : *Trd. Doc. Dr. Tunus P. ZORACIOLU*.....

¼ye : *Trd. Doc. Dr. Tazat TAVUZ*.....

¼ye : *Trd. Doc. Dr. Herveat G¼m¼ř*.....

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

29.01.2010

Prof. Dr. h. c. İbrahim ATALAY
Enstit¼ M¼d¼r¼

T.C YÜKSEKÖĞRETİM KURULU TEZ MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No **362955**
Yazar Adı / Soyadı ALİ NİYZİ OKTAR
Uyruğu / T.C.Kimlik No T.C. 42106438806
Telefon / Cep Telefonu / e-Posta 02522140907 05053123303 04yavuz@gmail.com
Tezin Dili Türkçe
Tezin Özgün Adı EĞİTİM DENETİMİ SİSTEMİNİN YASAL DAYANAKLARA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ
Tezin Tercümesi EVULATION OF ACCAEDUCATIONAL SPERVISION SYTEM ACCORDING TO THE LEGAL BASIS
Konu Başlıkları Eğitim ve Öğretim
Üniversite Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü / Hastane Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı
Bilim Dalı / Bölüm Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Eğitim Bilimleri Bölümü
Tez Türü Yüksek Lisans
Yılı 2010
Sayfa 128
Tez Danışmanları Yrd. Doç. Dr. YAŞAR YAVUZ
Dizin Terimleri
Önerilen Dizin Terimleri
Kısıtlama / Kısıt Süresi Yok

Yukarıda başlığı yazılı olan tezinin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda tamamen veya kısmen çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimize ilgili fikri mülkiyet haklarımız saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

28.02.2010

İmza:.....

Yazdır

ÖNSÖZ

Bu araştırma ; Ülkemizde 1970 yılında başlayan Eğitim Denetimi ile ilgili araştırmalara topluca bakılarak sınıflandırılıp, yasal dayanaklara göre değerlendirmesini yapmak ve bu konudaki ihtiyaçlara dikkat çekerek alana katkı sağlamaya çalışmaktır.

Araştırma süresince değerli öneri ve katkılarıyla, her türlü bilimsel yardımda bulunan ve yakın ilgisini esirgemeyen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Yaşar YAVUZ' a teşekkürlerimi sunarım.

Eşim Azime'ye ve kızlarım D.Gökçe ve Gülce' ye sevgilerimle...

Ocak 2010

Ali Niyazi OKTAR

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	I
TUTANAK	II
YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DOKÜMENTASYON MERKEZİ TEZ	
VERİ FORMU	III
ÖNSÖZ	V
ÖZET	IX
ABSTRACT	X

BÖLÜM I

GİRİŞ

	1-26
Problem Durumu	3
Eğitim Denetimi Tipleri	6
Türkiye’de Denetimin Tarihsel Gelişimi	7
Türkiye Eğitim Sistemin’de Denetim Alt Sisteminin Bugünkü Durumu	10
İlköğretim Müfettişliği	10
Bakanlık Müfettişliği	22
Problem Cümlesi	25
Alt Problemler	25
Araştırmanın Amacı	26
Sayıtlar	26
Sınırlılıklar	26

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

	27-93
Denetim Kuram ve Modelleri Konusunda Yapılan Araştırmalar	27
Denetmen Yetiştirme İstihdam ve Eğitimi Konusunda Yapılan Araştırmalar	36
Denetmen Yeterlikleri Konusunda Yapılan Araştırmalar	48
Kurum, Yönetici ve Öğretmen Denetimi Konusunda Yapılan Araştırmalar	61

Denetim Sisteminin Yapı ve İşleyişi Konusunda Yapılan Araştırmalar	72
Denetim Sorunları ve Karşılaşılan Güçlükler Konusunda Yapılan Araştırmalar	93

BÖLÜM III

YÖNTEM

99-100

Araştırma Modeli	99
Araştırmanın Evreni	99
Araştırmanın Örnekleme	99

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

101-117

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	101
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	107
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	108
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	110
Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	112
Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	114
Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	116
Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	117

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

120-122

Sonuçlar	120
Öneriler	122
KAYNAKÇA	124

ÖZET

Araştırmanın amacı, eğitim denetimi alanında yapılan araştırmaların topluca incelenmesi ve Milli Eğitim Bakanlığı denetim hizmetlerinin yasal dayanaklara göre değerlendirilerek, uygulayıcılara ve araştırmacılara kolaylık sağlamaktır.

Araştırmada, alan tarama yöntemi kullanılmış.

Araştırmanın evrenini; Türkiye’de Eğitim denetimi alanında yapılan araştırmalar ve yasal dayanaklar olarak ilgili yasa ve yönetmelikler oluşturmaktadır.

Araştırmada elde edilen bulgular şöyledir.

- 1- Milli Eğitim Bakanlığı Denetim hizmetleri çağdaş anlayışı yansıtmamaktadır.
- 2- Denetim sisteminin yapısından, denetmenlerin sayısal ve niteliksel yetersizliklerinden kaynaklanan önemli sorunlar vardır.
- 3- Denetmenler, mesleki gelişme konusunda öğretmenlere rehberlik yapamamaktadırlar.
- 4- Denetmen yeterlilikleri konusunda, öğretmen, yönetici ve denetmenler arasında önemli algı farklılıkları bulunmaktadır.

ABSTRACT

The study aims at analyzing the previous studies carried out in the field of educational supervision as a whole and providing a laborsaving means for the supervisors and researchers through a comprehensive evaluation of supervision services of the Ministry of Education.

Field scanning method was used in the study.

The scope of the study covers the previous studies done in the field of educational supervision in Turkey, and regulations and laws constituting the legal basis for educational supervision processes.

The findings of the study are as follows:

- 1- Supervision services of the Ministry of Education lack in reflecting the contemporary understanding.
- 2- The structure of the supervision system suffers seriously from both quantitative and qualitative insufficiencies of the supervisors.
- 3- Supervisors do not fulfill their responsibilities in guiding teachers on their way to professional development.
- 4- There are significant perception differences on the qualifications of the supervisors among teachers, directors and supervisors

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim, her insan için yaşamsal önem taşıyan kaçınılmaz bir olgudur. Bireyin sosyal, ekonomik ve psikolojik gereksinmelerini çağdaş düzeyde karşılayabilmesi, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve niteliğine bağlıdır. İnsanlar arası ilişkiler ve buna bağlı olarak toplumsal düzen, değişim ve süreklilik rolü açık ya da dolaylı olarak eğitim olayıyla ilişkilendirilmektedir. Ergun'a göre, günümüzde ülkelerin gelişmişlik düzeylerini gösteren ölçütlerin arasında eğitim düzeyi de vardır (Kaya, 1972).

Bireyin kendi yaşantısı yoluyla, kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci (Ertürk, 1972) olarak tanımlanan eğitim, günümüzde bütün toplumlarda kurumlaşmış, kendi sistemini oluşturmuş ve toplumsal sistemde yerini almıştır (Yavuz, 1995).

Her örgütün ve sistemin denetim sistemi vardır. Bu bir örgütsel ve yönetsel zorunluluktur (Aydın, 1993). Eğitim sistemlerinde denetim alt sistemleri vardır. Eğitim sistemlerinin amaçları gereği kendine özgü yönlerinin olması nedeniyle, denetim konusundaki genellemelerin bu sisteme uygulanması zorlaşır. Bu da denetim alt sisteminde kendine özgü yönlerinin olması gereğini ortaya koyar.

Genel olarak denetim, örgütsel eylemlerin benimsenen amaçlar doğrultusunda, saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması süreci (Aydın, 1993) olarak tanımlanırsa sorun tanıma ve durumu saptama işlevini yerine getirme olarak algılanabilir. Bu da (kontrol etme) klasik denetim sergiler. Çağdaş eğitim denetimi anlayışında ise; durumu saptama ve değerlendirme işlevlerinin devamı olarak; örgütün amacına ulaşmasını engelleyici etken ya da durumlarla karşılaşıldığında, bunları düzeltmek, işleyişi amaca uygun hale getirmek ve süreci geliştirmek için gerekli çabaları gösterme (Aydın 1986) etkinlikleri ağırlık taşır.

Hoy ve Miskel'e göre "eğer, eğitim denetimi daha çok bilimsel olacaksa, kararların ve eylemlerin bilgiye dayanması zorunludur" (Aydın, 1993). Bu da denetimsel davranışlarda bilginin önemini açıkça belirtmektedir. Bilgide bilimsel araştırmalar ve

çalışmalar sonunda üretilir. Türkiye’de eğitim denetimi ile ilgili bilimsel araştırmalar yapma 1970 de Galip Karagözoğlu’yla başlamıştır ve yapılan araştırma sayesinde artma eğilimi gözlenmektedir.

Türk Eğitim Sisteminde denetim alt sisteminin yapısı, işleyişi ve çalışma biçimi yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelerle belirlenmiştir. Anayasanın 42. maddesinde eğitim.öğretimin devletin gözetimi ve denetimi altında yapılacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 56 ve 58. maddelerinde, gözetim ve denetim görevlerinin yürütülmesi devlet adına Milli Eğitim Bakanlığı’na verilmiş ve bu görevin eksiksiz olarak yerine getirilmesinden birinci derecede Teftiş Kurulu sorumlu kılınmıştır. Teftiş Kurulunun kuruluş ve görevleri 3792 Sayılı Kanununun 27. maddesinde belirlenmiştir (TC MEB 1993).

Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü 19 Şubat 1993 tarih ve 21501 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe konulmuş olup, kapsam deneyimler ve kuruluş; görev, yetki ve sorumluluklar; atama, yetiştirme ve yükselme; Teftiş Kurulunun çalışma esas ve usulleri; raporlar; denetlenenlerin yükümlülük ve sorumlulukları, tüzük içinde yer almaktadır (MEB Tüzüğü 1993).

Problem Durumu

Eğitim Denetimi;

Eğitim sisteminin bir alt sistemi olan denetim; yönetimin konusu olan her alanda ve yönetimin bütün süreçlerinde kendisini etkili bir Şekilde hissettiren ve varlığından asla vazgeçilmeyen ađdaŐ bir araç olarak ortaya çıkmaktadır (Tef. Krl. BŐk. yayını 1993). Denetim ađdaŐ bir araç olarak algılanırsa, eğitim denetiminin amaçları ve ilkeleri de ađdaŐ ölçütlere uygun olmalıdır.

Örgütün amaçlarına ulaŐma derecesi, kaynaklarını etkili kullanabilme derecesine bağlıdır. Bu nedenle sistemler kaynaklarının kullanılma biçimini sürekli olarak denetlemek ve saptamak ister (Taymaz, 1978). Çağdaş eğitim denetiminin en önemli özelliği, insan kaynaklarına verilen önemdir. İnsan kaynağının geliştirilmesi ve etkili biçimde kullanılması ađdaŐ yaklaŐımın odak noktasını oluşturmaktadır (Aydın, 1993).

Çağdaş eğitim denetiminin amacı, eğitim sisteminin amaçlarının gerçekleştirilmesi ile iliŐkilidir. Çağdaş Denetim konusunda benzer işlevleri içeren değişik tanımlar yapılmaktadır. Denetim, öğretmeyi ve öğrenmeyi etkileyen etkenlerin tümünün değerlendirilmesi ve daha etkili bir öğretme. ğrenme ortam ve koşullarının hazırlanması iŐidir. Bu değerlendirmenin sonuncul amacı, eğitim sürecinin daha etkili kılınması (Aydın, 1993) olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımla formal bir örgüt olan okulda denetim, sistem yaklaŐımı ile ele alınmaktadır.

Çağdaş denetim konusunda yapılan tanımların vurguladıkları ortak özellik, eğitim ğretim çalışmalarında öğretmene sağlanan yardım ve rehberliktir. Bu görüşe uyarak ađdaŐ denetim Karagözoğlu (1977) tarafından; okuldaki eğitim.ğretim faaliyetlerinin verimini arttırmak amacıyla, denetmenler veya uzmanlar tarafından öğretmenlere ve diğer görevlilere sağlanan mesleki yardım ve rehberlik hizmetlerinin tümünü içeren teknik bir süreç olarak tanımlanmıŐtır.

Denetimin etkili olabilmesi için belirlenmiş ilkeleri vardır. Denetim etkinliklerinde uyulması gereken bu ilkeler şöyle sıralanmıştır;

1. Amaçlılık
2. Planlılık
3. Süreklilik
4. Nesnellik
5. Durumsallık
6. Açıklık
7. Demokratiklik
8. Tutarlılık
9. Özendiricilik

Denetim etkinliklerinde bu ilkeler bütünlük arz eder. Herhangi birinden vazgeçilmesi halinde, tanımlanan hizmetin özelliği ortadan kalkar. Asıl işlevinden uzaklaşır, kendisinden beklenen etkenlik ve verim düşer (Cengiz, 1992).

Değişik yazarlar, farklı kavramlarla denetimin fonksiyonlarını gruplandırmışlar. Bu kavramların işlevlerine bakılarak, benzerlik içinde olanların bir araya getirilmesiyle denetimin fonksiyonları;

1. Liderlik
2. Kaynaklık
3. Koordinatörlük
4. Danışmanlık

5. Rehberlik

6. Değerlendiricilik, ana başlıkları altında toplanabilir (Cengiz, 92).

Denetim etkinliklerinin başarı ile yapılabilmesi, denetim ilkelerinin fonksiyonlarının ve amaçlarının denetmen tarafından bilinmesinin yanında; Mc Kean ve Mills'e göre şu kişilik özelliklerine sahip olmaları başarılarını arttıracaktır (Karagözoğlu, 1977).

1. Başkalarının görevini ve saygısını kazanma yeteneği,

2. Görevde heyecan

3. Mesleki yeterlilik duygusu,

4. Diğer insanlara sevgi duyma ve isteklerine duyarlı olması,

5. Özgün buluş ve davranışlara sahip olma,

6. Şaka ve mizah yeteneğine sahip olma,

7. Diğer yargılarına saygılı olma,

8. Kaynak kişi olabilme, gibi özelliklerdir. Wiles ise denetmenlerin başarılı bir görev yapabilmeleri için aşağıda sıralanan beş beceri grubuna sahip olmalarının şart olduğunu belirtmektedir (Karagözoğlu, 1977).

1. Liderlik becerileri,

2. İnsan ilişkileri becerileri,

3. Grupla çalışma becerileri,

4. Personel yönetimiyle ilgili beceriler,

5. Değerlendirme becerileri.

Günümüzde, çağdaş denetim uygulamalarının eğitim.öğretimi daha verimli hale getireceği, üst düzey yöneticiler, denetmenler, müdürler ve öğretmenler tarafından benimsenmesine rağmen; denetmenlerin çoğu kontrol eden, rapor veren denetmen rolünü sergilemektedirler. Çünkü bu iki rol denetmenlerin otoritelerini kullanmalarına fazlaca olanak sağlamaktadır. Bu da denetmenlerin daha kolayına gelmektedir.

Eğitim Denetimi Tipleri (Çeşitleri)

Denetim türlerinin sınıflandırılmasında farklı yaklaşımlar, farklı sonuçları doğurmuştur: Evrimi açısından yapılan bir sınıflamada, kontrol amaçlı denetimden demokratik ve modern denetime doğru bir sıralama yapılmıştır (Karagözoğlu, 1977).

Diğer yaklaşımlara göre, biçimsel denetim.etkinlik denetimi, sorumlu aramaya yönelik denetim.sorun çözmeye yönelik denetim, yönetsel.parasal.bireysel denetim, politik.yargı.kamuoyu.yönetim denetimleri, dikey.yatay (işlemler için.işgörenler için) denetim, bireysel.grupla, yakın.uzak, sürekli.sürekli, kurum.birey, iç.dış denetim ayrımları yapılmıştır (Başar, 1993).

Klasik denetim, kontrol ve raporlamaya dayalı durum saptamayla sınırlı denetim türü olarak ülkemizdeki uygulamalarda ağırlığını hissettirmektedir. Klasik denetim modelleri, çalışanların doyumsuzluğuna neden olup, güvenini ve ilişkilerini bozmak yoluyla örgütün hava boyutu üzerine olumsuz etkiler yapmaktadır (Aydın, 1984). Çağdaş denetim, yapıcı ve bulucu denetim, demokratik denetim gibi adlarla verilen denetim türü insan ilişkilerine yönelik yönetim kuramlarının etkilerini taşımaktadır (Başar 1993).

Aydın (1984) ve Karagözoğlu (1977) bu denetim türünün özelliklerini; program geliştirme, problem çözme, çalışanları yetiştirme, moral ve güdü sağlama, değerlendirme, bilimsel yöntemler kullanma, işbirliğine dayalı bir çalışma ve denetim düzeni ile tüm eğitsel çabaların geliştirilmesini amaçlaması olarak sıralamışlardır.

Klinik denetim, denetim eylemlerinin etkinliğini arttırmak amacıyla, özellikle öğretimde, planlı işbirliğine dayalı, gözlem inceleme ve davranış değiştirmeye yönelik etkinlikler bütünüdür (Başar, 1993). Kliniksel denetimi, öğretimsel denetimin bir boyutu

olarak da düşünebiliriz. Kliniksel denetim döngüsü “Gözlem Öncesi Görüşme”, “Gözlem aşaması”, “Analiz”, “Gözlem Sonrası Görüşme”, “Gözlem Sonrası Analiz”, ve “Yeniden Planlama” (Aydın 1993) olmak üzere altı basamakta toplanmaktadır.

Türkiye’de Denetimin Tarihsel Gelişimi:

Eğitim sistemindeki değişme ve gelişmeler, doğal olarak denetimi de etkiler. Denetim, eğitim sisteminin bir alt sistemidir. Bu durum eğitim sistemindeki her türlü değişimin, denetimi bu değişmeler doğrultusunda yeniden yapılanmasını gerektirmiştir. Bu nedenle, bu değişme gelişmelerin tarihsel süreç içinde incelenmesi, geçirdiği aşamaların değerlendirilmesi denetimin yapısı ve özelliği hakkındaki bilgilerimizin artmasına olanak sağlar. Denetim sistemindeki değişme ve gelişmeler, tarihsel süreç içinde incelenerek ve sisteme katkıları değerlendirilerek anlaşılabilir.

Eğitim sistemimizde denetimin tarihsel gelişimi, imparatorluk ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere iki bölümde incelenebilir.

İmparatorluk Dönemi:

Denetim ilk olarak, 1838 tarihinde Rüştüye Mekteplerinin açılmasına ilişkin düzenlemelerle sistemimize girmiştir. Rüştüyelerde öğretmenlerin mesleki yeterliklerini saptamak, öğretimi geliştirmek, öğrencilerin daha iyi yetişmelerini sağlamak üzere görevlendirilecek memurlar tarafından teftiş edilmeleri öngörülmüştür.

1946 yılında Mekatib.i Umumiye Nezaretine bağlı olarak Mekatib.i Rüstiye Muinliği adları taşıyan iki birim kurulmuş ve teftiş görevi yapan Muinler atanmıştır. 1847 yılında yayınlanan bir yönetmelikte teftiş, öğretmene yardım olarak düşünülmüş ve müfettişlere yardım eden rehber anlamını veren Muin ünvanı verilmiştir (Akyüz, 1993).

Rüştüye ve Sıbyan okullarını denetlemek üzere 1862 yılında görevlendirilen memurlara ilk defa müfettiş denilmiş, merkez ve taşra okullarını denetleme görevi verilmiştir.

1869 yılında maarif-i Umumiye Nezaretin'e bağılı olarak Vilayet Maarif Meclislerinin kurulması öngörölmüştür. Bu meclislerde muhakkik ve müfettişler görevlendirilmiştir. Muhakkikler yetki bakımından müfettişlerden önce geliyorlardı.

1875 yılında hazırlanan bir yönetmelikte (nizamname) müfettişlerin öğretmenlere rehber ve yardımcı olmaları öngörölmüştür.

1911 yılında, yürürlüğe konulan Maarif-i Umumiye Nezareti merkez teşkilatı hakkındaki nizamname ile merkez hizmetleri idare ve teftiş olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Müfettişlerin orta dereceli ve yüksek okullarda görev yapmış, öğretmenler arasından, Türk Dili, Arap Dili, Matematik, Tabiat, Felsefe, Tarih, Coğrafya ve Öğretim Bilgisi ile özel öğretim alanlarından ayrıca bir mimar ve tıp doktoru olması öngörölmüştür (Taymaz, 1978).

1913 yılında hazırlanan Tedrisat-ı İptidadiye Kanunu Muvakkatı ile ilkokullarda teftişin ilköğretim müfettişleri tarafından yapılması öngörölmüştür. Ve ilköğretim müfettişlerinin görevleri teftiş, tahkikat ve irşat olmak üzere üç ana grupta toplanmıştır.

1914 yılında maarif müfettişlerinin görevlerine ilişkin yönetmelik yayımlanmıştır. Yönetmelikle orta öğretim ve bakanlığa bağılı diğere kurumların teftişinde göz önünde bulunduracak esasları kapsamına alınmıştır.

Cumhuriyet Dönemi:

Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldıktan sonra 1 Mayıs 1920 günü Milli Eğitim hizmetlerinin tamamı Maarif Vekaletine verildi. 1923 yılında Maarif Müfettişleri Talimatnamesi ile ilk Tedrisat Müfettişlerinin vazifelerine dair talimatname yayımlanmıştır. Aynı yıl bir teftiş heyeti müdürü ile on müfettişten oluşturulan bir teftiş kurulu kurulmuştur.

3 Mart 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile tüm medrese ve okullar Maarif Vekaleti'ne bağlanmıştır. 1 . 20 Mayıs 1925 tarihleri arasında Konya'da Maarif Umumi Müfettişleri toplantısı yapılmış ve Bakanlar Kurulunun onayları Maarif Müfettişleri Umumiyelerinin yetki ve görevlerine ilişkin talimat hazırlanmıştır. Bu yönetmelik, Maarif Vekili adına tüm eğitim kuruluşlarını kanun, tüzük ve yönetmeliklerine uygun

olarak denetlemek üzere Mufettiſi Umumiye ve muavinlerinin atanması öngörölmüſtür (Karagözoğlu, 1974).

1926 yılında 789 sayılı Maarif Teſkilatı Kanunu yürürlüğe konulmuſtur. Bu kanuna göre maarif emirlikleri kurulmuſtur. Diğer yönetmeliklerden farklı olarak mufettiſi umumi yerine Vekalet Mufettiſi Unvanı kullanılmıſ ve mufettiſ muavinliği kaldırılmıſtır. Vekalet Mufettiſleri merkez ve mıntika mufettiſleri olmak üzere ikiye ayrılmıſtır. 1931 yılında maarif emirliklerinin kaldırılması ile birlikte mıntika mufettiſleri de vekalet mufettiſi olarak göreve devam etmiſlerdir.

1949 yılında bir kararla bakanlık mufettiſleri bölgelere dađıtılmıſ ve kısa bir süre sonra uygulamadan vazgeçilmiſtir. 1950 de bakanlık mufettiſleri Ankara, İstanbul ve İzmir merkezlerine toplanmıſlardır.

1967 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Teftiſ Kurulu Yönetmeliği hazırlanarak yürürlüğe konulmuſtur. 1979 yılında bu yönetmeliğin bazı maddeleri deđiſtirilerek teftiſ kurulunun görevleri aſađıdaki maddede belirtilmiſtir.

Madde 1. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiſ Kurulu, Milli Eğitim Bakanlığının murakabesine bağlı kurumların ve kuruluſları teftiſ ve murakabe etmekle, bunlar hakkında alınması tedbirlere menset olacak incelemeleri ve araſtırmaları yapmakla, özellikle idareci, öğretmen ve memurların meslek alanında ve fikir yönünde geliſmelerini sağlayacak mesleki yardım hizmetlerini yerine getirmekle ve gerekli hallerde soruſturma yapmakla görevli bir kuruluſtur.

Mufettiſlerden beklenen rehberlik hizmetleri ile birlikte soruſturma iſlerini de yürütmeleri, mesleki yardım ve değerlendirmeyi güçleſtirdiđinden 1973 yılında, mufettiſlerin bir kısmı soruſturma iſlerine ayrılmıſ sonraki yıllarda da bu uygulama kısa aralıklarla sürdürölmüſtür.

Türkiye Eğitim Sisteminde Denetim Alt Sisteminin Bugünkü Durumu

Türk Eğitim Sistemi içinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurum ve personel ile özel eğitim kurum ve personelinin denetlenmesi, gerekli değerlendirmelerin

yapılabilmesi görevini üstlenen iki tür müfettiş bulunmaktadır. Bu müfettişlikler, İllerde İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları ile Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kuruludur.

İlköğretim Müfettişleri:

İlköğretim müfettişleri başkanlığının kuruluşu

Madde 27. Her ilde doğrudan il millî eğitim müdürüne bağlı olarak, rehberlik ve iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme, soruşturma hizmetlerini yürütme amacıyla başkan, başkan yardımcıları, müfettiş ve müfettiş yardımcıları ile başkanlık bürosundan oluşan ilköğretim müfettişleri başkanlığı kurulur.

Başkanlık bünyesinde;

- a) İlköğretim müfettişlikleri başkanlığı
 - b) İnceleme ve değerlendirme komisyonu,
 - c) Teftiş grupları,
 - d) Başkanlık bürosu,
- bulunur.

İlköğretim müfettişlikleri başkanlığı

Madde 28. İlköğretim müfettişlikleri başkanlığı; başkan, ve başkan yardımcıları ile müfettiş ve müfettiş yardımcılardan oluşan bir danışma ve denetleme birimidir, ilköğretim müfettişleri başkanı, İlköğretim müfettişlikleri başkanlığının da başkanıdır.

İlköğretim müfettişlikleri başkanlığı ; öğretim yılı başında, ortasında ve sonunda olmak üzere en az üç defa bir gündemle toplanır. Müfettiş ve müfettiş yardımcıları, bir hafta öncesinden gündem bildirilerek toplantılara çağrılır. İlköğretim müfettişlikleri başkanlığı, il millî eğitim müdürü veya başkanın yazılı isteği üzerine olağanüstü toplantıya da çağrılabilir. Başkan, öğretim yılı içinde en az ayda bir defa olmak üzere grup başkanları ile toplanır.

Kurulun görevleri

Madde 29. İlköğretim Müfettişlikleri Başkanlığının görevleri şunlardır.

- a) Görev alanına giren okul ve kurumların teftiş ve değerlendirmesi ile bunlar hakkında alınması gereken önlemlere esas olacak inceleme ve araştırmaları yapmak, özellikle öğretmen, yönetici ve diğer personelin iş başında yetişmelerine yardımcı olmak, okul ve kurumların teftiş ve rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesine ilişkin ortak esas ve ölçütleri belirlemek,
- b) Meslekî toplantı, iş başında yetiştirme ve toplantı yönetimine ilişkin programları hazırlamak,
- c) Valilikçe kurulda görüşülmesi istenen konular ile kurula getirilen görüş, öneri ve verileri yürürlükteki mevzuat çerçevesinde incelemek ve değerlendirmek,
- d) Okul ve kurumlarda öğretim yılı içinde yapılan rehberlik ve iş başında yetiştirme, teftiş, inceleme ve soruşturma hizmetlerinin yerine getirilmesinde amaçlara ne dereceye kadar ulaşıldığını, alınması gereken önlemlerin neler olduğunu ve varsa diğer sorunları saptamak, görüşmek ve değerlendirmek,
- e) Okul ve kurumlar ile yönetici, öğretmen ve diğer personel hakkında düzenlenen teftiş raporlarının genel değerlendirmesini yapmak,
- f) Teftiş gruplarınca düzenlenen öğretim yılı sonu raporlarını değerlendirmek,
- g) Eğitimde niteliği artırmak, sorunları saptamak ve çözüm önerileri geliştirmek üzere araştırma konularını belirlemek,
- h) Görev alanına giren okul ve kurumlarda yürütülecek meslekî çalışma programını belirlemek; gerekli görülen rehberlik çalışmalarını yürütmek,

hususlarında millî eğitim müdürüne önerilerde bulunmak.

Başkanın görevlendirilmesi

Başkanın görev ve yetkileri

Madde 32. Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

- a) İlköğretim müfettişlikleri başkanlığının (1/b) gündemini hazırlamak, toplantılara çağırarak, başkanlık etmek ve yönetmek,
- b) Okul ve kurumların yönetici ve öğretmen sayıları ile ilin coğrafi, idarî ve ekonomik durumunu dikkate alarak, teftiş bölgeleri ile teftiş gruplarını oluşturmak, il millî eğitim müdürünün uygun görüşü ile valilik onayına sunmak, uygulanmasını sağlamak,
- c) Teftiş gruplarınınca hazırlanan yıllık ve aylık çalışma programlarını incelemek, uygun bulduklarını il millî eğitim müdürünün onayına sunmak ve uygulanmasını sağlamak,
- d) Başkan yardımcılarını, müfettiş ve müfettiş yardımcılarını ile teftiş bürosu personelinin çalışmalarını izlemek ve denetlemek,
- e) Müfettiş ve müfettiş yardımcılarını ile soruşturmacılar tarafından düzenlenen soruşturma raporlarını ile fezlekeleri incelemek veya incelettirmek,
- f) Teftiş raporlarını onaylamak,
- g) Müfettiş ve müfettiş yardımcılarını arasında anlayış, iş birliği ve eş güdümü sağlamak, hizmet içinde yetiştirilmeleri konusunda gerekli önlemleri almak ve önerilerde bulunmak,
- h) İl Millî Eğitim Disiplin Kurulu toplantılarına katılmak,
- i) İnceleme ve soruşturmalarda görevlendirilecek müfettiş ve müfettiş yardımcılarını belirlemek,
- j) Başkan yardımcılarını arasında iş bölümü yapmak,
- k) Büro personelinin atama ve yükselmeleri için önerilerde bulunmak,
- l) (Değişik: 21.7.2005/25882 RG) Müfettişlerden ve/veya yeterli sayıda müfettiş bulunmaması durumunda müfettiş yardımcılarınıdan ihtiyaca göre oluşturacağı komisyona, grupların hazırladığı öğretim yılı sonu raporlarını incelemek,

sonuçlarını konularına göre düzenlemek, problemleri ve çözüm önerilerini millî eğitim müdürlüğüne sunmak,

- m) Teftiş grupları arasında eş güdüm sağlamak amacıyla gerektiğinde bu gruplarla birlikte meslekî toplantı, rehberlik, teftiş ve inceleme gibi çalışmalara katılmak,
- n) Aylık çalışma çizelgelerini ve yolluk bildirimlerini incelemek, müfettiş ve müfettiş yardımcılarının geçici görev yolluklarının alınmasında tahakkuk memurluğu görevini yürütmek,
- o) Kurulun aldığı kararların uygulanmasını sağlamak amacıyla gerekli iş ve işlemleri yapmak,
- p) Müfettiş ve müfettiş yardımcılarının düzenlediği kurum teftiş raporlarını inceleyerek veya oluşturacağı komisyona inceleterek, millî eğitim müdürüne sunmak,
- r) Bu Yönetmeliğin 28 inci maddesinde düzenlenen kurul dışındaki kurul ve komisyonlara katılacak başkan yardımcısı, müfettiş ve müfettiş yardımcılarını belirlemek ve görevlendirmek,
- s) Sicil ve disiplin amiri olarak yapmakla yükümlü olduğu görevleri yerine getirmek,
- t) Başkanlığın görev alanıyla ilgili veri tabanını hazırlamak ve güncelleştirmek.

Başkan yardımcılarının görevleri

Madde 34. Başkan yardımcılarının görevleri şunlardır.

- a) Başkan tarafından yapılan iş bölümüne uygun olarak verilen görevleri yürütmek,
- b) Başkanın görevde bulunmadığı zamanlarda başkanlık görevlerini yürütmek.

Teftiş bölgeleri ve teftiş grupları

Madde 35. İller, hizmet verimliliği ile okul ve kurumların yönetici ve öğretmen sayılan göz önünde bulundurularak, başkanın önerisi, il millî eğitim müdürünün uygun görüşü ve valilik onayı ile teftiş bölgelerine ayrılırlar.

Her teftiş bölgesinde yeterli sayıda müfettiş ve müfettiş yardımcısından meydana gelen teftiş grupları oluşturulur. Teftiş gruplarının görev bölgeleri, öğretim yılı başlamadan on beş gün önce başkanın önerisi, il millî eğitim müdürünün uygun görüşü ve valilik onayı ile belirlenir. Müfettiş ve müfettiş yardımcıları teftiş gruplarına dengeli olarak dağıtılır. Bir teftiş bölgesinde iki öğretim yılı görev yapmak esastır. Ancak zorunlu hallerde iki yıldan önce de teftiş bölgesi değiştirilebilir, ihtiyaç halinde özel çalışma grupları oluşturulabilir.

Teftiş grubunun görev ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları bir yönerge ile belirlenir.

Grup başkanının görevleri

Madde 37. Grup başkanının görevleri şunlardır:

- a) Denetim, rehberlik ve iş başında yetiştirme, inceleme, araştırma ve soruşturma işlemleri ile ilgili grup üyeleri arasında iş bölümü ve iş birliği yapmak; işlerin zamanında, düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak,
- b) Grubun çalışmaları ile müfettişlerin görev sırasındaki davranışları hakkında Haziran ve Aralık ayı içinde başkana rapor vermek,
- c) Bölgesinin eğitim ve öğretimi hakkında öğretim yılı ortasında ve sonunda grup üyeleri ile birlikte genel durum raporu hazırlamak ve başkana sunmak,

- d) Rehber müfettişle birlikte müfettiş yardımcıları hakkında altı ayda bir görev başında yetiştirme eğitimi bu Yönetmeliğin 3 numaralı Ekinde yer alan ilköğretim Müfettiş Yardımcısının Görev Başında Yetiştirme Eğitimi Değerlendirme Formunu doldurarak başkana sunmak.

İnceleme ve değerlendirme komisyonu

Madde 38. İllerde üç müfettişten oluşan "inceleme ve Değerlendirme Komisyonu" oluşturulur. İhtiyaç duyulması durumunda, inceleme ve değerlendirme komisyonu sayısı, başkan yardımcısı sayısı kadar artırılabilir. Komisyon üyeleri, öğretim yılı başında başkanın önerisi, millî eğitim müdürünün uygun görüşü ve valinin onayı ile bir yıl için görevlendirilir.

Müfettiş ve Müfettiş Yardımcılarının Görev Alanları

Madde 42. İlköğretim müfettiş ve ilköğretim müfettiş yardımcılarının, rehberlik, araştırma, iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme ve soruşturma hizmetlerine yönelik olarak;

- a) Okul öncesi eğitim kurumları,
- b) İlköğretim kurumları,
- c) Özel eğitim gerektiren çocuklar için açılmış ilköğretim seviyesindeki okullar ve sınıflar,
- d) Yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar,
- e) İlköğretim seviyesinde açılan öğrencileri yetiştirme kursları,
- f) Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyette bulunan, okul öncesi ve ilköğretim kurumları ile ilköğretim seviyesindeki dershaneler, her tür ve seviyedeki özel yaygın eğitim kursları,
- g) Rehberlik ve araştırma merkezleri ve akşam sanat okulu müdürlükleri,

- h) Öğretmen evi ve akşam sanat okulları, öğretmen evi lokalleri ile sosyal tesisleri,
- i) Millî eğitim yayın evleri,
- j) Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı ilköğretimin 5 inci sınıfını bitiren öğrenciler için açılan yaz Kur'an kursları,
- k) Spor ve izcilik merkezleri,
- l) Gençlik ve izcilik eğitim tesisleri,
- m) Valilikçe uygun görülen diğer okul ve kurumlarla ilgili inceleme ve soruşturma işleri görev alanını oluşturur.

Müfettişlerin görev ve yetkileri

Madde 43. Müfettişlerin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Rehberlik ve iş başında yetiştirme;

- 1) Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde, öğretmenlerle meslekî toplantılar düzenlemek, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili olarak sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rehberlik etmek,
- 2) Okul ve kurumlarda rehberlik amaçlı çalışmalarda belirlenen konular, önerileri ile birlikte rehberlik tebliğine ve kurum teftiş defterine yazmak, tebliğin bir örneğini başkanlığa vermek,
- 3) Okul ve kurumların teftişinden sonra öğretmen ve yöneticilerle birlikte toplantı yapmak, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik rehberlik etmek,
- 4) Meslekî yayınları ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini izlemek, başkanlık veri tabanına katkıda bulunmak ve bu kapsamda bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek,

5) Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak,

6) Teftişi ile yükümlü bulunduğu öğretmenlere ve yöneticilere meslekî yardımlarda bulunmak ve iş başında yetişmelerine rehberlik etmek,

7) Teftiş, değerlendirme, araştırma, inceleme ve soruşturma hizmetlerinde müfettiş yardımcılarının katılımını sağlamak ve yetiştirilmelerine yardımcı olmak.

b) Teftiş ve Değerlendirme;

1) Türk millî eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, okul ve kurumların amaçlarına göre öğrencilerin yetiştirilmeleri ile yetenek, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi durumu,

2) Görev alanlarındaki okul ve kurumların eğitim, öğretim, yönetim ve diğer görevlilerinin mevzuata göre çalışmalarını,

3) Atatürk ilke ve inkılâpları'nın, İstiklâl Marşı'nın, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nin ve Öğrenci Andı'nın öğretilme ve kavratılma durumu,

4) Bayrak, anma ve kutlama törenlerinin; sosyal etkinliklerin mevzuatına uygun olarak yapılıp yapılmadığını,

5) Her yönü ile eğitim.öğretim ve yönetim çalışmalarını,

6) Kurumun ve kurumdaki personelin kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve programlarda belirtilen amaçları gerçekleştirme durumu,

7) Eğitim.öğretim ve yönetim görevlilerinin çevre ile ilişkilerini,

8) Okul veya kurum Personelinin yeterlilik ve verimliliklerini,

9) Okul aile birliği, okul kooperatifi ve kantininin kuruluş ve çalışmalarının mevzuatına uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini, teftiş etmek ve değerlendirmek.

- 10) Okul ve kurumlara ait bina uygulama bahçesi, arsa, arazi ve tesislerin amaca ve projeye uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını teftiş etmek ve değerlendirmek; sonucunda belirlenen hususları önerileri ile birlikte okul veya kurumun teftiş defterine yazmak; gerektiğinde ayrıca kurum teftiş raporu düzenleyerek başkanlığa sunmak,
- 11) Teftiş edilen okul ve kurumlarda yönetici, öğretmen ve gerektiğinde diğer personel hakkında ayrı ayrı teftiş raporu düzenlemek.
- 12) Yürürlükten kaldırılmıştır. (21.7.2005/25882 RG)
- 13) Teftiş bölgelerindeki okul ve kurumlar hakkında saptanan bilgileri zamanında ve eksiksiz olarak başkanlığa sunmak.

c) inceleme;

- 1) Başkanlıkça verilen veya teftiş sırasında karşılaşılan konularla ilgili inceleme yapmak,
- 2) Okul, öğretmen ve diğer personel ile ders araç ve gereçlerine ilişkin ihtiyaçları belirleyerek başkanlığa bildirmek,
- 3) Okul ve kurumların açılma ve kapatılmalarına ilişkin İnceleme raporu düzenlemek,
- 4) Yürürlükten kaldırılmıştır. (21.7.2005/25882 RG)
- 5) Okul ve kurumlardaki teftiş sistemi, eğitim ve öğretim yöntemleri, teftiş ve değerlendirme raporları ile diğer basılı defter ve kayıtların geliştirilmesi için çalışmalar yapmak, konu ile ilgili görüş ve önerilerinin kurul gündemine alınma isteğini başkanlığa bildirmek,
- 6) Okul ve kurumlar ile ilgili mevzuatın ve programların uygulanması sırasında karşılaşılan aksaklıkları, güçlükleri belirlemek ve başkanlığa bildirmek,

- 7) Okul ve kurumlarda özel eğitime yönelik uygulamaları mevzuatı çerçevesinde incelemek ve başkanlığa bilgi vermek,

d) Soruşturma;

- 1) İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre, valilikçe verilecek soruşturma emirleri gereğince resmî ve özel okul ile kurumlarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer personel hakkında soruşturma yapmak,
- 2) İnceleme ve soruşturmaya yönelik çalışmalarında kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerle doğrudan yazışma yapmak,
- 3) Verilen soruşturmaya zamanında başlamak ve kısa süre içinde tamamlayarak önerilerini fezleke veya rapora bağlayıp başkanlığa sunmak,
- 4) Bir olayın soruşturmasını yaptıkları sırada, aynı konuda başka soruşturmacı veya soruşturmacıların görevlendirilmesi durumunda; soruşturmanın birleştirilmesi için durumu bir yazı ile başkanlığa bildirmek,
- 5) Başlanılan bir soruşturmayı çeşitli nedenlerle tamamlayamama durumunda, gerekçesini yazılı olarak başkanlığa bildirmek,
- 6) Gerekli görülen defter, evrak, belge ve bilgileri, ilgili dairelerden istemek, incelemek sübut delil teşkil edenlerin asıllarını, diğer belgelerin örneklerini almak; asılları alınan belgelerin yerine mühür ve imzası ile onaylı birer örneğini dosyasında saklamak üzere ilgili daireye vermek,
- 7) Soruşturma alanına giren ilgililerin koruma ve sorumluluğu altındaki gizlilik dereceli de olsa her türlü evrak ve defterleri, para ve para hükmündeki senet, demirbaş eşya, ambar ve depolar ile kasa ve vezneyi görmek, incelemek, saymak ve gerekirse mühürlemek,

- 8) Soruřturmalarda, muhbir, Őikâyetçi, sanık ve tanıkların celbi ve dinlenmesi gibi soruřturmanın gerektirdiđi her tűrlű iřlemlerin yerine getirilmesinde ilgili mevzuat hűkűmlerine gűre hareket etmek,
- 9) Gűrev alanı ile ilgili aldıkları Őikâyet ve ihbar űzerine veya bizzat gűrmeleri durumunda, gecikmesinde zarar umulan ve delillerin kaybına meydan verebilecek hallerde delilleri toplayarak, olaya el koymak ve soruřturma emri istemek,
- 10) Dűzenledikleri teftiř, inceleme ve soruřturma raporlarının birer űrneđini űzel dosyalarında saklamak,
- 11) 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diđer Kamu Gűrevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun kapsamına girmeyen konularda Bařkanlıkça, millî eđitim műdűrlűđű aracılıđı ile Cumhuriyet Bařsavcılıđına suç duyurusunda bulunmak.

e) Araştırma;

- 1) Gűrev alanlarındaki okul/kurumların eđitim.űđretim, yűnetim ve űđrencilerle ilgili ihtiyaç duyulan konularda arařtırma yapmak,
- 2) Okul/ kurum personelinin yeterlik ve verimliliklerini araştırmak,
- 3) Bűlgesinde okula devam etmeyen űđrencilerin devamsızlık sebeplerini arařtırmak,
- 4) Eđitim sorunlarını belirlemek, çűzűm űnerileri geliřtirmek ve eđitimin niteliđini artırarak etkin ve verimli olarak gerçekteřtirilmesine yűnelik arařtırma yapmak,
- 5) Okul ve çevre iliřkisini gűçlendirmek amacıyla arařtırma yapmak,
- 6) Gűrev alanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla başkanlıkça verilen diğer konularda araştırma yapmak.

Görev Emirleri ve İkâmet Merkezleri

Madde 44. Müfettiş ve müfettiş yardımcılara inceleme ve soruşturmaya yönelik görev emirleri başkanın önerisi millî eğitim müdürünün uygun görüşü ve valinin onayı ile verilir.

Müfettiş ve müfettiş yardımcılarının ikamet yeri il merkezidir, büyük şehir bulunan illerde ise büyükşehir belediye sınırlarıdır.

Müfettiş ve müfettiş yardımcılara vali, millî eğitim müdürü ve başkanın dışında hiç kimse görev ve emir veremez.

Müfettiş yardımcılarının görevleri

Madde 45. Müfettiş yardımcılarının görevleri şunlardır:

- a) Müfettiş yardımcılara, bu Yönetmeliğin 43 üncü maddesinin (a) bendinde belirtilen, rehberlik ve iş başında yetiştirme görevi bağımsız olarak verilebilir.
- b) Bu Yönetmeliğin 16 ncı maddesinde belirtilen görev başında yetiştirme eğitiminde yeterli oldukları anlaşılan müfettiş yardımcıları, ikinci yılın sonunda, başkanın önerisi, millî eğitim müdürünün uygun görüşü ve valiliğin onayı ile teftiş, araştırma, inceleme ve soruşturmaları bağımsız olarak yürütme görevi ile yetkili kılınabilirler.

Bakanlık Müfettişleri:

16.8.1993 tarihinde kararlaştırılan Milli Eğitim Teftiş Kurulu Yönetmeliği günümüzde uygulanan yönetmeliktir.

Bakanlık Müfettişlerin kuruluş ve bağlılık, görev merkezi ile görev, yetki ve sorumlulukları Milli Eğitim Başkanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği’de aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Kuruluş ve Bağlılık:

Madde. 5 Teftiş Kurul Başkanlığı;

a. Başkan

b. Başmfettişler

c. Müfettişler

d. Müfettiş Yardımcıları

e. Őube Müdürlüklerinden; teşekkül edip doğrudan bakana bağlıdır. Müfettişlere Bakan ve Başkan dışında, hiçbir yerden emir verilemez.

Görev Merkezi

Madde. 6 Kurulun görev merkezi Ankara’dır İstanbul ve İzmir’de ęalıřma merkezleri kurulduğu gibi gerektiğinde başkanın nerisi ve Bakanın onayı ile Ankara dışında ęalıřma merkezleri ve bunlara bağlı bürolar kurulabilir.

Görev merkezlerinde, kurul Başkanlığınca verilen emirlerin yerine getirilmesi, büro hizmetlerinin yerine getirilmesi, müfettişlerin büro ile ilişkilerinin düzenlenmesi ve müfettişler arasında uyumlu bir ęalıřma düzeninin sağlanması konularında, o merkezlerdeki kıdemli müfettişlerden biri başkanın teklifi ve Bakanın onayı ile görevlendirilir.

Görev, Yetki ve Sorumluluklar:

Teftiş Kurulunun Görevleri,

Madde. 7 Kurul Bakanın emri ve onayı ile Bakan adına aşağıdaki görevleri yapar.

a) Bakanlık merkez teşkilatı ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların her türlü faaliyet ve işlemleri ile ilgili olarak denetim, inceleme ve soruşturma işlerini yürütmek.

b) Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmasını sağlamak amacıyla inceleme ve araştırmalarda bulunarak gerekli önerileri hazırlamak ve Bakana sunmak.

c) Özel kanunlarla verilen, mevzuatta yer alan diğer görevlerle Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Teftiş Kurulu yukarıda belirtilen görevleri yerine getirirken, öncelikle;

1. Yönetici, öğretmen ve memurların meslek alanında fikir yönünden gelişmelerini sağlayacak mesleki yardım hizmetlerini gerçekleştirir.

2. Okullarımızda Milli ülkülerin yaşatılmasını, Türk kültürünün yükseltilmesini, gençlerimizin Atatürk ilke ve İnkılaplarına bağlı, yurdunu milletini seven, ilmi düşünceye sahip, üretici, sağlıklı, uygar vatandaşlar olarak yetiştirilmelerini ana hedef alır.

3. Eğitim kurumlarının gelişmelerinin, görevlerinin zevk liyakatla çalışmalarının sağlanmasında rehberlikte bulunur.

4. Bakanlığın eğitim.öğretim politikasının, teşkilat mensupları ve diğer ilgililer tarafından anlaşılmasına çalışır.

5. Çevrede, öğrenci velilerine, öğretmen ve yöneticilere karşı anlayış; yakınlık ve takdir duygusu uyandırılmasını destekler, uygun eğitim ortamının hazırlanmasında etkili olur.

6. Bakanlık merkez teşkilatı ile okulla ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlar arasında karşılıklı iletişimin gerçekleştirilmesi yönünde çaba harcar. Özellikle görevlilerin ve diğer ilgililerin istek, ihtiyaç ve tekliflerinden bakanlık yetkililerini haberdar eder.

7. Türk Milli Eğitim amaçlarının ne dereceye kadar gerçekleştirildiğini yapılması gereken çalışmaları, işlemleri ve yöntemleri irdeler, araştırır, amaçlar ve mevzuattan sapmaları, aksamaları ve sebeplerini belirler ve düzeltilme çarelerini gösterir.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi ve alt problemleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

“Eğitim Denetimi Sisteminin Yasal Dayanaklara Göre Değerlendirilmesi”

Alt Problemler;

1. Türk Eğitim Sistemi’nde denetim hizmetlerinin yürütülmesine esas yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelere göre denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemeler nelerdir?
2. Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin denetim kuram ve modelleri açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?
3. Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin denetmen yetiştirme, istihdam ve eğitimi açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?
4. Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin denetmen yeterlikleri açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?
5. Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin kurum, yönetici ve öğretmen teftişi açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?
6. Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin denetim alt sisteminin yapı, işleyiş ve geleceği açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?
7. Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin denetim sorunları ve karşılaşılan güçlükler açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?

8. Denetim alanında yapılan araştırmaların sonuç ve önerileri yönünden birbirleri ile olan ilgileri ve birbirlerini tamamlayıcı özellikleri nelerdir?

Amaç:

Araştırmanın amacı, eğitim denetimi alanında yapılan araştırmaların sonuç ve önerilerinin neler olduğunu, bu sonuç ve önerilerin birbirleri ile ilişkilerini belirlemek ve buradan hareketle, araştırma sonuçlarının bir grupta bir araya getirilmesini yaparak, araştırmacılara ve yöneticilere tüm araştırmaları bir arada bulabilecekleri bir kaynak yaratmaktır. Bir başka amaçta, sistemin bir değerlendirilmesini yaparak alanda yapılan araştırmalar ile sistemin yapı ve işleyişini ilişkilendirip, sistemin daha etkili ve yeterli bir duruma getirilmesinde yapılabilecek çalışmalara ışık tutmaktır.

Sayıtlar:

1. Bu araştırmada ulaşılan ve denetim alanına ilişkin olarak yapılan araştırmaların, amacımıza yeter sayıda olduğu düşünölmektedir.
2. Denetim sistemine ilişkin yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelerin sistemin yapı ve işleyişini yansıtmakta olduğu kabul edilmektedir.

Sınırlılıklar:

1. Bu araştırma eğitim sistemimizin cumhuriyet dönemi ile sınırlıdır.
2. Araştırma (ulaşılabilen) denetime ilişkin araştırmalarla sınırlıdır.
3. Araştırmanın konusu, denetim alanında çıkarılan yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelerdeki düzenlemeler

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmaya temel oluşturacak ve alanyazından seçilmiş araştırmalar araştırma konu ya da içeriklerine göre kısaca tanıtılmaktadır.

Denetim Kuram ve Modelleri Konulu Araştırmalar

Araştırmacı Raşit Gökten

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 1986 yılında Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Tezin Konusu: Cumhuriyet Dönemi Türk Eğitim Sisteminde Teftiş

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmada Cumhuriyet Dönemi Türk Eğitim Sistemi genel olarak ele alınarak 1923 ten 1986'ya kadar Teftiş alt sisteminin yapısı ve işlevleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Tüm eğitim sistemi Cumhuriyet Dönemi ile sınırlandırılarak ele alınmıştır.

Araştırmanın Sonuçları:

Araştırma beş ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler ve bölümlere göre elde edilen veriler şöyledir:

Birinci bölümde; Cumhuriyet Dönemi Türk Milli Eğitim Sistemi yüzeysel olarak incelenmiş. Merkezi Yönetimin sakıncaları ortaya konulmuştur.

İkinci bölümde, eğitim sistemi içinde Teftiş alt sisteminin yeni işleyişi ve durumu ele alınmıştır. Geleneksel teftiştten çağdaş teftişe geçilmesi gereği vurgulanmıştır. Soruşturma görevinin rehberlik görevine yaptığı olumsuzluklarının giderilmesi için düzenlemenin gereği belirtilmiştir.

Müfettiş sayısının okul ve öğrenci artışına paralel olarak artmadığı, kendini yenileyemediği görülmüştür. Teftiş sisteminin modernleşebilmesi şu öğelere bağlıdır.

a) Teftiş Örgütü ve Görevli Müfettişler

1. Eğitim bir bütün olduğuna göre bunu denetleyen kurumunda bir olması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında ilköğretim ve orta öğretim teftiş kurulu bir başkanlık altında toplanmalıdır.
2. Müfettişlik Kurumu üzerindeki siyasi etkiler yeni kurumsal düzenlemelerle engellenebilir.
3. Müfettişlerin eğitim sürelerinin uzatılması Yüksek Lisans ve Doktora düzeyinde olmalarının yararı vurgulanması.

b) Yönetiminin tutumu; Teftiş, Yönetim süreçlerinin bir boyutu olarak düşünülürse; yöneticilerinde teftişe karşı tutumları olumlu olmalıdır.

c) Eğitimimizdeki eksikliklerin giderilmesi; eğitimde insan unsuruna önem verilmelidir. Eğitime yön veren kişiler ve eğitim yöneticileri eğitimin amaçlarından haberdar olmalıdırlar. Eğitim biliminin bulguların yararlanacak bilimsel bir tutum içinde olmalılar.

Üçüncü bölümde; ortaöğretim kurumları incelenmiş,

Dördüncü bölümde; Bakanlık müfettişleri incelenmiş,

Beşinci bölümde; eğitim sisteminin geleceği, Müfettişlerin Soruşturma görevleri incelenmiştir.

Araştırmacının önerileri sonuçların içinde yer almış. Ayrıca öneride bulunmamıştır.

Araştırmacı: Mahire Aslan

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde, Yüksek Lisans tezi olarak 1989'da hazırlanmıştır.

Araştırmanın Konusu: Çağdaş Eğitim Denetiminin Analizi

Araştırmanın Amacı: "Çağdaş Eğitim denetiminin kapsamı ve önerileri nelerdir?" biçiminde düzenlenen problemi çözmek üzere, çağdaş eğitim denetiminin öğretmen öğrenci, program okul yönetimi ve okul-çevre ilişkilerine bakış açısını saptamak, Türk eğitim sistemindeki denetim uygulamalarını çağdaş denetim anlayışı ile karşılaştırmak ve çağdaş eğitim denetimiyle ilgili alan yazım tarayarak bugünkü denetim uygulamaları hakkında okuyucuya genel bir görüş kazandırmak amacı doğrultusunda hazırlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve örneklemi: Çağdaş eğitim denetiminin kapsamında bulunan "öğrenci, öğretmen, program, okul yönetimi, okul-çevre ilişkileri" konuları ve bu konular açısından Türk eğitim sistemindeki denetim uygulamaları ile sınırlıdır.

1. Bir sistem özelliği taşıyan çağdaş eğitim denetiminde birçok değişken yer almakta, fakat "öğretmen", en stratejik konuma sahip bulunmaktadır. Çünkü, çağdaş eğitim denetiminin temel amacı olan eğitim.öğretim sürecinin geliştirilmesi, öğretmenin geliştirilmesiyle doğru orantılıdır.

Çağdaş eğitim denetiminde değişme, gelişmenin itici gücü olarak görülür. Bu nedenle, çağdaş denetim anlayışı, öğretmenin geliştirilmesinde, onun, denetime, denetmene, öğrenciye, programa, çevreye, öğretimsel ve yönetsel etkinliklere bakış açısının değişmesini temel almaktadır.

Çağdaş eğitim denetiminde öğretmeni geliştirmenin yolları olarak şu noktalar üzerinde durulmaktadır:

- a. Öğretmende, kendini geliştirme ve gerçekleştirme gereksinimi yaratmak.
- b. Eğitim.öğretim sorunlarının çözümüne rehberlik ederek, çözümü kendisinin bulmasını sağlamak.

- c. Kendini kanıtlama olanağı vermek.
- d. İletişim ve işbirliği yeteneğini geliştirmek.
- e. Bilgi, beceri ve deneyimlerine rehberlik ederek insan ilişkileri konusunda yeterli kılmak.
- f. Eğitimsel liderlik rolüne hazırlamak.
- g. Moralini yükseltmenin yollarını aramak.
- h. Özdeğerlendirme ve özdenetim bilincini geliştirmek.
- ı. Hizmet içi eğitimini düzenli olarak sağlamak.
- i. Sınıf içi etkinliklerinin denetiminde nesnel ve demokratik davranmak.
- j. Eğitimle ilgili kararlara katmak.
- k. Hem kendi kendisine, hem de denetmene olabildiğince açmak.
- l. Sağlıklı çalışma ortam ve koşullarını hazırlamak.

2. Çağdaş eğitim denetiminde “öğrenci”, eğitime sistem olma özelliğini kazandıran yaşamsal bir öge olarak görülmektedir. Okulun ve eğitimin iş görülerinin saptanmasında öğrenciyi temel kaynak olarak ele alma çağdaş denetim, öğrenciyi geliştirmede şu noktalar üzerinde durmaktadır:

- a. En uygun koşullarda eğitilmesine olanak sağlamak.
- b. Yapıcı, yaratıcı ve girişimci bir kişilik kazanmasını gerçekleştirecek bir öğrenci-öğretme ortamı hazırlamak.
- c. Çağdaş demokratik yaşamın gerektirdiği rollere hazırlamak.
- d. İyi insan, iyi üretici, iyi vatandaş olmasına rehberlik etmek.

- e. İlgileri, gereksinimleri ve yeteneklerini tanımaya dayanan bir yönlendirme yapmak.
- f. Bireysel farklılıklarının dikkate almak.
- g. İletişim ve işbirliği yeteneğini kazandırmak.
- h. Kendini ve toplumu tanınmasına yardımcı olmak.
- 1. Sorun çözme yeteneğini geliştirmek.
- i. Rol performansını değerlendirmede, o rolü etkileyebilecek koşulları göz önünde tutmak.
- j. Duygu ve coşkularına önem vermek.
- k. Görev ve sorumluluk bilincini kazandırmak.

3. Çağdaş eğitim denetimi, eğitim programını; amaç, içerik, öğretim süreci ve değerlendirme arasındaki ilişkileri içeren ve davranış değişikliğinin gerçekleşmesine esas olan etkin bir araç olarak ele almaktadır. Çağdaş eğitimin genel amacı olan “istendik davranış değişikliğini yaratma” da büyük bir role ve sorumluluğa sahip olan eğitim programının geliştirilmesi yoluyla süreci geliştirmede, çağdaş denetimin iş görüleri şunlardır:

- a. Denetimsel amaçlarla koşutluk göstermesini sağlamak.
- b. Toplumun yapısına ve eğitim felsefesine uygun olarak hazırlanmasını sağlamak.
- c. Başta öğretmen olmak üzere alan uzmanları, öğrenci, veli ve yöneticilerin kuşak çalışmalarına ve katılmalarına dayandırmak.
- d. İçerdiği insan ögesini etkin kılmasını sağlamak.
- e. Öğrenme deneyimlerine temellendirmek.
- f. Çevrenin desteğini sağlayacak özellikleri içermesine dikkat etmek.

g. Yeniliklere uyum sağlayıcı ve esnek bir yapıda olmasını sağlamak.

4. Çağdaş eğitim denetiminde okul, toplumsal açık bir sistem ve eğitimin amaçlarını gerçekleştiren tipik bir kurum olarak ele alınmaktadır. Okul yönetiminin amacı ise, sahip olunan insan ve madde kaynaklarını ussal bir biçimde eşgüdümleyerek, okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır.

Okul yönetiminin gerçekleştirmeye çalıştığı amaçlar, çağdaş eğitim denetiminde, okul yöneticisinin oynaması gereken roller olarak vurgulanmaktadır. Bu nedenle, çağdaş eğitim denetiminin, okul yöneticisini geliştirmede izlediği aşağıdaki yaklaşımlar, aynı zamanda okul yönetiminin geliştirilmesini de kapsamaktadır:

- a. Okul yöneticisinin, bu alanda yeterli akademik eğitim görmesini sağlamak.
- b. Okulun eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmek için, insan ve madde kaynaklarını eşgüdümleme yeteneği kazandırmak.
- c. Yönetimsel roller yanında, denetimsel rolleri de başarıyla oynamasına rehberlik etmek.
- d. Öğretmen, öğrenci ve diğer işgörenlerin gelişmesini sağlayıcı bir örgüt iklimi yaratma çabasını desteklemek.
- e. Okulun çevre ile bütünleşmesinde çevre liderliğini üstlenmesini sağlamak.
- f. İletişim, işbirliği ve informal ilişkilerde başarılı kılmak.
- g. Okulunda değişme ve gelişme yaratabilmesinde ve bunları kontrol etmede etkin kılmak.

5. Okul-çevre ilişkilerine ilişkin olarak, çağdaş eğitim denetiminin üzerinde durduğu temel nokta, okulun, çevreden bağımsız olarak ele alınmayacağıdır. Çünkü, çağdaş denetimsel davranış, okulun gerçek ve gelecek güçlerini, çevrenin gerçek ve gelecek gereksinimleri ile dengeleştirmeye dayanmaktadır. Okul-çevre ilişkilerine böyle bir açıdan bakan çağdaş eğitim denetimi, bu ilişkilerin geliştirilmesinde aşağıdaki noktalar üzerinde durmaktadır:

- a. Okul yöneticisi ve denetmenin, çevre ile iyi ilişkiler kurulması için iletişim ve işbirliği tekniklerinde başarılı kılmak.
 - b. Çevre liderliğinde eğitim işgörenlerinin rol almasını sağlamak.
 - c. Sistem yaklaşımının okul çevre ilişkilerine getirebileceği sınırlılıkları dikkate almak.
 - d. Okulu, iç ve dış öğeleriyle bir bütün olarak ele almak.
 - e. Çevre olanaklarından ussal biçimde yararlanmak.
 - f. Okulu topluma, toplumu ise okula tanıtabilecek etkinlikleri planlamak ve gerçekleştirmek.
6. Çağdaş eğitim denetiminin öğretmene, öğrenciye, programa, okul yönetimine ve okul çevre ilişkilerine bakış açısı ile Türk eğitimindeki denetim sisteminin anılan öğelere bakış açısının karşılaştırılması, şu sonuçları ortaya çıkarmıştır.
- a. Türk eğitim sisteminde denetim, mevcut durumu korumaya ve açık aramaya çalışan bir “kontrol” etkinliği niteliğini taşımaktadır.
 - b. Denetmen, soruşturma yapmakla yükümlü bir yargıç olarak algılanmaktadır.
 - c. Hizmet içi eğitimi yetersiz, moral düzeyi düşük, zarara katılımı zayıf, değerlendirilmesi öznel, mesleksi gelişimi yetersiz ve eğitim sorunlarında yalnız olan öğretmen, edilgen bir öğe durumundadır.
 - d. Yaratıcı ve araştırmacı bir kişilikten yoksun olan öğrenci, ezberleyen ve dinleyen edilgen bir öğe olarak ele alınmaktadır.
 - e. Öğretim programı yirmi yıl öncesinden eskimiş olup, eskimiş bir çağa insan yetiştirme aracı olarak hala geçerliğini korumaktadır.
 - f. Meslekte öğretmenlik esas alındığından, okul yöneticiliği öğretmenlikten ayrı olarak düşünülmemekte, statükoyu koruyucu bir eğitim ortaya çıkmaktadır.

g. Okul-çevre ilişkilerinin önemi anlaşılmış değildir.

h. Denetim alanındaki yasal düzenlemeler nitelik açısından yetersizdir.

ı. Denetim sistemi, kapalı bir sistem özelliği taşımaktadır.

i. Türk eğitim sistemindeki denetim uygulamaları, çağdaş beklentileri karşılamaktan uzaktır.

Uygulamacılar İçin Öneriler

1. Çağdaş eğitim denetiminin genel özellikleri, eğitim sistemimizin amaç ve işleyişine uygun olarak, denetim alanındaki yasal düzenlemelerle uygulamaya yansıtılmalıdır.

2. Eğitimin amaçlarını etkin bir biçimde gerçekleştirmek için eğitim ve denetim sistemlerinin işlevsel olarak bütünleştirilmesi sağlanmalıdır.

3. Denetmenin geleneksel sorgu yargıçlığı rolünden çıkarılıp çağdaş anlamda eğitim rehberliği rolünü oynayabilmesi için, soruşturma işleriyle ilgili sorumluluklarını ortadan kaldıracak örgütsel yenileşmelere gidilmelidir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Türk eğitim sisteminde, çağdaş eğitim denetiminin genel özelliklerini uygulama düzeyinde ele alacak araştırmalar yapılmalıdır.

2. Okul yöneticilerinin yönetsel davranışlarıyla denetimsel davranışları arasındaki ilişkileri bulmaya yönelik araştırmalar yapılmalıdır.

3. Çağdaş denetimsel davranışın öğretmen, öğrenci, program, okul yönetim ve okul-çevre ilişkilerini geliştirmede izlediği yaklaşımlarla uygulamada görülme düzeyini ortaya çıkaracak araştırmalar yapılmalıdır.

Araştırmacı: Mukadder Tutumlu

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 1992 yılında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamıştır.

Araştırmanın Konusu: Ankara İli İlköğretim Müfettişlerinin Görev Öncelikleri

Araştırmanın Amacı: Ankara İli İlköğretim Müfettişlerinin görev öncelikleri belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Evreni: Örneklemi; Ankara ilinde görevli 115 İlköğretim Müfettişidir. Bunlardan 96'sı örneklemi oluşturmuştur. Kırk soruluk bir anket kullanılmıştır.

Araştırmanın Sonuçları: Araştırma sonunda ilköğretim müfettişlerinin öncelikli görevleri "soruşturma" olarak ortaya çıkmıştır.

İkinci sırada "Rehberlik ve Yetiştirme" görevleri gelmektedir. Fakat öğretmenlere bu konularda yeteri kadar yardımda bulunamamaktadırlar.

Üçüncü sırada; "İnceleme ve Araştırma" görevi gelmektedir. Bu göreve diğerlerine göre daha az zaman ayırmaktadırlar.

Dördüncü sırada "Teftiş ve Denetim" görevleri gelmekte okul kooperatiflerinin işleyişlerine, eğitsel kollara, okul.çevre ilişkilerine yeteri kadar zaman ayıramamaktadırlar.

Önerileri:

1. İlköğretim Müfettişlerinin temel görevleri için, ayrı ayrı etkinlik öncelikleri araştırması yapılabilir.
2. İlköğretim Müfettişleri her öğretim yılı başında, görev alanlarında göre görevlendirilebilir.
3. Müfettişlere ileri eğitim olanağı sağlanabilir.

4. İlköğretim Müfettişi sayımı arttırabilir.
5. İlköğretim Müfettişlerinin ikamet merkezi ilçe merkezleri olabilir.

Denetmen Yetiştirme istihdam ve Eğitimi Konusunda Yapılan Araştırmalar

Araştırmacı: Hüseyin Başar

Ankara Üniversitesi E. Bilimleri Fakültesi 1985

Araştırmanın Konusu: Eğitim Müfettişlikleri Yeterlilikleri Seçilmesi Yetiştirilmesi.

Araştırmanın Amacı: Türkiye’de görevleri ve görev basamakları açısından ilköğretim ve Bakanlık Müfettişi olarak ayrılan iki tür Eğitim Müfettişi bulunmaktadır. bu müfettişlerin rol ve yeterliliklerini belirlemek seçilme ve yetiştirilme konularındaki görüş ve uygulamaları ortaya koymak Başar’ın araştırmasının temel konusudur.

Bu amaçla şu sorulara cevap aranmıştır.

1. Eğitim müfettişlerinin rolleri nelerdir?
2. Rollerini oynayabilmeleri için eğitim müfettişlerinde hangi yeterlilikler bulunmalıdır?
3. Eğitim müfettişi seçme ve yetiştirme uygulamaları nelerdir?
4. Eğitim müfettişi seçme ve yetiştirmede kullanılacak yöntem ve teknikler nelerdir?
5. Eğitim müfettişlerinin yeterlilikleri seçilmesi ve yetiştirilmesi konularında Bakanlık ve İlköğretim müfettişlerinin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Evreni: Türk Eğitim Sisteminin Teftiş Alt sisteminde bu alt sistemin iki temel insan ögesi İlköğretim ve Bakanlık müfettişleridir.

255 Bakanlık Müfettişi ve 245 İlköğretim Müfettişinin görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın konusu gereği Müfettişlerin Rollerini, Yeterlilikleri, Seçilmesi, Yetiştirilmesi başlığı altında sonuçlar yazılmıştır.

Eğitim müfettişlerinin rollerini, Liderlik, Rehberlik, Yöneticilik, öğreticilik, araştırma ve soruşturma başlıkları altında gruplanan müfettiş rollerinden hemen hepsi geliştirme amaçlıdır.

Müfettişin liderlik rolü, kritik karar vericilik, yöneticilik rolü değerlendiricilik eksenlidir. Rehberlik rolü, daha çok, bilgi ve davranışın seçiminden kaynaklanan, sorunlara yöneliktir. Bilmeden kaynaklanan sorunlar, öğreticilik rolünü, hizmet içi yetiştirme etkinliklerine ilişkindir.

Müfettiş rollerini oynarken yeterli bir esneklikte olmalıdır. bu esnekliğin sınırlarını, amaçlılık, süreklilik, demokratiklik, durumsallık olarak verilebilecek olan teftiş ilkeleri belirler. İlkelerin bağlayıcılığı müfettişin değer sistemi ile etkileşimi ölçüsünde geçerlidir.

Müfettişin rollerini teftişin amaçlarını gerçekleştirebilecek düzeyde oynayabilmesi onda bazı yeterliliklerin bulunmasını gerektirir. Bu yeterlilikler, alan açısından ders ve kurum teftişi ile, araştırma ve soruşturma yeterlikleri olarak gruplandırılabilir.

Tür açısından yeterlikler, bilgi ve beceriyi içeren teknik yeterlikler, davranış ve etkiye yönelik insancıl yeterlikler, değerlendirme ve seçme boyutuna yönelik karar yeterlilikleri olarak gruplanabilir. Müfettişler alan ve tür açısından gruplanan yeterliklerden hepsi, değerlendirme düzeyinde bulunması gerekir.

Yeterliliklerin zorunluluğu, müfettişlerin bu yeterliliklere sahip olacak şekilde yetiştirilmelerini gündeme getirir. Seçme ve yetiştirme ile ilgili model bilimsel verilerle uyumlu, ekonomik kullanışlı olmalı, model alanda çalışanlarca benimsenmelidir.

Denetçilerin seçilmesi;

Deneklerin tümü denetçide öğretmenlik kıdemi aranması gerektiğini ozda düzeyde bir görüş birliği ile belirlemişlerdir. Bu görüş hepsi denetçi olan deneklerin müfettişle en az 10 yıl öğretmenlik kıdemi olmasını gerekli gördükleri bir durum olarak

yorumlanabilir. Bu konuda bakanlık müfettişleri ile ilköğretim müfettişleri arasında önemli bir fark vardır. Bakanlık müfettişlerinin % 80'inden fazlası 10 yıl ve daha fazla öğretmenlik kıdemi istenilen ilköğretim denetçilerinin % 50'sinden fazlası 4.6 yıl kıdemi yeterli bulmaktadır.

Yine bakanlık müfettişleri, müfettişlerin yöneticilik kıdemi 4.6 yıl olmasını isterken, ilköğretim müfettişleri yöneticilik kıdemini daha az olmasını istemişlerdir.

Yaş sınırı konusunda ilköğretim denetçilerinin % 70.53'ü, 35 yaş seçeneğinde toplanırken, bakanlık denetçilerinin seçeneklerdeki yüzdeleri arasında fazla bir fark görülmemiştir.

Görev kaynağı konusunda bakanlık müfettişlerinin çoğunluğu, okul müdürlüğü yapmış olanlardan seçilmesi tezini çoğunlukla benimserken, ilköğretim denetçiliği konusunda ilkokul ve ilköğretim müdürlüğü yapmış olmayı benimsemişlerdir.

Öğrenim Durumu: Denekler Eğitim müfettişlerinin Eğitim Fakültesi mezunu denetim kursu görmüş veya denetimle ilgili lisans üstü öğrenim yapmış olmalarını, ya da eğitim fakültelerinin denetimle ilgili bölümü mezunu olmalarını benimsemişlerdir.

Denetçi seçme yöntemleri konusunda, deneklere denetçi seçiminde kullanabileceği düşünülen on üç yöntem, verilerek bunlara katılma dereceleri sorulmuş, denekler denetçi seçiminde kişilik testinin uygulanmasını diğer yeteneklere göre daha fazla benimsemişlerdir.

Deneklere, seçme komisyonu üyelerinin teftiş kurulu başkanı, başkan yardımcısı, üyeleri ve görüşme uzmanlarından oluşması gerektiğini belirtmişlerdir.

Seçme sınavı sonucunda yeter sayıda aday olmasa bile belirlenecek bir yeterlilik puanına sahip olmayan adayların alınmaması gerektiği görüşü ağırlık kazanmaktadır.

Denetçilerin Yetiştirilmesi:

Denekler orta derecede bir görüş birliği ile denetçilerin kurs ve seminerlerle ve deneyimli denetçiler yanında yetiştirilmesini benimsemişlerdir. Deneklerin ikinci

derecede benimsedikleri seçenek, denetçilerin lisan üstü öğrenim görmeleri ve deneyimli denetçiler yanında yetişmeleridir.

Denekler, yüksek bir görüş birliği ile , soruşturma, rehberlik ise denetim alanlarında yetiştirmeyi “pek çok” diğer alanlarda yetiştirmeyi “çok” benimsemişlerdir.

Denetçi yetiştirme etkinlikleri sonunda başarılı olmayan adayların, eski görevlerine eşdeğer bir göreve atanmaları gerektiği görüşü daha fazla benimsenmiştir.

Denetçi Yeterlilikleri:

Ders Denetimi ile ilgili yeterlikler Kurum Denetimi ile ilgili Yeterlilikler, Araştırma Yeterlilikleri, Soruşturma Yeterlilikleri olmak üzere dört grupta toplanmıştır. denekler Ders Denetimi ile ilgili Yeterliliklerin hepsinin denetçilerde bulunması gerektiğini yüksek bir görüş birliği ile pek çok ve çok katıldıklarını belirtmişlerdir. Kurum Denetimi ile ilgili Yeterliliklerinde Denetçide bulunması gerektiği denekler tarafından görüş birliği ile benimsenmemiştir. Dört yeterlilik alanı içinde denetçilerce en çok benimsenen ve denetçide bulunması en çok istenen alan soruşturma olmuştur.

1. Denetçi Seçme ile ilgili öneriler.

- a. Seçim süreci açık olmalı, seçimin ne zaman yapılacağı, kimlerin katılabileceği, hangi seçme yöntemlerinin kullanılacağı ilgililere duyurulmalıdır.
- b. Adaylarda, 5 yıl öğretmenlik ve 5 yıl müdürlük yapmış olma veya 3 yılı yöneticilik geçmişi olma koşulu ile 8 yıllık öğretmenlik kıdemine sahip olma 35 yaşından büyük olmama koşullarına uygunluk aranmalıdır.
- c. Seçme sürecinde nesnel ölçütler kullanılmalıdır. Adaylara, genel kültür, branş bilgisi, kişilik testleri, uygulanmalı, bağlayıcı olmamakla birlikte sicil dosyası bilgileri ve öneri mektuplarından yararlanılmalı. Sağlık durumu araştırılmalı seçme kararı, görüşme sonrasında, toplanan veriler değerlendirilerek verilmelidir.

2. Denetçi Yetiştirme İle ilgili öneriler:

- a. Denetçiler lisan üstü öğretimle yetiştirilmeli bu yetiştirimin kuram boyutu yanında uygulama boyutu da olmalıdır.
- b. Yetiştirme alanları denetçi rolleri esas alınarak belirlenmelidir.
- c. Yetiştirme hedeflerini denetçi yeterlikleri belirlemelidir. Bu hedefler yeterliklerin 3 boyutunu da kapsamalıdır.
- d. Yetiştirmede adayların değer sistemlerinin belirlenmesi ve düzenlenmesi üzerinde durulmalıdır.
- e. Diğer yetiştirme yaklaşımları yanında duyarlılık eğitimine yer verilmeye çalışılmalıdır.
- f. Adaylık süreci uygulama ağırlıklı bir yetiştirme süreci olarak değerlendirilmelidir.
- g. Görevdeki denetçiler için planlı hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenmelidir.
- h. Yetiştirmede bakanlık üniversite işbirliği kurulmalıdır.

3. Benimsenecek seçme yetiştirme modeli, sürekli araştırmalarla geliştirilmeli, bu araştırmalar yetiştirimin içerik boyutu üzerinde yoğunlaşmalıdır.

Araştırmacı: Asım Özdemir

Yüksek Lisan Tezi, Ankara, 1985

Araştırmanın Konusu: Lise müdürlerinin öğretmenleri değerlendirmesi ve geliştirmesi

Araştırmanın Amacı: Araştırma, orta dereceli okul öğretmenlerinin değerlendirilmesi için doldurulan sicil raporunun ve lise müdürlerinin öğretmenlerini değerlendirme sürecinin sınırlı bir analizini amaçlamaktadır.

Araştırmacının Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evreni Ankara ilinde en az bir yıl çalışan ve haklarında sicil formu düzenlenmiş öğretmenler ile müdürlerin tamamıdır. Araştırmada 28 müdür, 230 öğretmen örneklem grubunu oluşturmuştur.

Araştırmanın Sonuçları:

1. Lise müdür ve öğretmenler sicil raporunu “orta” derecede yeterli bulmuşlardır.
2. Lise müdürleri, sicil raporundaki sorular yönünden öğretmenlerini “çok” a yakın bir derecede tanıyabildiklerini, öğretmenler ise müdürlerinin kendilerini “orta”ya yakın bir derecede tanıyabileceklerini ileri sürmüşlerdir.
3. Lise müdür ve öğretmenleri, öğretmenlerin eğitimi ve öğretime etki eden bütün yönleri ile değerlendirilmesi gerektiği görüşündedirler.
4. Lise müdürlerinin değerlendirilmesinde başkalarından etkilenmedikleri görüşündeyken, öğretmenler çoğunlukla etkilendikleri görüşünde oldukları görülmektedir.
5. Okul müdürleri, karşılaşılan güçlüklerle ilgili olarak öğretmenlerle çoğunlukla ilgilendiklerini söylemektedirler. Öğretmenler bu duruma daha az derecede katılmaktadırlar.

Araştırmanın Önerileri:

1. Öğretmen değerlendirmede kullanılan sicil raporu geliştirilmelidir.
2. Sicil raporunda mevcut teferruatın kaldırılarak maddelerin azaltılması gereklidir.
3. Teşekkür ve cezalar sicil raporunda ayrıca belirtilmemelidir.
4. Sicil raporunda öğretmenlerin olumlu ve olumsuz davranış olasılıklarına yönelik sorulara da yer verilmelidir.
5. Sicil raporunda öğretmenlerin ders dışı ilgilerine yönelik sorulara da yer verilmelidir.

6. Öğretmenlerin çalışmalarının hangi ölçülere göre ve ne tarzda değerlendirileceği ile ilgili plan yapılmalı, bu plan öğretmenlere verilmelidir.
7. Değerlendirmelerde her türlü etkiden kaçınılmalıdır.
8. Müdürler öğretmenlerine eksik, hatalı ve olumlu ve olumsuz yönleri hakkında bilgi vermelidir.

Araştırmacı: Aygül Oktay

Ankara Üniversitesi, 1984 Yüksek Lisans Tezi,

Araştırmanın Konusu: Hizmet içi eğitimle ilköğretim müfettişi yetiştirilmesi.

Araştırmanın Amacı: 1982.1983 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na uygulanan Hizmet içi Eğitim Yoluyla İlköğretim Müfettişi yetiştirme kursu programı ile geliştirme etkinliklerinin bir değerlendirilmesinin yapılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: 1982.83 öğretim yılında MEBİ tarafından açılan Hizmetiçi Eğitim Yoluyla İlköğretim Müfettişi Yetiştirme kursuna katılan öğretmenler.

Araştırmanın Sonuçları:

1. Kursa katılanlarla kurs öğretim elemanları arasında derslerden yararlanma ve yararlılık konusunda geniş ayrılıkları vardır. Kursiyerler orta derecede yararlı , öğretim elemanları çok yararlı olduğu görüşündedirler.
2. Kursa katılanlar, alan konusundaki derslere ayrılan sürenin yetersiz, diğer dersler için yeterli görmekte-dirler.
3. Kursiyerler derslerin tümünün farklı derecelerde öğrenme ortamı sağlandığı görüşündedirler.

4. Kursiyerle kurs yeri, kendileri için sağlanan olanakları ve öğretimi yetersiz olarak değerlendirmektedirler.

Araştırmanın Önerileri:

1. Müfettiş adayı seçiminde kullanılan ölçütler genel kültür ve alan bilgisi ve becerisi olarak ele alınmalıdır.
2. Kursiyerlerle ilköğretim müfettişliğinin gerektirdiği nitelikler arasındaki fark bulunarak hizmet içi eğitim gereksinimi ortaya konulmalıdır.
3. Derslerin tamamen bitirilebilmesi için yeterli süre ayarlanmalıdır.
4. Teftiş uygulaması için ayrılan süre arttırılmalıdır.
5. Hizmet içi eğitim yoluyla yetiştirilmiş müfettiş ile hizmet öncesi eğitimle yetişmiş müfettiş arasındaki farklar olup olmadığı ve varsa gerekli önlemler alınmalıdır.

Araştırmacı: Mehmet Bilir

Ankara Üniversitesi, 1982 Yüksek Lisans Tezi,

Araştırmanın Konusu: Temel eğitim müfettişlerinin yetiştirilmesi.

Araştırmanın Amacı: Bugünkü eğitim sistemimiz için bir alt sistem olarak yer alan teftiş sistemini irdeleyerek, var olanla olması gereken arasındaki fark belirlemek, buradan hareketle 1981.1982 öğretim yılında on (10) okulda uygulanmasına başlanan “Temel eğitim”in gereksinme duyduğu nitelik ve sayıda müfettişin yetiştirilmesi sorununa çözüm arama amaçlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın Sonuçları: Araştırmanın sonuçları özel olarak aşağıda sıralanmıştır.

1. Ülkemizin çok partili döneme geçmesiyle müfettiş yetiştirme etkinliklerinde farklı tutum ve anlayışlar olmuştur. Yeter sayıda ve nitelikte müfettişin yetiştirilmesi sağlanamamıştır.
2. Bugüne kadar müfettiş yetiştirmede branşlaşmaya önem verilmemiştir.
3. Temel eğitim müfettişi adaylarının seçim işleminde akademik başarı kadar, mesleğin gerektirdiği özelliklerin bulunması gerekmektedir.
4. Temel eğitimde okuldan müfettiş yetiştirme prensip olarak benimsenmiş, ancak yetişen elemanların sayısal yetersizliği nedeni ile zaman zaman kursla müfettiş yetiştirme yoluna gidilmiştir.
5. Temel eğitim müfettişlerinin meslekte yükseltilmeleri konusunda hiçbir yasal hüküm getirilmemiştir.
6. Denekler mesleki yardım ve işbaşında yetiştirme görevlerine ilişkin yeterliklerin kazandırılma düzeylerini, diğer görev alanlarına giren yeterliklere oranla daha düşük düzeyde değerlendirmişlerdir.
7. Denekler öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik konularına ilişkin görevleri yerine getirmede yeterli olunmadığı görüşündedirler.
8. Denekler inceleme görevine ilişkin yeterliklerin istenilen düzeyde kazandırılmadığı görüşündedirler.
9. Soruşturma görevine ilişkin yeterliklerin oldukça yüksek düzeyde kazandırıldığı görüşündedirler.
10. Tüm grup ve alt gruplar hizmet içi eğitim etkinliklerinin müfettişlerinin yetiştirmelerine ve teftiş sisteminin gelişmesine katkıda bulunduğu görüşündedirler.

Araştırmanın Önerileri:

1. İki ayrı müfettişlik kurumu birleştirilmelidir.

2. Müfettiş adayları tarafsız komisyonlarca seçilmeli ve akademik başarı kadar müfettişlik için gerekli nitelikler de dikkate alınmalıdır.
3. Temel eēitim müfettişlerinin yetiştirilmesinde hizmet öncesi eēitim zorunlu, iŐe vuruk uygulama aēırlıklı olmalıdır.
4. Temel eēitim müfettişlerinin meslekle yükseltmeleri tek tip örgütlenme biçimi içinde dŐnlmeli ve müfettiş, baş müfettiş ve müŐavir müfettiş gibi nvan ve kadrolar verilmelidir.
5. Teftişin temel amacının eēitim.ēretimde ēretmenlere rehberlik ve yardım etmek olduēu temel ilke olarak ele alınmalı ve yetiştirmede bu yönde nitelikler kazandırılmalıdır.
6. Hizmet.içi eēitim etkinlikleri yeni geliŐmelere göre yeniden düzenlenmeli, ilgilerin katılımı saēlanmalıdır.
7. Hizmet.içi eēitim etkinlikleri uygulama aēırlıklı, sorun çözücü nitelikte olmalıdır.

Araştırmacı: Meral Uras

nn Üniversitesi Malatya, 1989 Yüksek Lisans Tezi,

Araştırmanın Konusu: Cumhuriyet Döneminde ēretmen, yönetici ve denetmen yetiştirme girişimleri.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı Cumhuriyet döneminde ēretmen, yönetici ve denetmen yetiştirmede giriŐilen grimlerin birbirleri ile olan ilgileri ve elde edilen sonuçların bir karŐılaŐtırmasını yapmaktadır.

Araştırmanın Sonuçları: Bu araştırmanın sonuçlarından, araŐtırmamızı ilgilendiren denetmen yetiştirme girişimleri ile ilgili sonuçlar alınmıştır.

1. Girişimlerin tümünde denetmenlerin hizmet öncesi bir uzmanlık eğitiminden geçirilmeleri ve denetleyecekleri alanla ilgili olarak bilgilendirilmelerinin sağlanması öngörülmüştür.
2. Denetimin özünün yargılamak değil rehberlik etmek olduğu savunulmaktadır.
3. Soruşturma yapacak denetmenle, rehberlik yapacak denetmenin farklı kişiler olması önerilmiştir.
4. Şuralarda ve kalkınma planlarında denetmen yetiştirme için yeni program ve çalışmalar yapılması gerektiği öne sürülmesine karşın nasıl yapılacağı açıklık kazanmamıştır.
5. Hükümet programlarında denetmen yetiştirilmeye değinilmemiştir.

Araştırmanın Önerileri:

1. Milli Eğitim Şuraları göstermelik toplantılar olmaktan çıkarılıp, kararları uygulamaya aktarılmalıdır.
2. Kalkınma planları öğretmen, yönetici ve denetmen yetiştirme sorununun nicelik boyutunu ayrıntılı planlamalı, nitelik boyutu ile ilgilenmemelidir.
3. Hükümetler ne tür öğretmen, yönetici ve denetmen yetiştirme politikası izleyeceklerini açık ve ayrıntılı olarak ifade etmelidirler.
4. Milli Eğitim Şuraları konuyla ilgili nitel yönünü planlamadan, kalkınma planları nicel yönünden, Hükümet Programları da uygulamadan sorumlu olmalı ve işbirliği içinde çalışmalıdırlar.

Araştırmacı: Mustafa Türkmen

Ankara Üniversitesi Ankara, 1990 Yüksek Lisans Tezi,

Araştırmanın Konusu: İlköğretim Müfettişi istihdamında kadın ve ilgili tutumlar.

Araştırmanın Amacı: Araştırmada, İlköğretim müfettişliği görevine alınacak veya naklen atanacak personelin seçiminde M.E. B'nca yer yer sürdürölmekte olan cinsel ayırım konusunda ilköğretim müfettişliği ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili görölenlerin görüşlerini saptama, tutumlarını ortaya çıkarma amaçlanmıştır.

Araştırmanın Bulguları:

1. Kadın ve erkek ilkokul öğretmenleri ile ilköğretim müfettişlerinin, ilköğretim müfettişliğinde kadın istihdamına ilişkin görüşlerinde farklılık bulunmamaktadır. Her iki grupta ayrıma karşı görüştedirler.
2. İnceleme, araştırma, soruşturma ve denetim görevleri ile yükömlü bir ilköğretim müfettişinde bulunması gerekli nitelik özelliklerin hangilerine kadınların sahip olamayacakları noktasında, tarafların tümü kadınların bu özelliklere rahatlıkla sahip olabilecekleri görüşünde oldukları görölmüştür.

Araştırmanın Önerileri:

1. İlköğretim müfettişliğinde kadınlarında istihdamı sağlanmalıdır. Böylece kadınların bu alanda, girişkenlik, yaratıcılık ve kendilerini gerçekleştirmelerine olanak sağlanabilir.
2. Kadın müfettişlerin atanmasında ulaşım kolaylığı ve çocuklarının bakım gibi durumları dikkate alınmalıdır. Kadınların bu alanda görev almaları özendirilmelidir.

Denetmen Yeterlikleri Konusunda Yapılan Araştırmalar

Araştırmacı: Nezahat Seçkin

Hacettepe Üniversitesi Doktora Tezi, 1978

Araştırmanın Konusu: Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Yeterlikleri

Araştırmanın Amacı: Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin, hizmet öncesi ve hizmet içi yetiştirilmelerine esas olmak üzere, göstermesi gereken ve göstermekte olduğu yeterlikler ile bu yeterliklerin oluşturduğu görev alanlarının, kendilerinin ve yakın görev ilişkisi bulunan meslek gruplarının algılarına göre, saptanması ve önceliklerine göre sıralanmasıdır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini, müfettişlerin yeterliklerini değerlendirme durumunda bulunan Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişleri, milli eğitim müdürleri, orta öğretim okulları müdürleri ve öğretilenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, araştırmanın yapıldığı tarihte çalışmakta olan 158 Bakanlık Müfettişi, 67 milli eğitim müdürü ve örnekleme yöntemi ile seçilen 138 ortaöğretim okulu müdürü ile 3227 öğretilen oluşturmuştu.

Araştırmanın Bulguları:

1. Müfettişlerin göstermeleri gereken yeterliklerinin değerlendirilmesinde tüm gruplar benzer görüşlerde toplanmışlardır. Grupların tümü, müfettişlerin göstermeleri gereken yeterlikleri en çok “tam” seçeneğinde toplamışlardır.

Müfettişlerin göstermekte oldukları yeterliklerin değerlendirilmesinde, müfettişler dışındaki gruplar ağırlığı “orta” seçeneğine vermişlerdir. Buna karşılık müfettişler göstermekte oldukları yeterlikler bakımından ağırlığı “ok” seçeneğinde toplamışlardır.

2. Müfettişlerin göstermeleri gereken yeterliklerinin oluşturduğu görev alanlarına verilen önem derecesi bakımından, gruplar görüş birliğindedirler ve en yüksek önem derecesini “değerlendirme” alanına vermişlerdir.

Aynı konuda en düşük önem derecesi, müfettişler ve milli eğitim müdürlerinde “personelcilik”, okul müdürlerinde “çevre ile ilişkiler” tüm grup ve öğretmenler grubunda ise “işletmecilik alanında” toplanmıştır.

3. Müfettişlerin göstermekte oldukları yeterliklerin oluşturduğu görev alanlarına verilen önem derecesi bakımından, müfettişler dışındaki tüm gruplar, en yüksek puanı “işletmecilik”, müfettişler ise en yüksek önem derecesini “değerlendirme” alanında vermişlerdir

Aynı konuda en düşük önem derecesini müfettişler “personelcilik” öteki gruplar “çevre ile ilişkiler” alanına vermişlerdir.

4. Müfettişlerin göstermeleri gereken yeterliklerin oluşturduğu görev alanları bakımından en yüksek fikir birliği milli eğitim müdürlerinde “değerlendirme” öteki gruplarda ise “mesleki rehberlik” alanında gösterilmiştir.

Aynı konuda en düşük fikir birliği ise müfettişler ile milli eğitim müdürleri “personelcilik” öteki gruplar “çevre ile ilişkiler” alanında gösterilmiştir. Bütün grupların fikir birliği içinde oldukları alan “program.öğretim” alanı olmuştur.

5. Gösterilmekte olan yeterliklerin oluşturduğu görev alanları bakımından en düşük fikir birliği milli eğitim müdürlerinde “değerlendirme” öteki gruplarda “çevre ile ilişkiler” alanında verilmiştir.

6. Yeterlikler ve alanlar arası karşılaştırmalar, müfettişlerin göstermeleri gereken yeterliklere ve bunların oluşturduğu görev alanlarına verilen önem derecesinin, göstermekte oldukları yeterlikler ve görev alanlarına verilen önem derecesinden yüksek olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde fikir birliği konusunda da benzer bir özellik bulunmaktadır.

Araştırmanın Önerileri:

1. Müfettişliğin kendine özel yönleri bulunmasından dolayı müfettişlerin hizmet öncesi ve hizmet içinde yetiştirilmesi gerektiği ilkesi benimsenmeli ve uygulanmalıdır.

Bu nedenle bakanlık ve üniversiteler işbirliği içinde, bir yandan alandaki gelişmeler ve araştırmalar konusunda müfettişler aydınlatılırken, diğer yandan teftiş kurulunun bu yöndeki girişimleri desteklenmelidir.

2. Öğretmen yetiştiren okullarda teftiş konularına da yer verilmelidir.

3. Bakanlık müfettişleri hazırlanacak programlarla hizmet içinde yetiştirilmeleri yasal bir hükme bağlanmalıdır.

4. Müfettiş, öğretmen ve yöneticilerin, teftiş yeterliklerinden olan beklentileri ile gösterilmekte olan yeterliklerin uyumlu olması ve çağdaş teftiş anlayışını yansıtması, tarafların yetiştirilmesine bağlıdır. Bu amaçla teftiş, sistem bütünlüğü içinde ele alınmalı ve geliştirilmelidir.

5. Müfettişler için gerekli nitelikler ve yeterlikler tanımlanmalıdır. Bu amaçla, müfettişlerin seçilme, yetiştirilme ve yükseltilmelerine temel ölçütler geliştirilmelidir.

Araştırmacı: Hanife Kululular

Gazi Üniversitesi, Ankara 1992, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: Müfettişlerde Var olan Kişilik Özellikleri ile Olması Gereken Kişilik Özelliklerinin Yöneticiler ve Öğretmenler Tarafından Betimlenmesi

Araştırmanın Amacı: İlköğretim müfettişlerinde var olan kişilik özellikleri ile olması gereken kişilik özelliklerinin ilkökul yöneticileri ve öğretmenleri tarafından nasıl algılandığının saptanmasıdır.

Araştırmanın Evreni, Örnekleme: Ankara il sınırları içinde bulunan resmi okullarda görevli ilkökul yöneticileri ve öğretmenleridir. Örnekleme ise 40 ilkökulda 120 yönetici ve 400 öğretmen oluşturmuştur.

Araştırmanın Sonuçları:

1. Yönetici ve öğretmen gruplarınca müfettişlerde var olan kişilik özellikleri katı, ketum, huzursuz, hırçın, alıngan, pasif olarak algılanmıştır.
2. Yönetici grubu müfettişlerde bulunması gereken kişilik özelliklerin sosyal, atak, iyimser, uyumlu, güvenilir, konuşkan, önder, ılımlı, kendini kontrol edebilen, canlı, hemen çözüm bulan olarak sıralarken;
3. Öğretmenler; önder, güvenilir, konuşkan, sakin, kontrollü, sosyal, canlı, ılımlı, uyumlu, başkasını düşünür, itinalı, iyimser ve telaşsız olarak beklentilerini sıralamışlardır.

Öneriler:

1. Müfettiş seçiminde kişiliği ortaya çıkaracak testler uygulanmalıdır.
2. Müfettişlere, insan ilişkileri, kişilik, rehberlik ve iletişim konularında yeterlik kazandırılmalıdır.

Araştırmacı: Kamil Yaşar

Ankara Üniversitesi, Ankara 1984, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: İlköğretim Müfettişlerinin Fen Bilgisi Derslerinde Eğitim Amaçlarının Kullanılmasına İlişkin Bilişsel Davranışlarının Yeterlik Derecesi.

Araştırmanın Amacı: İlköğretim Müfettişlerinin eğitim teknolojisi açısından sahip oldukları bilişsel davranışlarının yeterlik derecelerini belirlemektir.

Araştırmanın Evreni: Antalya'da görev yapan müfettişler ve ilköğretim öğretmenleri, müfettişlerden 25 tanesi ve 60 ilköğretim öğretmeni örnekleme oluşturmaktadır.

Araştırmanın Sonucu: Araştırmanın sonucuna göre ilköğretim müfettişleri fen eğitimi araçlarına ilişkin bilişsel davranışlara yeteri kadar sahip olamadıkları, bunun

sonucu olarakta, öğretmenlere bu alanda yeteri kadar yardımda bulunamadıkları ortaya çıkmıştır. Bunun ise müfettiş yetiştirme programlarında fen eğitimi teknolojisine yeterli önem verilmemiş olabileceğinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Önerileri:

1. Çalışmakta olan müfettişlerin, bu konudaki eksikliklerinin giderilmesi için hizmet içi eğitimden geçirilmelidirler.
2. Bundan sonrada müfettiş yetiştirme programlarında bu konu ile ilgili yeterliklere de yer verilmelidir.
3. Müfettişler eğitim alanında Yüksek Lisans ve doktora yapma olanakları sağlanmalıdır, özendirilmelidir.
4. Müfettişler İl Eğitim Araçları Merkezinin olanaklarını iyi bilmeli ve bu merkezlerle okulların ilişkilerini sağlamalıdır.

Araştırmacı: Kenan Atay

Ankara Üniversitesi 1987, Yüksek Lisans tezi

Araştırmanın Konusu: İlkokul Öğretmenlerinin Müfettişlerin Yeterlik Alanlarına İlişkin Beklentileri.

Araştırmanın Amacı: İlkokul öğretmenlerinin, ilköğretim müfettişlerinden müfettişlerin yeterlik alanlarına ilişkin beklentilerinin neler olduğunu saptayarak analiz etmek ve analiz sonuçlarına dayalı olarak sistemin iyileştirilmesi için ilgililere önerilerde bulunmak amacı ile hazırlanmıştır.

Araştırmanın Evreni, Örneklemi: Trabzon ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokullarda görevli ilkokul öğretmenleri evren olarak alınırken bu ildeki 200 öğretmen örneklemi oluşturmuştur.

Araştırmanın Sonuçları:

Öğretmenlerin müfettişlik yeterlik alanlarına ilişkin beklentileri şu altı grupta toplanmıştır.

1. Yöneticilik Yeterlik Alanına İlişkin Beklentileri

Öğretmenlerin bu alanda en fazla önem verip bekledikleri yeterlilikler şunlardır:

- a. Personel üzerinde yetkiden önce etkili yollarını deneme.
- b. İlgili yenilikleri personele duyurma ve personelin karara ve yönetime katılmasını sağlama.
- c. Bir sınıfın derslerini ve aynı sınıfta okutan öğretmenlerin ders planlarını birlikte hazırlamalarını ve bütünlük içinde yürütmelerini sağlama.

2. Liderlik yeterlik alanına ilişkin beklentileri

Bu konuda en fazla önem verip bekledikleri yeterlilikler şunlardır.

- a. Öğretmenlerle güvene dayanan bir ilişki kurma
- b. Öğretmenin haklarının koruyucusu olma.
- c. Toplantılarda, yönetici öğretmen ve diğer personelin okulun eğitim.öğretim çalışmalarına ilişkin görüşlerini serbestçe belirlemelerine olanak verme.
- d. Öğretmenleri sorumluluk almaya yöneltme
- e. Öğretmenlere iyi bir model olma
- f. Denetim ilkeleri ve mevzuatı yönünden tutarlı bir görüş ve uygulamaya örnek olma.

3. Rehberlik Yeterlik Alanına İlişkin Beklentileri

Önem sırasına göre şunlardır:

- a. Öğretmenlerin mesleki gelişmelerine katkıda bulunma
- b. Öğretmenlere, kendini gerçekleştirme ve daha iyi öğretim araç ve yöntemlerini kendi kendilerine bulmaları için yardımcı olma

4. Öğreticilik Yeterlik Alanlarına İlişkin Beklentileri

- a. Örnek dersler vererek bir konunun en iyi nasıl işleneceğini gösterme.
- b. Öğretmenlerin iş başında yetişmelerini sağlamak amacıyla mesleki toplantılar düzenleme.

5. Araştırma Uzmanlığı Yeterlik Alanlarına İlişkin Beklentileri

- a. Eğitim ve öğretimde verimliliğin artırılması, sürekli olarak gelişme sağlanması için gerekli araştırmaları yapma, yaptırma ve sonuçlarından yararlanma
- b. Kişi ve grupların istek, gereksinme ve dileklerini saptayıp değerlendirerek üst makamlara zamanında duyurma.
- c. Amaçlardan sapmalar varsa nedenlerini inceleyerek düzeltme yollarını arama.

6. Soruşturma Yeterliliği Alanına İlişkin Beklentileri

- a. Şikayetçi, tanık ve sanıkların ifadelerini alabilme.
- b. Suç sayılan eylemin hangi yasa kapsamına girdiğini belirleyebilme

Araştırmacılar İçin Öneriler:

1. Öğretmenlerin müfettiş yeterlik alanlarında beklentilerine karşılık algılarının neler olduğu incelenmelidir.

2. Müfettişlerin yeterlik alanlarındaki yeterliliklere sahip olup olmadıkları incelenmelidir.
3. Müfettiş Yetiştirme Programlarının yeterliklere dayalı olarak düzenlenip düzenlenmediği incelenmelidir.

Araştırmacı: Kerim Sarı

Gazi niversitesi1987, Yüksek Lisans Tezi

Tezin Konusu: orum İli İlköğretim Müfettişlerinin İlkokul ğretmenlerine Yapması Gereken Rehberliğin Yeterliği.

Araştırmanın Amacı: orum ilinde şehir merkezi ile köy ve kazalarda görev yapan ilkokul ğretmenlerinin, ilköğretim müfettişlerinden gördükleri rehberliğin derecesini tespit etmek; yapılması gereken rehberliğin yeterliği konusunda müfettiş ve ğretmen görüşleri ile, köy ve şehir öğretmenleri görüşleri arasındaki farklılıkları belirlemektir.

Araştırmanın Evreni: orum ili ve ilçelerindeki öğretmenler ve müfettişlerin tamamı 15 müfettiş ve 300 öğretmene uygulanmıştır.

Araştırmanın Sonuçları:

Görüşlerine başvurulan ilköğretim müfettişleri kendi rehberlik yeterliliklerini bütün alanlarda yeterli bulurken, mevcut sisteminde öğretmenleri rehberliğin düzeyini orta derecede algılamaken şehir öğretmenleri çok az derecede algılamaktadır.

Öneriler:

1. Modern teftiş ilkesi uygulanmalıdır.
2. Müfettişler, asıl görevlerinin öğretimi geliştirmek ve öğretmene rehberlik yapmak, onların mesleki yeterliklerini arttırmak olduğunu bilmeli ve uygulamalıdırlar.
3. Üst yönetici ve yetkililer, modern teftişin esas olan rehberliğin gerektiği şekilde yapılabilmesi için yönetici ve yetkililer gerektiği kadar yardımcı olmalı ve alınması gereken önlemleri bir an önce almalıdırlar.

Araştırmacı: M. Seher Dumrul

Ankara Üniversitesi 1986., Yüksek Lisans tezi

Araştırmanın Konusu: İlkokul Müdürlerinin Denetim Yetki ve Yeterlilikleri.
(Ankara İli Merkez İlkokullarında)

Araştırmanın Amacı: İlkokul müdürlerinin eğitim.öğretim, öğrenci ve personel işleri ile okul işletmeciliği alanında yaptıkları denetim görevlerindeki yetki ve mevcut yeterlik durumlarının ne olduğunu analiz ederek, denetleme görevlerini, ne derece başarabildiklerinin saptanması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Evreni, Örnekleme: Ankara il merkezindeki resmi gündüzlü ilkokullarda çalışan müdür ve öğretmenler ile onları denetleyen ilköğretim müfettişleri alınmıştır.

Araştırmanın Sonuçları: Eğitim sistemimizin yönetimi bir uzmanlık, meslek olarak görmemektedir. 1739 sayılı milli eğitim temel konusunda da bununla ilgili yasal düzenleme yoktur. Yönetici personelin tamamı öğretmenlikten karşılanmaktadır.

İlkokul müdürlerinin denetim görevini yerine getirmedeki yeterlik derecelerinde gruplar arasında görüş ayrılığı var. Müdür ve öğretmenler, müdürün denetim görevini iyi derecede yaptığını söylerken, Denetmenler orta derecede algılanmaktadırlar.

Müdürlerin denetlemede en az yeterli oldukları görevleri şöyle sıralanabilir.

1. Yavaş öğrenen ve üstün yetenekli öğrenciler için seviye grupları kurarak, onların yetiştirilmesi,
2. Öğrencilerle ilgili bilgileri toplayarak onları tanıma ve sonuçların ruhsal dosyalara işlenmesi,
3. Teftiş raporlarının, genelgelerinin, okulda yapılan etkinliklerin, çalışma raporlarının öğretmenler kurulu toplantılarında değerlendirilmesidir.

Öğrenci işlerinin denetimindeki yeterlikler konusunda ilköğretim müfettişleri okul müdürlerini orta düzeyde değerlendirirken, müdür ve öğretmenler çok iyi olduğunu savunuyorlar.

Personel işlerinin denetimi konusunda, müfettişler “iyi” düzeyde bulurken müdürler kendilerini çok iyi, öğretmenler iyi, çok iyi olarak algılamaktalar.

Müdürlerin okul işletmesi alanındaki denetim yeterlikleri müfettiş ve öğretmen gruplarının cevaplarında iyi derecede, müdürlerinkinde ise çok iyi derecededir.

Araştırmanın Önerileri:

1. Okul yöneticilerinin öğretmenlik deneyimlerinin olması zorunluluğu yararlıdır. Müdürler periyodik olarak hizmet içi eğitimden geçirilmeliler.
2. Yasalarla okul müdürlerine verilen denetleme ve değerlendirme görevlerini daha başarılı yapabilmeleri için bu konuda bilgilendirilmeleri gerekir.
3. Okuldaki eğitimin kalitesi ile öğretmen ve yöneticinin kalitesi arasında pozitif bir korelasyon vardır. Bu nedenle yöneticilerin yüksek bir anlayışla görevlerini yapmasını sağlayacak önlemler alınmalıdır.

4. Yöneticinin denetim görevi açık ve net olarak belirlenmeli, sorumlulukla beraber aynı derecede yetkide verilmelidir.
5. Müfettişlerin belirttiği eksiklikler ve olumsuzluklar için okul müdürü sınıfları ziyaret etmeli ve olumsuzlukların giderilmesi için önlem almalı ve takip etmelidir.
6. Okuldaki işlerin analizi yapılacak, okul müdürünün denetim ve değerlendirme işlerini nasıl yapacağı saptanmalıdır. Ayrıca müdürün yetkilerine açıklık getirilmeli, öğretmenin değerlendirilmesi ve personele zorunlu hallerde izin verilebilmesi konusundaki yetkileri arttırılmalıdır.

Araştırmacı: Mehmet Akyüz

Gazi Üniversitesi 1988, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: İlköğretim Müfettişleri I. Sınıf Öğretmenlerine İlk okuma.Yazma Derslerinde Ne Derece Yardım ve Rehberlikte Bulunabiliyor.

Araştırmanın Amacı: Gelişmişliğin bir ölçütü olan okuma.yazma (işlevsel) durumunun önemi ve bu konuda Denetmenlerin birinci sınıf öğretmenlerine yapmaları gereken rehberlik ve yardımın analizini yaparak durumu tespit etmek ve alana katkıda bulunmaktır.

Araştırmanın Örnekleme:

Evreni İlköğretim Müfettişlerini ve Ankara ili içindeki I. sınıf okutan öğretmenlerdir.

Örnekleme ise, 150 birinci sınıf okutan öğretmen ve 50 ilköğretim müfettişidir.

Araştırmanın Sonuçları:

1. İlk okuma.yazma öğretimi konusunda öğretmenler ve denetmenler arasında görüş ayrılıkları vardır. denetmenler bu konuda öğretmenlere orta düzeyde yardım

edebilecek yeterlilikte algılıyorlar. Sınıf öğretmenlerinin yeterli olmadıklarını savunuyorlar.

Sınıf öğretmenleri kendilerini yeterli buluyorlar. Fakat okuldaki aldıkları eğitimi yetersiz buluyorlar.

2. İlköğretim müfettişlerinin, objektif, demokratik ve sosyal davranışları ile güdüleyicilik rollerini yerine getirmeleri konusunda da gruplar arasında fark vardır. Müfettişler kendilerinin yüksek düzeyde güdüleyicilik rollerini yerine getirdiklerini savunurken öğretmenler az derecede etkilendiklerini söylemişlerdir.

Araştırmanın Önerileri:

1. İlköğretim Müfettişleri yetiştirilirken ilk okuma ve yazma konusunda yeterli konusunda yeterli düzeyde eğitilmelidirler.
2. Müfettişlere daha ileri düzeyde eğitim yapma fırsatları yaratılmalıdır.
3. Öğretmen yetiştiren kurumlar, ilk okuma.yazma konularında adayları, yeterli hale getirebilecek süre ve uygulama ile eğitimlerini tamamlamaktadırlar.
4. Öğretmenler ve müfettişler sürekli hizmet içi eğitim programlarıyla bu konularda desteklenmeli.

Araştırmacı: Mustafa Büyükkışık

Hacettepe Üniversitesi 1989, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Etkinliklerinin Gerçekleşme Düzeyi, (Ankara İli Örneği)

Araştırmanın Amacı: Denetleme verilen rehberlik rolleri ve yönetici ve öğretmenlerin rehberlik beklentisi açısından bu rollerin gerçekleşme düzeyinin saptanması amacı ile hazırlanmıştır.

Araştırmanın Sonucu:

1. Denetçilerin denetim rollerinden biri olan rehberlik rolü için giren rehberlik etkinliklerinin gerçekleşme düzeyinin “çok az” olduğu ortaya çıkmıştır. Bunların nedenleri konusunda denekler arasında görüş ayrılıkları mevcuttur.

Denetçiler kendilerini yeterli buluyorlarken, müdürler ve öğretmenler, müfettişlerin rehberlik rollerinin gerçek konu düzeyinin düşük olduğunu savunuyorlar. Yani yardımda bulunan kişiler biz yeterliyiz ve veriyoruz, olan kişilerde yapılan yardım bizleri tatmin etmiyor diyorlar. Bu alanda yapılan diğer araştırma sonuçları müdür ve öğretmenlerin görüşlerini destekler bulgular ortaya koymaktadır.

Bir başka önemli sonuçta denetmen ve öğretmenlerin birbirlerine güvenmediklerinin belirtilmesidir. Rehberliğin temelinde güven vardır. Güven ortamını sağlamadan zaten rehberlikten söz edilemez.

Araştırmanın Önerileri

1. Denetçilerin hizmet öncesi ve içi eğitim programları rehberliğide içermelidir.
2. Denetçi, müdür ve öğretmenlerin denetim uygulamaları ile ilgili algı farklılığının nedenleri araştırılmalıdır.
3. Öğretmenlere yönelik rehberlik etkinliklerine yardımcı olmak amacıyla yayınlar yapılmalı ve bunların okullara ulaştırılması sağlanmalıdır.
4. Denetçiler ve öğretmenler arasındaki iletişim sorunları giderilmeye çalışılmalı ve yeni iletişim modelleri üzerinde çalışmaya ağırlık verilmelidir.
5. Denetçilerin iş yükünün azaltılarak öğretmenlere daha fazla zaman ayırmaları sağlanmalıdır.

Kurum Yönetici ve Öğretmen Teftişi Konusunda Yapılan Araştırmalar

Araştırmacı: Mustafa Yalçınkaya

Ankara Üniversitesi 1992, Doktora Tezi,

Araştırmanın Konusu: Ortaeğitimde ders denetimi

Araştırmanın Amacı: Ortaöğretim kurumlarında yapılan ders denetimlerinde karşılaşılan aksaklıklar ile önemli görülen konularda beklentileri belirleyerek denetim sisteminin gelişmesine katkıda bulunmak.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Ders denetiminde öğretmenin değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken ders etkinlikleri ve dereceleri neler olmalıdır?
2. Bakanlık müfettişi, okul yöneticisi ve öğretmenlerin ders denetimleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. Ders denetimine ilişkin olarak yapılan başlıca tartışma konuları hakkında görüşler nelerdir?
4. Müfettişlerin görevlerini yerine getirmede karşılaştıkları başlıca problemler ve bunların önem dereceleri nelerdir?
5. Teftişte görülen aksamalar ile teftiş sisteminin geliştirilmesi hususunda müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin diğer görüş ve önerileri nelerdir?

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırma 1989.1990 öğretim yılında genel teftiş gören 6 ildeki (Diyarbakır, Erzincan, Rize, Kırşehir, Uşak ve Tekirdağ) 5 tür lisedeki yönetici ve öğretmenler ile bunların teftişini yapan bakanlık müfettişlerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 245 bakanlık müfettişi, 182 yönetici ve 817 öğretmen denek olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın Bulguları:

1. Ders denetiminde öğretmenin değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken ders etkinlikleri ve dereceleri
2. Bakanlık müfettişi, okul yöneticisi ve öğretmenlerin ders deneyimleri hakkındaki görüşleri
 - a. “Denetim amaçlarının” yerine getirilmesinde, müfettişler çok, yönetici ve öğretmenler orta derece seçeneğinde toplanmışlardır.
 - b. “Rehberlik.Yetiştirme” konusunda müfettişler çok, yönetici ve öğretmenler orta derecede toplanmışlardır.
 - c. Öğretmenle iletişim ve ilişkiler düzeyinde genel olarak müfettişler yönetici ve öğretmenlerden ayrılmaktadırlar. Üç grup içinde en olumsuz düşünen öğretmen grubu olmuştur.
 - d. Denetim sonunda yapılan denetim etkinliklerinde de gruplar arasında görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Öğretmenler diğer iki gruba göre daha olumsuz görüş bildirmişlerdir.
 - e. “Değerlendirme” başlığı altında toplanan (bilimsel yöntemler kullanma, çevre koşullarını dikkate alma, öğretmenin psikolojik durumunu dikkate alma) etkinliklerde müfettişler çok, yönetici ve öğretmenler orta ve ortanın altında görüşle değerlendirme yapmaktadırlar.
3. Ders denetimine ilişkin olarak yapılan bazı tartışma konuları hakkında görüşler:
 - a. “Müfettişler sicil amiri olmalıdır” görüşüne müfettişler çok, yönetici ve öğretmenler hiç derecesinde katılmaktadırlar.
 - b. “Denetimi okul müdürü yapmalı; müfettiş rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevi yapmalıdır” görüşüne müfettişle az, yöneticiler çok, öğretmenler orta derecede katılmaktadırlar.

c. “Denetim.rehberlik görevi ile soruşturma görevi ayrı müfettişler tarafından yürütülmelidir” görüşüne müfettişler orta yöneticiler ve öğretmenler çok derecesinde katılmaktadırlar.

4. Müfettişlerin görevlerini yerine getirmede karşılaştıkları başlıca problemler ve önem dereceleri:

En çok problem olarak görülen husus “Her branşta yeterli sayıda müfettiş bulunmamasından dolayı, müfettişin branşının dışındaki derslerin denetimini de yapmak zorunda kalması” en az problem olarak görülen husus ise “Müfettişlerin sicil amiri olmayışından dolayı, denetimlerden beklenen etkinin sağlanamaması” olmuştur.

5. Ders denetimlerinde görülen aksamalar ile teftiş sisteminin geliştirilmesi hususunda müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin diğer görüş ve önerileri:

Okul yöneticisi ve öğretmenler daha çok, yeterli rehberlik ve yardımın yapılmaması, teftişlerin çok uzun aralıklarla ve kısa sürede yapılması, müfettişlerin istek ve önerilerinde birlik içinde olmamaları ve teftiş ve değerlendirmelerinde okulun ortamının ve çevresinin dikkate alınmaması, kendilerine çok eleştiri yapılması gibi hususlarda yakınmakta oldukları görülmektedir.

Araştırmacı: Alim Başaran

Ankara Üniversitesi 1986, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: İlköğretim kurumlarında grupla teftiş uygulamaları

Araştırmanın Amacı: İlköğretim kurumlarında Grupla Teftiş Uygulamaları ile ilgili yapılanların neler olduğu, grupla teftişe nasıl geçildiği, uygulamada karşılaşılan güçlüklerin neler olduğu, karşılaşılan güçlüklerle ne gibi çözüm yollarının bulunabileceğinin araştırılması, ayrıca teftişle ilgili literatür taraması yapılarak teftiş ilkeleri ve anlayışı ile grup teftiş uygulamalarının karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evreni ilköğretim müfettişleri ve öğretmenlerdir. Örneklem Ankara, Samsun ve Çorum illerindeki 100 ilkokul öğretmeni, 100 ilkokul müdürü ve ilköğretim müfettişlerinin tümü olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Sonuçları:

Araştırmanın sonuçları özetle şöyledir.

1. Müfettişler “grup teftiş rehberini” yetersiz bulmaktadırlar. Geliştirilmesi gerektiği düşüncesindedirler.
2. Müfettişler grupların oluşturulmasında ilgi ve isteklerin gözardı edilmesine rağmen, memnun olduklarını belirtmişlerdir.
3. Grup başkanlığının demokratik yollarla belirlenmesi daha etkili olacaktır.
4. Bir teftiş grubunun bir bölgede, öğretmenlere göre beş yıl, müfettişlere göre üç yıl, çalışması gerektiği görüşündedirler.
5. Grup çalışmasının aksamaması için müfettişlerin önerileri şöyle sıralanmaktadır.
 - a. Bölgedeki öğretmenlerin tümünün teftiş edilmesi yerine öncelikle teftiş edilmesi gereken (stajyer öğretmenler, yetersiz öğretmenler) öğretmenlerin teftiş edilmesi.
 - b. Müfettişlerin yeteri kadar sayısal çokluğa ulaştırılması.
6. Grupla teftişin müfettişlerin zamanlarıyla iş güçlerinin boşa harcanmasındaki etkisi müfettişlere göre “orta” derecede, öğretmen ve yöneticilere göre “çok az” derecede etkilidir.
7. Grupla teftiş, müfettiş ile milli eğitim müdürü arasındaki ilişkileri çok az etkilemektedir.
8. Grupta birden çok müfettişin olması sorumluluğun dağılmasına neden olmaktadır.

9. Grupla teftişin, müfettişleri daha disiplinli bir çalışmaya yönelttiği, dolayısıyla otokontrolün sağlanmasında etkili olduğu görüşü paylaşılmaktadır.
10. Grupla teftiş, müfettişlerin mesleki ve genel kültürlerinin geliştirilmesine orta derecede, kendine güvende az etkide bulunmaktadır.
11. Öğretmen ve yöneticilere rehberlikte müfettişler arasında görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bunun giderilmesinde yönetmelikler esas alınmaktadır.
12. Grupla teftişte, kurumlar ve personel arasında yakın ilişkiler ve işbirliğinin azaldığı ve etkili ilişkiler kurulmadığı paylaşılmaktadır.
14. Grupla teftişte, müfettişlerin öğretmenlerden zaman zaman farklı beklentiler içinde olmalarına karşın genelde yönetmeliklere bağlı kalındığından benzer uygulamalar göstermektedirler.
15. Grupla teftişte, çok önemli olmamakla beraber, hangi öğretmeni hangi müfettişin teftiş edeceği konusunda sorunlar yaşanmaktadır.
16. Grupla teftişte müfettişlerin, bir öğretmenin teftişini genellikle iki saat içinde bitirmektedirler.
17. Soruşturma işleminin ayrı bir grup müfettiş tarafından yapılması grupların tümü tarafından paylaşılmaktadır.
18. Grupla teftişte teftiş bölgesi ve buna bağlı olarak öğretmen sayısı genişlemektedir.
19. Grupla teftişte, ulaşım, konaklama ve zamanında yetiştirme gibi sorunlar bulunmaktadır.
20. Müfettişler sadece rehberliğe yönelik teftiş etkinliklerine “az”, diğer gruplar “çok” derecede katılmaktadırlar.

Araştırmanın Önerileri:

1. Bir müfettişe düşen öğretmen sayısı 50 olacak biçimde yeri bir düzenleme yapılmalıdır.
2. Grupların oluşturulmasında müfettişlerin ilgi, istek ve yetenekleri gözönüne alınmalıdır.
3. Teftiş bölgeleri olabildiğince dar tutulmalıdır.
4. Teftiş grupları en çok üç müfettişten oluşturulmalıdır.
5. Grup başkanlığı demokratik esaslara göre yapılmalı ve gereken düzenlemelere yönetmeliklerde yer verilmelidir.
6. Müfettişlerin ulaşım ve konaklama sorunları çözümlenmelidir.
7. Rehberlik ve soruşturma görevleri birbirinden ayrılmalıdır.
8. Milli Eğitim Bakanlığınca müfettiş yetiştirmede niteliklerin önemsenmesi gereklidir.
9. Okul müdürlerinin amaç, ilke ve teknikleri konusunda yetişmesi sağlanmalıdır.
10. Teftişte kullanılan yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi için gereken önlemler alınmalıdır.
11. Teftiş raporlarında belirtilenlerin uygulanıp uygulanmadığı soruşturulmalı bunun için gereken birimler kurulmalıdır.
12. Öğretmen sayısı az olan okullarda bir müfettiş teftiş yapabilmeli, kalabalık okullarda grup teftişi uygulanmalıdır.
13. Grupla teftişle, mesleki toplantılar küçük gruplarla yapılmalıdır.

Araştırmacı: Nuray Senemoğlu

Ankara Üniversitesi 1987, Ankara

Araştırmanın Konusu: Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı, Ankara İl Merkezinde Bulunan, Ana okulu ve Ana Sınıfların Teftişi.

Araştırmanın Amacı: Ankara il merkezinde 4.6 yaş çocuklarının devam ettiği Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumlarının teftişinin yeterli olup olmadığını ortaya koymak, öğretmen, yönetici ve müfettişlerin teftişten beklentilerini saptayarak, okul öncesi eğitim sisteminin teftişini geliştirici çalışmaları yapacakları önerilerde bulunmaktır.

Araştırmanın Evreni: Anakara Ü. merkezinde bulunan Ana okullar ve Ana sınıflar ile bunları denetleyen müfettişlerdir.

Araştırmanın Sonuçları:

1. Okul öncesi eğitim kurumlarında tüm görev alanlarına ilişkin teftişin, müfettiş, öğretmen ve yöneticilerin müfettiş davranışlarını değerlendirmelerine göre yeterli olmadığı görölmektedir.

2. Yalnız “tutulacak kayıtlar” görev alanına giren denetim gruplar tarafından görüş birliği ile yeterli bulunmuştur.

Okul öncesi eğitim kurumlarında, görev alanlarına ilişkin denetimin değerlendirilmesinde, müfettişler kendilerini yeterli görürken, yönetici ve öğretmenler müfettişleri yeterli görmüyorlar.

Önerileri:

1. Okul öncesi eğitimi dağınıklıktan kurtarılmalı ve yeni bir örgüt modeli geliştirilmelidir.

2. Okul öncesinin teftişini yapan müfettişler bu alanla ilgili yeterliliğe sahip olmalılar.

3. Okul öncesi eğitim kurumlarının teftişini yapan müfettişler tek kaynaktan yetiştirilmelidir.
4. Bu kurumlar çağdaş teftiş ilkelerine göre denetlenmelidir.

Araştırmacı: Asım Özdemir

Gazi Üniversitesi 1990, Doktora Tezi

Araştırmanın Konusu: Ortaöğretim Kurumlarında Denetim

Araştırmanın Amacı: Ortaöğretim kurumlarında yapılan denetimlerde karşılaşılan aksaklıkları ve önemli görülen konularda beklentileri belirlemek, böylece denetim sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmada 292 bakanlık müfettişi denek olarak kullanılmıştır.

Araştırmada özetle aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

1. Kurumlarda karşılaşılan aksaklıklara ilişkin bulgularda müfettişlerin ortaöğretim kurumlarında en çok “rehberlik ve danışma hizmetlerinin yürütülmesi” konusunda aksaklık gördükleri belirlenmiş; bunu sırasıyla “öğretimin geliştirilmesine yönelik kararlar alınması”, “okul.aile birliği çalışmaları” izlemiştir.

2. Öğretmenlerin ders içi etkinliklerinde, müfettişler en çok “hedeflere uygun yöntem veya yöntemler seçilmesi” konusunda aksaklık görmüşler; bunu sırasıyla “öğrencilere öğretimde yol gösterilmesi”, “ders konusunun öğretim ilkelerine göre işlenmesi”, “konu hedeflerinin ve hedef davranışlarının öğrencilere açıklanması”, “konular ile gerçek hayat arasında ilişki kurulması” ve “hedeflere uygun öğretim araç.gereçlerinin seçilmesi ve uygulanması” hususları izlemiştir.

3. Müfettişler ders içi etkinliklerinin denetiminde en çok “konular ile gerçek hayat arasında ilişki kurulması”ndan yana görüş belirtmişler; bunu sırasıyla “öğretimde

öğrencilere yol gösterilmesi”, “hedeflere uygun yöntem veya yöntemler seçilmesi”, “ders konusunun öğretim ilkelerine göre işlenmesi”, “anlatımda dilbilim kurallarına uyulması” hususları izlenmiştir.

4. Müfettişler ders dışı etkinliklerde en çok “günlük ders planının hazırlanması” konusunda aksaklıkla karşılaştıkları belirtmişler; bunu sırasıyla “öğrenci velileriyle işbirliği içinde olunması”, “öğrencilerin kişisel sorunlarıyla ilgilenilmesi”, “öğrencilerin kişisel çalışmalara yönltilmesi”, “zümre arkadaşlarıyla işbirliği içinde hareket edilmesi” etkinlikleri izlemiştir.

5. Ders dışı etkinliklerde ağırlık verilmesi gereken etkinliklerde ise müfettişlerin görüşleri çoğunlukla en fazla aksaklık gördükleri “günlük ders planlarının hazırlanması”nda yoğunlaşmış; bunu sırasıyla “yıllık ders planlarının hazırlanması”, “öğrencilere örnek olunması ve disiplinin sağlanması”, “öğrencilerin kişisel çalışmalara yönltilmesi”, “sınav sorularının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” etkinlikleri izlemiştir.

6. Denetimlerde uyulması gereken hususlarda müfettişler en çok “öğretmeni branş müfettişi denetlemelidir” konusunda fikir birliğine ulaşmışlar; bunu sırasıyla “denetim sonrası öğretmenin görüşü alınmalı, hatalar ve eksiklikler kendisine söylenmelidir”, “sınıf içinde tenkit yapılmamalıdır”, “öğretmeni değerlendirirken okul müdüründen bilgi alınmalıdır”, “öğretmenlerin çalışmalarının hangi ölçülere göre ve ne tarzda değerlendirileceği hususunda kendileri aydınlatılmalıdır”, “müfettiş derse öğretmenle birlikte girmelidir”, “müfettiş dersten öğretmenle birlikte çıkmalıdır”, konuları izlemiş; “sınıf içinde not tutulmalıdır” görüşüne ise müfettişler yarı yarıya lehte katılmışlardır.

7. “Öncelikle denetlenmesi gereken okullar” ve “sınıf ziyaretlerinin süresi” konularında müfettişler “istikrarlı, oturmuş olan okullar sürekli denetlenmelidir ve her ilde milli eğitim müdürlüğü ve valiliklerce ortaklaşa belirlenen okullar denetlenmelidir” ve “sınıf ziyaretlerinde süre öğretmenin kıdemine göre belirlenmelidir” görüşlerine çoğunlukla katılmışlardır.

8. Rehberliği engelleyen etkenlere ilişkin bulgularda “branş müfettişi dağılımının yetersizliği” müfettişlerce en çok engel olan etken olarak görülmüş; bunu sırasıyla

“öğretmen sayısına göre müfettiş sayısındaki yetersizlik”, “yasal hükümlerin sık sık değişikliğe uğraması etkenleri izlemiştir.

9. Müfettişler, “rehberlik göreviyle soruşturma.değerlendirme yapma görevinin aynı kişide toplanması” etkeninin yukarıda sayılan etkenlerden daha az rehberliği engellediğini belirtmişlerdir. “Müfettişlerin öğretmenleri değerlendirmedeki yetersizlikleri” etkeni ise müfettişlerce rehberliği en az engelleyen etken olarak gösterilmiştir.

10. “Müfettişlerin temel görevlerini yerine getirebilme dereceleri”ne ilişkin bulgularda müfettişler rehberlik ve denetleme görevlerinde, inceleme ve soruşturma yapma görevlerine göre daha etkili bulunmuşlardır.

Araştırmacı: Berrin (Yücel) Burgaz

Hacettepe Üniversitesi 1992, Doktora Tezi

Araştırmanın Konusu: Türk Eğitim Sisteminde Denetmenlerin Başarılarını Etkileyen Nedenler (Ankara ili örneği).

Araştırmanın Amacı: Araştırmada ilkokullardaki denetim uygulamalarında yeterince yerine getirilmeyen denetimsel rol davranışlarının nedenleri saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Evreni.Örnekleme: Ankara ilindeki sınıf okutan tüm ilkokul öğretmenleri ve görevli denetmenler evreni oluştururken; örnekleme 32 ilkokuldan seçilen 529 öğretmen ve 57 ilköğretim denetmeninden oluşmaktadır.

Araştırmanın Sonuçları

1. Denetimsel rol davranışlarının ne derece gösterilmesi gerektiğine ilişkin denetmen görüşleri “değerlendirme” rolü üzerinde yoğunlaşırken, öğretmenler bütün denetimsel rollerin önemli ve her zaman gösterilmesi gerektiğini savunuyorlar. iki grubun görüşleri arasında farklılık vardır.

2. Denetmenler dokuz rol davranışından beşini “yarıyarıya”, dördünü “çoğunlukla” yaptıklarının ifade ederken, öğretmenler sözkonusu rol davranışlarının “az” ya da hiçbir zaman gerçekleştirilmediğini belirtiyorlar.

3. Denetimsel rol davranışlarının yerine getirilemeyişinin nedenleri konusunda denetmenler ve öğretmen arasındaki görüşler benzeşmektedir. Nedenler şöyle sıralanabilir.

- a. Denetmenlere verilen hizmet.öncesi eğitimin yeterli olmayışı
- b. Denetmenlere verilen hizmet.içi eğitimin yeterli olmayışı
- c. Denetmenlerin kendilerini geliştirmeye istekli olmayışları
- d. Öğretmenlere verilen hizmet.öncesi ve hizmet.içi eğitimin yeterli olmayışı
- e. Öğretmenlerin denetmenlerden yardım almadaki istek düzeylerinin düşük olması.
- f. Öğretmenlerin ve denetmenlerin birbirleri ile iletişim kurmaktan kaçınmaları.
- g. Denetmen başına düşen öğretmen sayısının fazla oluşu.

Özetle, denetmenler denetimsel rol davranışlarını beklenen düzeyde gerçekleştirememektedirler.

Araştırmanın Önerileri;

1. Denetmenler hizmet öncesi formal eğitimden geçmelidirler.
2. Öğretmenler, eğitimleri sırasında çağdaş eğitim denetiminin araç ve ilkeleri konusunda aydınlatılacak, denetim sırasında denetim sürecine katılmaları sağlanmalı ve denetmenden yardım alma istekleri arttırılmalıdır.
3. Denetmenler ve öğretmenler periyodik olarak hizmet.içi eğitimden geçirilmelidirler.

4. Denetmenler ve öğretmenler ile biçim konusunda yeterli bilgi ile donatılmalıdırlar.
5. Denetmen başına düşen öğretmen sayısı azaltılarak, denetmenlerin değerlendirme dışındaki rollerine de zaman ayırmaları sağlanmalıdır.

Denetim Sisteminin Yapı ve İşleyişi Konusundaki Araştırmalar

Araştırmacı: M. Feyzi Öz

Hacettepe Üniversitesi 1977, Doktora Tezi

Araştırmanın Konusu: Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü

Araştırmanın Konusu: Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı, ilköğretim müfettişlerinin görevleri gereği olan uygulamaları mesleki faaliyetleri, mevzuatın gerektirdiği ve modern teftiş anlayışının öngördüğü faaliyetlere kıyasla yeterlik durumlarını meydana çıkarmaktır.

Evren ve Örnekleme: Türk Milli Eğitim örgütünde çalışan ilköğretim müfettişleri ile ilkokullarda çalışan ilkokul öğretmenleri araştırmanın evrenini teşkil etmektedir. 1134 müfettiş, 1020 öğretmen

Araştırmanın Sonuçları:

1. Araştırmanın I. derecesinde “İlköğretim, müfettişlerinin mevzuata göre yapmaları gereken faaliyetlerle uygulamadaki faaliyetler arasında bazı farklar olduğu görülmektedir. Mevzuat gereği yapılması gerekenler tam olarak yapılamamaktadır.

Söz konusu fark, kurs çıkışlı müfettişlerde daha az, eğitim enstitüsü çıkışlılarda daha fazladır.

3. Mevzuat gereği, yapılması gerekenlerle uygulamada yapılanlar arasında gözlenen fark, müfettişlik mesleğinde yeni olanlarda, deneyimli olanlara kıyasla daha fazladır.

4. Mevzuat gereği yapılması gerekenler, modern teftiş anlayışına uymamaktadır.

5. Türk eğitim sisteminde ilköğretim müfettişlerinin uygulamadaki faaliyetleri modern teftiş anlayışına uymamaktadır. Modern teftiş anlayışı gereği yapılması gerekenlerin yapılmadığı görülmektedir. Bu fark kurs çıkışlı müfettişlerde daha az gözlenmiştir.

Araştırmanın Önerileri:

1. Türk Eğitim Sistemi içindeki ilköğretim müfettişlerinin görev analizi yapılarak görevleri iyi tanımlanmak ve bu konularda yeterli düzeye getirilmeliler.
2. Modern teftiş ilkelerine göre öğretmen.müfettiş işbirliğinin nasıl olması gerektiği konusunda sürekli yayınlarla müfettişler bilgilendirilebilir.
3. İlköğretim müfettişlerinin kendilerini yenilemeleri ve meslekte ilerlemeleri ileri öğretim programları hazırlanmalı ve fırsatlar yaratılmalıdır.
4. Yurt içi ve yurt dışı programlı gezilerle müfettişlerin mesleki yeterliliklerine katkıda bulunabiliriz.
5. İlköğretim müfettişlerinin hizmet öncesi öğrenimleri sırasındaki programlar tekrar gözden geçirilerek geliştirilebilir.
6. Türkiye’de merkezi bir eğitim sistemi olduğu için Milli Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatının bu araştırmadan ve eğitimle ilgili diğer araştırmalardan, geniş ölçüde yararlanılmasını sağlayabilir.
7. İlköğretim müfettişi yetiştirme ile ilgili yeni planlar, programlar ve yatırımlar yapılabilir.

Araştırmacı: Galip Karagözoğlu

Michigan State Üniversitesi 1973, Doktora Tezi

Araştırmanın Konusu: Türk Eğitim Sisteminde Bakanlık Müfettişlerinin Rolü.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde “Bakanlık Müfettişliği” müessesinin Türk eğitim sistemindeki genel görüşünü ortaya koymak ve bu konuda öğretmen ve müfettişlerin görüşlerini saptamaktır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmada iki grup örneklem bulunmaktadır.

a. Dekanlık müfettişlerinin tümü (110 kişi).

b. Orta dereceli okullarda görevli 36565 öğretmen arasından randam yöntemiyle seçilen 1196 öğretmen, örneklem gruplarını oluşturmuştur.

Araştırmanın Bulguları:

1. Denetim etkinliklerinin yararlılığı konusunda bakanlık denetmenleri ile öğretmenler arasında önemli görüş ayrılıkları vardır. Denetmenlerin % 75’i denetim etkinliklerinin yararlı olduğunu belirtirken, öğretmenlerden ancak % 36’sı bu görüşte olduklarını belirtmişlerdir.
2. Denetmenlerle öğretmenler arasında eğitim.öğretim konusunda yapılan yardımlarla da ilgili olarak görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Öğretmenler, denetmenlerin eğitim.öğretim konusunda kendilerine yeteri kadar yardımcı olamadıklarını söylerken, denetmenler aksi görüş bildirmişlerdir.
3. Öğretmenler, denetmenlerin mesleki formasyon açısından yeterli olmadığı görüşünderken denetmenler kendilerini yeterli görmekteirler.
4. Öğretmenler, denetimlerde insan ilişkilerine daha fazla yer verilmesini isterken, denetmenler teknik yardıma önem verilmesi görüşünderler.

5. Hem öğretmenler hem de denetmenler denetim sisteminin değişmesinden yana görüş birliğindedirler. Denetmenlerin soruşturmacı değil rehber olduğu görüşünü her iki grupta paylaşmaktadır.
6. Denetmenler, denetim görevini aşağıdaki problemler nedeniyle yeteri kadar yapamadıklarını belirtmişlerdir.
 - a. Önerilerin bakanlıkça dikkate alınmaması,
 - b. Öğretmen başarısını tespitinde bilimsel yöntemlerin uygulanmaması,
 - c. Görevleri ile ilgili işlerinin çokluğu mesleki yayınları izlemelerine ve kendilerini geliştirmelerine engel olması.

Araştırmanın Önerileri:

1. Türk eğitimindeki denetim sistemi modern denetim prensiplerinin ve metodlarının ışığında yeniden düzenlenmelidir.
 - a. Denetmen sayıları, her 100 öğretmene bir denetmen olacak şekilde düzenlenmelidir.
 - b. Her denetmen belli bir bölgenin eğitim.öğretim çalışmalarının geliştirilmesinden sorumlu olmalıdır.
 - c. Soruşturma işleri teftiş kurulundan alınarak, soruşturma işlerinden sorumlu olacak bir kurula verilmelidir.
 - d. Yapılacak öğretmen değerlendirmeleri bilimsel yöntemlerle ve belli ölçütlere göre yapılmalıdır.
 - e. Denetmenler bol araç.gereç ve kaynaklarla desteklenmelidir.
 - f. Denetmenlerin lisans üstü eğitimlerinin devamı sağlanmalıdır.
 - g. Denetmenlerden gelecek, eğitimle ilgili tekliflerin üzerinde durulmalıdır.

Araştırmacı: Galip Karagözoğlu

Ankara 1977, Doçentlik Tezi,

Araştırmanın Konusu: İlköğretimde teftiş uygulamaları

Araştırmanın Amacı: Araştırmada dört temel amaç bulunmaktadır.

1. Modern denetimle ilgili literatür ve araştırmaları tarayarak bugünkü denetim uygulamaları hakkında okuyucuya genel bir görüş kazandırmak.

2. Türk Eğitim Sisteminde ilköğretim denetim uygulamalarının geçirdiği tarihsel gelişimi inceleyerek, denetim sistemimizin bugünkü durumuna hangi kademelerden geçerek ulaştığını belirtmek.

3. Bugünkü denetim uygulamalarında ilköğretim müfettişinin öğretmene eğitim.öğretim etkinliklerinde ne derece rehber ve yardımcı olabildiği hakkında denetim etkinlikleri ile yakından ilgili görevliler olan milli eğitim müdürü, ilköğretim müfettişi, ilköğretim müdürü ve ilkokul öğretmenlerinin görüşlerini saptayarak bu görüşler arasındaki uyum ve farklılıkları belirlemek.

4. Örnekleme dahil dört grubun, görüşlerinden ve önerilerinden yararlanarak denetim sisteminin eğitim.öğretime daha yararlı bir duruma getirilebilmesi ve geliştirilebilmesi için alınacak tedbirleri yöneticilerin ve eğitimcilerin dikkatine sunmak.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme: Araştırmada 60 milli eğitim müdürü, 1095 ilköğretim müfettişi, 591 ilköğretim müdürü ve sekiz sosyo.ekonomik bölgeden (randam) yöntemiyle seçilen ve ankete katılan 2543 ilkokul öğretmeni örneklem grupları olarak yer almışlardır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar öğretmen ve denetmenlerin nitelikleri, denetimlerin niteliği ve denetim uygulamaları ile ilgilidir. Aşağıda bu sonuçlar özet olarak verilmiştir.

Araştırmada yer alan deneklerin nitelikleri:

1. Öğretmen ve denetmenler arasında önemli bir yaş farkı vardır. Denetmenler öğretmenlere oranla daha yaşlıdır.
2. Öğretmenlerin % 41.5'i kadinken, kadın denetmen yok denecek kadar azdır.
3. Denetmenlerin çoğunluğu eğitim enstitüsü mezunuyken, öğretmenlerin yaklaşık tamamı öğretmen okulu ve köy enstitüsü mezunudur.
4. İlköğretimde bir denetmene 150 öğretmen düşmektedir.
5. Öğretmenlerden yarıdan çoğunun yılda bir, az bir kısmının da yılda iki kez denetim gördükleri anlaşılmaktadır.
6. Denetmenler, denetimleri grup denetimi ile yapmak istemektedirler.
7. Denetmenlerin, beş yılda ancak bir kez 2.3 haftalık hizmet.İçi seminer ya da kursa katılabilmektedirler.

Denetimin niteliği ile ilgili sonuçlar:

1. Mesleki yeterlik konusunda denetmenler kendilerini yeterli bulurken öğretmenler, milli eğitim müdürleri ve ilköğretim müdürleri denetmenlere katılmamaktadırlar.
2. Öğretmen başarısını değerlendirmede denetmenler arasında orta derecenin altında bir uygulama birliği görülmektedir.
3. Denetimlerde, denetmenlerin en fazla yaptıkları iş, öğretmenlerin çalışmalarını değerlendirmek ve başarısı hakkında rapor vermektir. Rehberlik ve yardım görevi daha sonra gelmektedir.
4. Eğitim.öğretim çalışmalarının planlanması ve yürütülmesinde denetmenler ve milli eğitim müdürleri arasında görüş ayrılıkları vardı. Denetmenler eğitim.öğretim konularında öğretmenlere yardımcı oldukları belirtirken, milli eğitim müdürleri eksi görüştedirler. Buna karşılık denetmenler ve milli eğitim müdürlerinin kendilerine yardımcı olmadıkları belirtmektedirler.

Denetmenlerin davranış özelliklerinin uygulamaya yansımaları:

1. Denetmenler, insan ilişkileri ile ilgili olarak öğretmenlere yakın olduklarını, kendilerinin öğretmenler tarafından aranılan kişiler olarak görüldükleri ve yönetimle öğretmen arasında uzlaşmaya ve bütünleşmeyi sağladıkları görüşünderken, öğretmenler ve öteki gruplar bu konuda denetmenlerden farklı düşünmekte ve denetmenlere katılmamaktadırlar.

2. Denetmenler eğitim.öğretim konularında öğretmenlere gereken yardım ve rehberlik gibi denetim davranışlarını sık gösterdiklerini belirtirken, öğretmenler ve müdürler daha çok denetim dışı davranışları gösterdikleri görüşünderler.

3. Denetmenler denetim etkinliklerinde öğretmen başarısını bir bütün olarak ayrıntılara önem vermeden değerlendirdikleri görüşünü öğretmenler ve müdürler paylaşmaktadırlar.

4. Denetmenler, öğretmenlere denetimden beklentilerini ve değerlendirmede kullanılan ölçütleri öğretmenlere çoğu zaman bildirdiklerini belirtirken, diğer gruplar buna katılmamaktadırlar.

5. Değerlendirmede öğretmenler, denetmenlerin tarafsız ve güvenilir değerlendirme yapmadıkları görüşünderken, denetmenler tarafsız ve güvenilir olduklarını öne sürmektedirler.

6. İdari soruşturmalarda denetmenlerin tarafsız ve karşısındakini özgüven verici bir davranışa sahip oldukları görüşüne denetmenler çoğunlukla katılırken öğretmenler, milli eğitim müdürleri ve ilköğretim müdürleri pek fazla katılmamaktadırlar.

Denetim uygulamaları ile ilgili bulgular:

1. Öğretmenler, denetimi kendilerinin eksiklerini ortaya çıkarma çabası olarak görmektedirler. Denetmenler, eğitim.öğretim çalışmalarında verimin arttırılmasına çalıştıkları görüşünderler.

2. Öğretmen başarısının değerlendirilmesinde fiziksel özelliklere daha fazla önem verildiği konusunda öğretmenler ve denetmenler arasında ters görüşler bulunmaktadır.
3. Denetim raporlarının, öğretmenler tarafından başarılarının belirlenmesi için yapıldığına inanılmamaktadır.
4. Denetmenler, milli eğitim müdürleri ve ilköğretim müdürleri, ilköğretim müdürlerinin denetmenlerle yeteri kadar işbirliği yapmadıkları ve üzerlerine düşen görevleri yapamadıkları görüşünü paylaşmaktadırlar.
5. Bütün gruplar, denetmenlerin daha yeterli olabilmeleri için en az dört yıl yüksek öğrenim görmeleri gerektiğine katılmaktadırlar.
6. Bütün gruplar, bir denetmene düşen öğretmen sayısının azaltılması gerektiğine, denetimin daha etkili olacağına inandıkları için katılmaktadırlar.
7. İlköğretim denetmenlerinin Bakanlık Teftiş Kurulu'na bağlanması gereğine milli eğitim müdürleri orta derecede, diğer gruplar tam olarak katılmaktadırlar.
8. Denetim etkinliklerinin çağdaş denetim ilkelerine göre yeniden düzenlenmesi gerektiği görüşüne grupların tamamı katılmaktadır.

Araştırmada, elde edilen bulgulara dayanılarak önerilen öneriler ise şöyledir:

1. Denetim hizmetlerinin daha etkin olabilmesi için ilköğretim denetim, denetim sistemi, çağdaş denetim ilkelerine uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.
2. Denetmenle öğretmen arasında daha iyi ilişkiler geliştirilebilmesi için bir denetmene düşen öğretmen sayısı 1/50 düzeyinde oluşturulmalıdır.
3. Denetmenler için düzenli mesleki kurs ve seminer daha sık yapılmalıdır.
4. Denetmenlerden soruşturma, inceleme ve idari denetimler alınarak sadece eğitim-öğretim konularında rehberlik ve yardım görevleri verilmelidir.

5. Denetmenlerin alanlarında birer uzman olabilmelerini sağlayacak **öğretim** programları uygulamaya konulmalı ve bu konuda üniversitelerde işbirliği sağlanmalıdır.
6. Denetmenlere gereksinim duydukları öğretimsel ve eğitimsel materyallerin sağlanmasında yönetimin yardımcı olması ve gerekli düzenlemenin yapılması gerekir.
7. Denetim sonuçlarının daha nesnel ve güvenilir olması için **öğretmenle** denetmen arasında işbirliğini sağlayacak bir sistem geliştirilmelidir.

Araştırmacı: Kemal Açıkgöz

Ankara 1990, Araştırma Raporu

Araştırmanın Konusu: Malatya, Mardin, Diyarbakır illerinde görevli ilköğretim müfettişlerinin çağdaş denetim ilkelerini uygulama dereceleri ve denetim sürecinde karşılaşılan güçlükler.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmada ana amaç, literatürden belirlenen çağdaş eğitim denetiminin ilkelerini ilköğretim müfettişliğinin denetimde ne ölçüde kullandıklarını saptamak olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Evreni: Araştırmanın evrenini 1989.1990 öğretim yılında Diyarbakır, Mardin ve Malatya illerinde çalışmakta olan ilköğretim müfettişleri oluşturmaktadır. Bu illerdeki 79 ilköğretim müfettişinden 74 kişisi araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar özetle şöyledir:

1. Denetmenlerin büyük çoğunluğu, denetlenecek öğretmene ulaşmada engellerin çokluğu, ulaşımın yetersizliği vb. nedenlerle denetimi istenilen süreden önce bitirdikleri ve bununla denetim etkinliklerini olumsuz etkilediğini görüşündedirler.

2. Denetmenlerin çoğunluğunda, grupla denetimin gerçek amacının ekonomik olduğu, amaca ilişkin doğru ve ortak algının olmadığı yönündeki görüşlere, grupla denetimin, eğitimi geliştirme amacıyla sürdürülmediği gerçeğini göstermektedir.

3. Denetimlerde denetmenlerin bir kısmının öğretmeni, diğerlerinin öğretimi değerlendirdiklerini belirtmeleri denetim ve uygulama birliğinin olmadığını göstermektedir.

4. Denetmenlerin büyük çoğunluğu, öğretmeni bütün özellikleri ile tanıma gereği duymamaktadırlar. Ayrıca öğretmenlerin de kendi özelliklerinin farkında olmadıkları yönündeki denetmen görüşleri, denetim etkinliklerinde çağdaş eğitim denetim ilkelerine uyulmadığı sonucunu vermektedir.

5. Çoğunluğun çevre incelemesi yapmaması ya da yetersiz yapması, öğretmeni tanıma çabası göstermesi, yeni bilgiler öğrenmemesi, öğretmenlere eğitsel yayınlar önermemesi denetimin sürekliliği ve araştırmacılık ilkesinin uygulamada önemli sorunlarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

6. Denetmenler arasında denetim anlayışı ile ilgili olarak farklılıklar bulunması, gruplar arasında ortak amaç ve görüşbirliğinin yeterli olmadığını göstermektedir.

7. Denetmenlerin büyük çoğunluğunun, kendilerinin öğretmenlerce rehber olarak görülme istemleri ve koşulların gerektirdiği esnek bir denetim modelinden yana olmaları olumlu yaklaşımlar olarak görülmüştür.

Araştırmaca, yukarıda özet olarak verilen sorunların çözümü ile ilişkin olarak;

- a. Denetim sistemimizde, çağdaş denetim ilkeleri doğrultusunda yeni düzenlemeler yapılması,

- b. Denetmenlere hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde bu ilkelerin benimsetilmesi,
- c. Denetmenlerin, denetim anlayışlarının ortak bir çizgide toplanması önerilerini ileri sürmektedir.

Araştırmacı: Mehmet Bilir

Ankara Üniversitesi 1991, Doktora Tezi

Araştırmanın Konusu: Türk Eğitim sisteminde teftiş alt sisteminin yapı ve işleyişi

Araştırmanın Amacı: Bu çalışmada teftiş sisteminin yapı ve işleyişinin araştırma sınırları içinde genel bir değerlendirmesi yapılmaya çalışılarak, var olan mevcut durum ile beklenen ideal durum arasındaki fark belirlemeye ve bu fark giderek yeni bir yapı ve işleyiş modeli geliştirmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmada, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinin “Eğitim Yönetimi ve Teftişi Anabilim Dalı” ile Gazi, Hacettepe, İnönü ve Ortadoğu Üniversitelerinin ilgili fakültelerinin “Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı” nda görevli 30 öğretim elemanı, 195 bakanlık müfettişi, random yöntemiyle seçilmiş 10 ilde görevli 230 ilköğretim müfettişi, 114+81 il ve orta dereceli okul yöneticisi denek olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın Sonuçları:

1. Araştırmaya katılan müfettiş, yönetici ve öğretim elemanı grupları yakından, yardım edici, geliştirici.birlikte çalışma ve teftişte işbirliği ilkelerine uygun teftiş amaçlarını benimsemektedirler.

2. Müfettiş, yönetici ve öğretim elemanı grupları benimsenen teftiş amaçlarına uygun bir yapı ve bu yapı içinde amaçları gerçekleştirecek işleyiş modelinin geliştirilmesi konusunda bazı ortak görüşlere sahiptirler. Grupların bu konudaki görüşleri özetle şöyle sıralanmaktadır:

- a. Yardım edici, geliştirici, teftişte işbirliği ilkelerine uygun teftiş amaçlarını benimseme.
- b. Teftişin objektif olması.
- c. Teftişte aranan hususların bilinmesi.
- d. Eğitim personelinin karar sürecine katılması.
- e. Öğretmenin pedagojik serbestisinin olması.
- f. Teftişin müfettiş ile birlikte çalışma olduğunun kabul edilmesi.
- g. Mesleki rehberliğin teftiştten önce yapılması.
- h. Müfettişlerin nitelik ve nicelik yönünden yeterli olması.
- i. 1. Hizmet öncesi ve hizmet.İçi yetiştirme nin önemi.
- j. Yetki ve sorumlulukların dengeli dağılması.
- k. İnceleme, araştırma konularının eğitim problemlerini kapsamaması.
- l. Soruşturma görevinin tarafsız yapılması.
- m. Araştırma sonuçlarının ilgililere duyurulması.

Araştırmanın Önerileri:

1. Teftiş sisteminin amaçları; yakından, yardım edici, geliştirici, teftişte işbirliği ilkelerine uygun olarak yeniden belirlenmelidir.
2. Teftişin özel yönünden dolayı sistemde hizmet türü örgütlenme benimsenmelidir. Hizmetin bütünlüğü ve sürekliliği hizmet türü örgütlenmeyi bölgesel ve yerel düzeyde başlatmaktadır.
3. Teftişte “Yönetim tabanlı teftiş modeli” benimsenmelidir.

4. Müfettişlerin eğitim yönetimi ve denetim alanında lisanüstü bir uzmanlık eğitimi görmeleri sağlanmalıdır.
5. Teftiş etkinliklerini müfettiş, yönetici ve ğretmen birlikte planlamalı, teftişler haberli, çalışmalar işbirliği ilkesine göre yapılmalıdır.
6. Her teftiş bölgesinde bir hizmet.içi eğitim merkezi kurulmalı, tarafların tümü planlama ve yürütmeden sorumlu olmalıdır.
7. Soruşturma içi teftişin amacından öte, yönetimin bir içi olarak algılanmalı, sorunların çözümünde eğitsel yönden yaklaşılmalıdır.

Araştırmacı: şadıman (Okcan) Kapusuzoğlu

Hacettepe Üniversitesi 1988, Doktora Tezi

Araştırmanın Konusu: Son On Yılda İlköğretim Müfettişlerinin Rolünde ve Teftiş Uygulamalarında Değişmeler.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmada, son on yıl içinde ilköğretim düzeyinde “müfettişlerin rolü” ve “teftiş uygulamaları”nda meydana gelen değişmelerin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve rneklemi: Araştırmanın evreni 1282 ilköğretim müfettişi ve 209.731 ilkokul ğretmeni, rneklemi de 1019 ilköğretim müfettişi ve 1543 ilkokul öğretmenidir.

Araştırmanın Bulguları: Araştırma sürecinde elde edilen bulgular iki grupta incelenmektedir:

1. Teftiş uygulamalarına ilişkin bulgular:

- a. On yıl öncesine göre teftiş sisteminde daha genç müfettişler görev yapmaktadırlar.

- b. Müfettişlere daha rahat çalışma ortamı yaratılmış, üst makamların baskısı azaltılmıştır.
- c. Müfettişler zamanlarının büyük bir çoğunluğunu rehberliğe değil, inceleme ve soruşturalara, dairede nöbet tutmaya, derslane ve kursların teftişi, sınav komisyonu gibi işlere ayırmak zorunda kalmışlardır.
- d. Müfettişlerle, milli eğitim müdürleri arasındaki anlaşmazlık ortadan kalkmıştır.
- e. Öğretmenler on yıl önce olduğu gibi müfettişlerin kendilerine eğitim öğretim konularında yeteri kadar yardımcı olamadıkları, değerlendirmelerinde ölçü birliğinde olmadıkları görüşündedirler.
- f. Milli eğitim müdürlerinin on yıl öncesine kıyasla, denetimin genel niteliklerine ilişkin görüşlerinde olumlu değişmeler bulunmaktadır.

2. İlkretimde müfettişlerin rolüne ilişkin bulgular:

Müfettişlerin rollerine ilişkin olarak on yıl öncesine göre bir değişmenin olmadığın görülmektedir. şyleki;

- a. İlkretim müfettişlerinin mevzuata göre yapmaları gereken faaliyetlerle, uygulamadaki faaliyetler arasında farklar vardır.
 - b. Mevzuata göre yapmaları gereken faaliyetlerle, modern teftiş anlayışının öngördüğü faaliyetler farklıdır.
 - c. Uygulamadaki faaliyetlerle, modern teftiş anlayışının öngördüğü faaliyetler arasında farklılıklar vardır.
4. nemli bir bulgu da on yıl önce, Karagözoğlu ve öz tarafından sunulan araştırma ve uygulama önerilerinin istenilen ölçüde uygulamaya konulmayışıdır.

Araştırmanın Önerileri:

Karagözoğlu ve Öz'ün önerilerine ek olarak;

- a. Kurum ve ders teftişi sayısının artırılarak, teftiše süreklilik kazandırılmasına çalışılmıştır.
- b. Teftiş uygulamaları tüm ilgililerin birlikte yürüttüğü sürekli bir grup çalışması haline getirilmesini sağlayacak önlemler alınmalıdır.
- c. Teftiş ihtiyaca dayalı, karşılaşılan sorunlara yönelik olmalıdır. Bu nedenle ihtiyaç belirlemeye yönelik araştırmalar, sorun saptama çalışmaları yapılmalıdır.
- d. Rehberlik ve soruşturma işleri, ayrı müfettişler tarafından yürütülmelidir.
- e. Öğretmen yetiştirme programında, teftiş konusuna ağırlık verilmeli, öğretmenler rehberliğe hazır duruma getirilmelidir.

Araştırmacı: Hüseyin Başar

Ankara Üniversitesi 1981, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: Okul Yöneticisinin Denetim Görevleri

Araştırmanın Amacı: Araştırmada, okul yöneticilerinin yapmaları gereken yönetim görevlerinin neler olduğunu bulmak, bu görevleri gruplamak ve bugün ne derece başarıldığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evreni Ankara ile belediye sınırları içindeki orta dereceli okullardır. Örneklem evrenden seçilen 12 okulun 36 yöneticisinden oluşmuştur.

Araştırmanın Sonuçları:

1. Yöneticiler araç durumunda olan (işletme, personel, öğrenci işleri) işlemlere önem vermekteyken, amaç durumunda olan eğitimi savsaklamaktadırlar.
2. Tüm gruplar en az başarılı alan olarak eğitimi göstermektedirler.
3. Yönetici gruplarının arasında konulara ilişkin fikir birliği içinde olmadıkları belirlenmiştir.

Araştırmanın Önerileri:

1. Okullara yönetici atanacakların hiyerarşik basamakları izleyerek getirilmesi yoluyla atanması ve örgüt ve yönetim konusunda yetiştirilmiş eleman olmasına önem verilmelidir.
2. Okul yöneticisinin görev ve sorumluluk alanları ve bu alanlara giren işler açıkça saptanmalıdır. Müdürün işine başkaları karıştırılmamalıdır.
3. Yönetici denetimi için önceden saptanmış ölçütleri gösteren formlar kullanılmalıdır.
4. Yönetici, okulların eğitim programları üzerinde de söz sahibi olmalıdır.
5. Yöneticiler, öğrenci rehberlik hizmetleri, eğitsel kol çalışmaları ve okul çevre ilişkileri konularına daha fazla önem vermelidirler.
6. Yöneticiler büro işlerinden çok, eğitim.öğretim işleri ile uğraşmalıdırlar.
7. Öğretmen ve yöneticiler hizmet.İçi eğitimlerle desteklenmelidirler.

Araştırmacı: Hüseyin Arık

Gazi Üniversitesi 1990, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: Türk Milli Eğitim Sisteminde Adli ve İdari Soruşturma Tekniklerinin İşleyişi.

Araştırmanın Yöntemi: Alan tarama. Yapılan soruşturmalarının sonuçları ve yaptırımları ile ilgili belgeler taranarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Sonuçları:

1. Milli Eğitim Teşkilatında suçların hangilerinin adli, hangilerinin idari olduğu belirlenmiştir.
2. Adli ve idari soruşturmalarda izlenecek aşamalar belirlenmiştir.
3. Personelin, Memurun Muhakematı Hakkında Kanun'a tabi olmayan ve ceza hükümlü özel kanunlarda (1402, 1609, 5816) suç sayılan fiillerden birini işlemeleri halinde hangi soruşturma usul ve esasına tabi olacakları belirlenmiş, aşamaları ortaya konulmuştur.
4. Soruşturma emri vermeye yetkili makamlar belirlenmiştir.
5. Öğretmenlik mesleği ile ilgili 1739 sayılı kanunun 43. maddesine göre 657 sayılı kanunun disiplinine ilişkin hükümlerinin öğretmenlik mesleği açısından yetersiz kaldığı sonucuna varılmıştır.
6. Öğretmenlikle ilgili kanunların yeniden gözden geçirilmesi ve günümüze uyarlanması yapılmalıdır.

Araştırmanın Önerileri:

1. Soruşturmayı soruşturma müfettişleri yapmalıdır.
2. Soruşturmadan sorumlu müfettişler gereken bilgi ve beceriye sahip olmalıdır.
3. Adli ve idari suç ve cezalarla ilgili soruşturma usullerinin gerektirdiği düzenlemeler gözden geçirilmeli ve geliştirilmelidir.

Araştırmacı: M. Sait Kamal

Ankara Üniversitesi 1994, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: Ortaöğretimde Müfettişlerin Rehberlik Etkinlikleri

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Evren Ankara ili merkez ilçelerindeki genel liselerde görevli 197 yönetici ve 2548 öğretmen ile 91 bakanlık müfettişinden oluşmuştur. Örnekleimde 43 yönetici, 91 bakanlık müfettişi ile 97 öğretmen yer almaktadır.

Araştırmanın Amacı: Müfettişlerin ortaöğretimde rehberlik etkinliklerini ne derece gerçekleştirdikleri saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Sonuçları: Araştırma bulgularına göre, müfettişlerin rehberlik etkinliklerini “kısmen” gerçekleştirdikleri ve üç denek alt grubun görüşlerinin farklı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Müfettişler kendilerinin rehberlik etkinliklerini “büyük ölçüde” gerçekleştirdiklerini ileri sürerken, yöneticiler “kısmen”, öğretmenler ise “çok az” gerçekleştirildiğini belirtmişlerdir.

Araştırmanın Önerileri:

- a. Müfettişlerin rehberlik etkinliklerini yerine getirebilmeleri için daha çok zaman ayrılması ve daha sık aralıklarla denetim yapılması.
- b. Gruplar arasında güven ortamının sağlanmasına yönelik önlemler alınması (Soruşturma görevinin müfettişlerden alınması gibi).
- c. Müfettişlerin hizmet.içi ve hizmet öncesi yetiştirilmelerinde programların rehberliğini de içerecek biçimde düzenlenmesi.
- d. Denekler arasındaki algı farklılığının nedenlerinin araştırılması.
- e. Yönetici ve öğretmenler rehberlik konularında yayınlarla desteklenmesi ve bilgilendirilmesi önerilmiştir.

Araştırmacı: Mehmet Kara

Hacettepe Üniversitesi 1989, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: İlkokulların 4. ve 5. sınıflarında öğretmenlerin ve ilköğretim müfettişlerinin küme çalışma yönteminin uygulanmasına ilişkin görüşleri.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evreni Ankara'daki ilkokul öğretmenleri ile ilköğretim müfettişleridir. Örneklem de 40 öğretmen ve 20 müfettiş bulunmaktadır.

Araştırmanın Amacı: Araştırmanın amacı, Ankara'daki ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin ve ilköğretim müfettişlerinin küme çalışma yönteminin uygulanıp uygulanmadığı ile ilgili görüşlerini belirlemektir.

Araştırmanın Bulguları:

1. Küme çalışma yönteminin ilke ve tekniklerine uygun olarak uygulanması ile ilgili olarak; öğretmenler % 26.3, müfettişler % 20 oranında uygulandığı görüşündedirler.
2. Öğretmenlerin ve ilköğretim müfettişlerinin, yöntem bilgisine sahip olmalarının, küme çalışma yönteminin uygulanmasında önemli bir etken olduğu görüşüne öğretmenler % 57.2, müfettişler % 42.7 oranında katılmamaktadırlar.
3. Sosyo.ekonomik düzeyi yüksek okullarda, sosyo.ekonomik düzeyi düşük okullara göre küme çalışmasına daha çok yer verilmektedir.
4. Bu konularda öğretmen ve müfettişler arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı belirlenmiştir.

Araştırmanın Önerileri:

1. Küme çalışmasının yapılmasına olanak sağlanmalıdır.
2. Öğretmenlerin yeni gelişmelerle ilgili olarak bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.

3. Küme alışması ile ilgili olarak bakanlık klavuz ve kitaplar hazırlamalıdır.
4. Öğretmenler hizmet öncesinde ağdaş programlarla yetiştirilmelidir.
5. Ders kitapları ağdaş programlara uygun olarak geliştirilmelidir.

Araştırmacı: Yılmaz Güneş

Ankara Üniversitesi 1985, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: Halk Eğitimi Merkezlerinde Yapılan Denetim Etkinliği

Araştırmanın Amacı: Araştırmada, Halk Eğitimi Merkezlerinin bakanlık müfettişlerince denetlenmesi sonucu düzenlenen kurum denetim raporlarında yer alan hususların neler olduğunun ortaya konulması ve bu merkezlerin nasıl denetlendiği, denetimde karşılaşılan sorunlar ve çözüm nerileri konularında müfettişlerin görüşlerinin saptanması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Sonuçları:

Halk Eğitim Merkezlerinin denetimi:

1. Halk Eğitim Merkezleri üç yılda bir denetlenmekte ve kurum denetim raporu düzenlenmektedir.
2. Bu raporlarda daha çok “maddi durum”, “büro işleri” gibi işlere önem verilmektedir. Eğitim. Öğretim, personelin geliştirilmesi, programların geliştirilmesi gibi durumlara önem verilmektedir.
3. Bu duruma, denetim kılavuzunun yeterli biçimde düzenlenmemesi sebep olarak gösterilmektedir.
4. Bakanlık müfettişlerinin büyük bir kısmı halk eğitimi alanını bilmediklerini ve gerekli kurs veya seminer almadıklarını ifade etmişlerdir.

5. Halk Eğitimi Merkezlerindeki öğretmenlerin yetişme ve gelişmeleri açısından önemli görülen ders denetimlerinin yapılmaması eksiklik olarak görülmektedir.

6. Denetim sonrası genellikle yöneticilerle toplantılar yapılmakta, öğretmenlerle yapılmamaktadır. Bu durum denetimden beklenen verimi olumsuz etkilemektedir.

7. Denetim sonrası düzenlenen kurum denetim raporlarının Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünde toplanması, Bakanlık Müfettişlerinin rapor sonuçlarının gerektirdiği çalışmaların yapılıp yapılmadığını izlemelerinde engel olarak görülmektedir.

Araştırmanın Önerileri:

1. Halk eğitim merkezlerinin denetimde eğitim.öğretim durumunun inceleme ve değerlendirilmesine önem verilmelidir.
2. Denetimde saptanan sorunlar, çözüm önerileri ile birlikte yer almalıdır.
3. Bakanlık müfettişlerini halk eğitim kurs veya seminerden geçirilmelidir.
4. Öğretmenlerin ders denetimleri bakanlık müfettişlerince yapılmalıdır. İlgili çalışmalar yapılmalı ve ölçütler belirlenmelidir.
5. Denetim sonrası toplantılara eğitici ve yönetici personelin alınması gereklidir.
6. Kurum denetim raporları ilgili birimlerce değerlendirilmeli ve sonuçtan müfettişler bilgilendirilmelidir.

Denetim Sorunları ve Karşılaşılan Güçlükler Konusunda Yapılan Araştırmalar

Araştırmacı: Necmettin Karakaya

Gazi Üniversitesi 1988,yayınlanmamış Doktora Tezi

Araştırmanın Konusu: İlköğretim okullarının I. kademesinde teftiş ve karşılaşılan güçlüklerdir.

Araştırmanın Amacı: Araştırmada ilköğretim teftişinin teftiş sırasında müfettiş, öğretmen ve okul yöneticileri ile ilköğretim teftiş sisteminin kendisinden kaynaklanan güçlükleri yine müfettiş, öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerine baş vurarak onların, güçlükler konusundaki eğilimlerini ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Evreni: Evren olarak Türkiye’de ilköğretim okullarının bulunduğu iller ile bu illerde bulunan ilköğretim I. kademe ilkokullarında görevli ilkokul okul yöneticileri ve bunları denetlemekle görevli ilköğretim müfettişlerinin tamamı ele alınmıştır.

Araştırmanın Bulguları:

1. Örneklem gruplarının temel özellikleri açısından durumlarına bakıldığında demografik özellikler bakımından gruplar arasında önemli bir farklılık bulunmamıştır.
2. Teftiş sırasında öğretmenden kaynaklanan güçlükler; öğretmen, müfettiş ve okul yöneticilerinin görüşlerine sunulduğunda öğretmenlerin mesleki niteliklerinde, dersin amaçlarını ünite, konularına göre hazırlayabilmede, ders konularını sınıf içinde işleyebilmede eksikliklerinin olduğu bütün gruplar tarafından kabul edilmiştir.
3. Teftiş sırasında müfettişten kaynaklanan güçlükler ilköğretim müfettişinin mesleki nitelikleri, görev anlayışları, sınıf teftişleriyle ilgili eksiklikleri olduğu gruplar tarafından benimsenmektedir.
4. Okul, yöneticilerinden kaynaklanan güçlükler; okul yöneticisinin, liderlik nitelikleri, mevzuat uygulamaları, teftiş ortamını hazırlamaları ve bu yönetim faaliyetleri konusundaki yetersizlikleri gruplar tarafından anlamlı bulunmuştur.

5. Teftiş sisteminin kendisinden kaynaklanan güçlükler: İlköğretim, teftiş sisteminin fonksiyonları, teknik ve yönetimlerinde güçlük kaynağı olduğu yapılan test sonucunda anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya göre asıl güçlük: Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin üç, temel ögesi durumundaki müfettiş, öğretmen ve okul yöneticilerinin, kendileri ile ilgili güçlüklerde farklı görüşlerde olmaları ve işbirliği yapmamalarından kaynaklandığı görülmektedir. Güçlükler konusunda gruplar görüş birliğine vardıklarında ve işbirliği yaptıklarında güçlüklerin giderilmesi kolaylaşacak ve ilgili makama ulaşması ise çabuklaşacak.

Araştırmanın Önerileri:

1. İlköğretim teftiş sistemine giren ilköğretim I. kademe ilkokullar ülkemizde dört ayrı kategoride eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. Bunların durumu saptanmalı, karışıklıklar giderilmelidir.
2. Ülkemizde ilköğretimde görev alacak, olan öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin yetiştirilmesi ve seçilmesi belli ve kabul gören kıstaslara göre yapılmalıdır.
3. İlköğretim I. kademesini denetleyecek müfettişler bu kurumun özelliklerini bilen müfettişlerden seçilmelidir.

Araştırmacı: Fahrettin Gün

Hacettepe Üniversitesi 1989, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: İlköğretim denetçilerinin soruşturma rollerinin rehberlik rollerini etkilemesi

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evreni Kars ile merkez ilkokullarında çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. MEB'nca 1988 yılında 1.12 Temmuz tarihleri arasında "Teftiş Teknikleri Kursu"na katılan denetçiler de denetçi evrenini oluşturmaktadır.

Örnekler her iki evrenden random yöntemiyle seçilmiş 70 denetmen ve 150 öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırmanın Amacı: Araştırmada, denetçilerin soruşturma görevlerinin rehberlik görevlerini ne derece etkilediği belirleme amaçlanmıştır.

Araştırma Sonuçları:

1. Öğretmen ve denetçiler, ilköğretim denetçilerinin soruşturma rollerinin, rehberlik rollerini olumsuz yönde etkilediği konusunda ortak görüşe sahiptirler.
2. Denetçiler arasında cinsiyet yönünde bu görüşlerinde beş değişik soruda farklılıklar bulunmaktadır.
3. Öğretmenlerin cinsiyet ve kıdeme göre görüşlerinde önemli bir farklılık bulunmamaktadır.

Araştırmanın Önerileri:

1. Denetçiler daha iyi rehberlik yapabilmek için soruşturma yapmamalıdır. Bu işle ya yöneticiler ya da yalnızca bu işle görevli bir soruşturma kurulu yapmalıdır.
2. Bu sağlanmadığında soruşturma işlerin başka bölgelerdeki denetçiler tarafından yapılması yoluna gidilmelidir.

Araştırmacı: Tahsin Karataşer

Hacettepe Üniversitesi 1989, Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Konusu: İlköğretim düzeyinde grupla teftiş uygulamasının sorunları, nedenleri ve çözüm önerileri.

Araştırmanın Amacı: Araştırmada ilköğretim düzeyinde uygulanan grupla teftiş uygulamasının, Diyarbakır ilinde ortaya çıkan sorunları, bu sorunları nedenleri ve olası çözüm önerileri üzerinde, alt grupların görüşleri ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme: Araştırmanın evreni Diyarbakır ilindeki 12 Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürü (MEGSM), 23 ilköğretim müfettişi, 71 ilkokul müdüründen oluşmaktadır.

Örnekleme, evrenden seçilen 12 MEGSM, 23 ilköğretim müfettişi ve 20 ilkokul müdürü alınmıştır.

Araştırmanın Sonuçları:

Deneklerin fikir birliği içinde “yüksek” ve “çok yüksek” olarak nitelendirdikleri sorunlar, nedenler ve öneriler şunlardır:

A. Sorunlar:

1. Küçük dağınık yerleşim birimlerinin, denetim birimlerini çoğaltması
2. Ulaşım imkanlarının sınırlılığı
3. Öğretmen sayısının yetersizliği, tek öğretmenli okulların çokluğu
4. Teftiş grubunun taşıt imkanlarının olmayışı
5. Müfettişlerin konaklama imkanlarının yokluğu.

B. Nedenler:

1. Ulaşımında düzenli vasıtaların bulunmayışı
2. Öğretmenlerin yeterli yönetici bilgisine sahip olmaması
3. Bölgenin coğrafi ve sosyo.kültürel yapısı
4. Teftiş için ayrılan ödeneklerin yetersizliği

C. Çözüm Önerileri:

1. Öğretmenlerin mevzuat bilgisi açısından yeterli düzeye getirilmesi.
2. Bölgede ekonomik durumu iyileştirici önlemlerin alınması.

3. TeftiŒe, ilköğretim önemine yaraŒır değerin verilmesi.
4. Öğretmenlere hizmet öncesi denetimden yararlanma bilgisinin verilmesi.
5. Öğretmenlere hizmet öncesi eğitimlerinde 2 ay köy stajı yaptırılması
6. YerleŒim birimlerini bir araya toplayacak önlemlerin alınması.
7. Sosyal iliŒkileri düzenleyici (kan davası, baŒlık parası ..) için önlemler alınması.

AraŒtırmacı Tuncay Özdemir

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2001 yayınlanmamıŒ doktora tezi

AraŒtırmanın konusu : ÇaędaŒ ve Demokratik Eğitimde TeftiŒ

AraŒtırmanın Amacı; ÇaędaŒ ve Demokratik Eğitim anlayıŒı bağlamında, İlköğretimde teftiŒe iliŒkin, Bolu İli ilköğretim müfettiŒleri ile İlköğretim Okulları yönetici ve öğretmenlerinin görüşlerini saptamak, analiz edip yorumlayarak, gerekli hallerde önerilerde bulunmaktır.

AraŒtırmanın Problemi: ÇaędaŒ ve Demokratik Eğitim anlayıŒı bağlamında, İlköğretimde teftiŒe iliŒkin, müfettiŒ, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir ?

AraŒtırmanın Alt Problemleri:

1. ÇaędaŒ Ve Demokratik Eğitim AnlayıŒı Bağlamında İlköğretimde TeftiŒe İliŒkin, Bolu İli Milli Eğitim Müdürlüğünde Görev Yapan İlköğretim MüfettiŒleri İle Bolu İl Merkezindeki İlköğretim Okulları Yöneticileri Ve Öğretmenlerinin Görüşleri Nelerdir? Bu Görüşler Arasında Görev Guruplarına Göre Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır ?
2. ÇaędaŒ ve Demokratik Eğitim anlayıŒı bağlamında, İlköğretimde teftiŒe iliŒkin, Bolu İli Milli Eğitim Müdürlüğünde görev yapan ilköğretim müfettiŒleri ile Bolu İl Merkezindeki ilköğretim okulları yöneticileri ve öğretmenlerinin bağımsız deęiŒkenler (Eğitim durumu, görev, branŒ, cinsiyet, bilgisayar

kullanma, yabancı dil, lisans üstü eğitim durumu, bilimsel araştırma ve yayınlar, yayınları izleyebilme) açısından, görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Öneriler:

1. Herkes eğitim hakkına sahiptir. Eğitim hakkı sınırlandırılmadan herkese tanınmalıdır.
2. Herkesin yükseköğretim yapabilmesi için imkanlar sunulmalıdır. Çünkü eğitimde amaç, elit yetiştirmek, yetenekliyi seçmekle yetinmek değil, yeteneği geliştirme yollarını bulmak olmalıdır.
3. Özürlü çocuklar ile normal çocuklar mümkün olduğu ölçüde aynı sınıflarda eğitim görmelidir. Okula devam edemeyen çocukların, eğitim olanaklarından yararlanabilmeleri için seçenekler aranmalı ve uygulanmalıdır.
4. Devamsızlıktan kalma, sınıfta bırakma, okulun kurallarına uymayan, norm dışı davranış gösteren çocukları, okulun dışına iterek kaderlerine terk etmek yerine, bunların nedenleri araştırılmalı ve çocukların eğitim sorunları çözülmelidir.
5. Eğitim öğrenci merkezli bir süreçtir. Her öğrenciye göre eğitim programı yapılmalıdır. Bütün dersler seçmeli olmalıdır. Öğrenci mezun olmak için gerekli krediyi tamamlayıncaya kadar dilediği dersleri alabilmelidir.
6. Not, öğrencinin başarı durumunu anlamasını ve eksiklerini tamamlamasını sağlayan bir araç olmalıdır. Aslında not (standart olmadıkça anlamsızdır) kaldırılmalıdır.
7. Öğrencinin, okul dışı başarıları da değerlendirilmelidir.
8. Korku ve ceza yerine, sevgi ve saygı esas alınmalıdır.
9. Eğitim, öğrenciyi geleceğe hazırlamalıdır. Okullar, öğrencilere geleceği yordayacak durumlar için

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, alanyazın tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de eğitim denetimi sisteminin yasal dayanaklar açısından değerlendirilmesi, “*denetim kuram ve modelleri, denetmen yetiştirme istihdam ve eğitimi, denetmen yeterlikleri, kurum yönetici ve öğretmen denetimi, denetim sisteminin yapı ve işleyişi, denetim sorunları ve karşılaşılan güçlükler*” başlıkları altında ve bu alanlarda yapılmış araştırma sonuçları dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evreni Türkiye’de, üniversitelerde eğitim denetimini alanında yapılmış araştırmadan oluşmaktadır.

Araştırmanın Örnekleme:

Eğitim denetimi alanında yapılmış ve ulaşılan araştırmalardan oluşan örneklem grubunda 38 araştırma bulunmaktadır. Aşağıda örnekleme ilişkin bilgiler, tablolar kullanılarak daha ayrıntılı biçimde verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaların Doktora ve Yüksek Lisans Düzeyine Göre Dağılımı

	<i>Doktora</i>	<i>Yüksek Lisans</i>	<i>Toplam</i>
<i>Evren</i>	17	32	59
<i>Örneklem</i>	14	24	38
<i>Oran %</i>	76.47	78.12	64.40

601

Tablo 1’de üniversitelerimizde yapılan eğitim denetimi alanındaki araştırmaların % 64.40’ ı örnekleme alınmıştır. Örneklemelerin evrene oranı doktora % 76.47(13) , yüksek lisansta ise % 78.12 (25) olmak üzere toplam 38 araştırma olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Eğitim Denetimi Alanında Yapılan Araştırmaların Yapıldıkları Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	Sayı	Oran %
Ankara Ünivesitesi	15	39.47
Gazi Üniversitesi	10	26.31
Hacetepe Üniversitesi	10	26.31
İnönü Üniversitesi	2	5.25
İstanbul Üniversitesi	1	2.63
Bolu İzzet Baysal Üniv.	1	2.63
Toplam	38	100.00

Tablo 2' incelendiğinde, eğitim denetimi alanında en fazla araştırmanın 15 araştırma ile Ankara Üniversitesi'nde, en az araştırmanın ise İstanbul Üniversitesi'nde yapıldığı görülmektedir.

Tablo 3. Eğitim Denetimi Alanında Yapılan Araştırmaların Konularına Göre Dağılımı

Konular	Doktora		Yük. Lisans		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	
Denetim kuram ve modelleri	.	.	3	12	3
Denetmen yetiştirme istihdam ve eğitimi	1	7.69	5	20	6
Denetmen yeterlikleri	1	7.69	7	28	8
Kurum yönetici ve öğretmen denetimi	1	7.69	2	8	3
Denetim sisteminin yapı ve işleyişi	7	53.84	6	24	13
Denetim sorunları ve karşılaşılan güçlükler	3	23.07	2	8	5
Toplam	13	100	25	100	38

Tablo 3' incelendiğinde, eğitim denetimi alanında yapılan araştırmaların daha çok yüksek lisans düzeyinde olduğu görülecektir. Yine yapılan araştırmaların daha çok "denetim sisteminin yapı ve işleyişi" konusunda yoğunlaştığı, en az araştırmanın ise "denetim kuram ve modelleri" ile kurum, "yönetici ve öğretmen denetimi" konularında olduğu görülecektir. Doktora düzeyinde en çok "Denetim sisteminin yapı ve işleyişi" yüksek lisans düzeyinde ise en çok "denetmen yetiştirme, istihdam ve eğitimi" konularında araştırmalar yapıldığı görülmektedir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Birinci alt problem, “Türk Eğitim Sistemi’nde denetim hizmetlerinin yürütülmesine esas yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelere göre denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemeler nelerdir?” biçiminde belirlenmişti. Aşağıda bu alt probleme ilişkin bulgular ve ilişkili değerlendirmeler verilmektedir.

Toplumdaki siyasal, sosyal ve ekonomik gelişme ve değişimler toplumsal sistemleri etkiler. Değişen ve gelişen yeni gereksinimleri karşılayabilmek için sistemler, yeni düzenleme ve yapılaşmalara giderler. Toplumsal değişimde önemli rolü olan eğitim sistemi kendini de yeniler ve düzenler. Eğitim sistemindeki değişikliklerin denetim alt sistemini etkilemesi ve değiştirmesi sistem özelliğinin gereğidir. Denetim alt sistemindeki işleyiş ve değişiklikler yasa, yönetmelik, tüzük ve genelgelerle belirlenir.

Eğitim sisteminin yapılanmasına uygun olarak denetim sistemi de biçimlenmiştir. Eğitim sistemimiz düzeylerine göre okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim olarak sınıflandırılır. Yüksek öğretim hariç diğer kurumları denetlemek üzere denetim sistemi ilköğretim ve ortaöğretimde ayrı ayrı birimler tarafından yapılmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarını ilköğretim kurumlarını ve halk eğitim merkezlerini, ilköğretim düzeyindeki özel okulları ve dershaneleri ilköğretim müfettişleri denetlerken, ortaöğretim kurumları, orta öğretim düzeyinde özel okullar ve Milli Eğitim Bakanlığı ile örgütleri Milli Eğitim Bakanlığı müfettişleri tarafından denetlenmektedir.

İlköğretim kurumlarının denetimi yönetmeliklerle belirlenir. Yönetmeliklerde, ilköğretim denetçilerinin görevleri denetimin ilke, yöntem ve esasları belirlenmiştir.

Türk Eğitim Sistemi içinde ilköğretim müfettişlerinin görevlerine ilişkin şu yönetmeliklerin çıktığı görülmektedir.

1. Rumeli Vilayat.1 Şahanesi Maarif Müfettişlerinin Vazifesine Dair Talimat.1 Muvakkate, 1891.

2. Mekatib.i İptidaiye Mufettişlerinin Vazifelerine Mutealtik Talimat, 1910.
3. Maarif.i Umumiye Nezaret.i Tedrisat.ı İptidaiye Mufettişlerinin Vezaifine Dair Talimatname, 1914.
4. İlköğretim Mufettişlerinin Vazifelerine Dair Talimatname, 1923.
5. İlköğretim Mufettişleri Talimatnamesi, 1927.
6. İlköğretim Mufettişleri Yönetmeliği, 1962.
7. İlköğretim Mufettişleri Yönetmeliği, 1963.
8. İlköğretim Mufettişleri Yönetmeliği, 1969.
9. Denetleme Devamlı Yönergesi, 1983.
10. İlköğretim Mufettiş Kurulu Yönetmeliği, 1990
11. İlköğretim Mufettiş Kurulu Yönetmeliği, 1999.
12. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Mufettiş Kurulu Yönetmeliği, 2005.
13. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Mufettiş Kurulu Yönetmeliği, 2009.

Yukarıdaki yönetmelik ve yönergeler çıkış tarihileri bakımından bakıldığında, çoğunlukla ülkemizde önemli siyasi dönüşümlerin başladığı zaman dilimi ile uyduğu görülüyor. Cumhuriyet öncesi dönemde çıkarılanlar (1891, 1910, 1914) yönetmelikleri imparatorluğun kendini yenileme çabalarının yoğun olduğu yıllara rastlar.

Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda eğitimde birlik ve harf devrimi gibi önemli oluşumlara paralel olarak çıkarılan, İlköğretim Mufettişleri Talimatnamesi'nde (1927) ilköğretim mufettişleri görevleri şöyle sıralanmıştır:

1. Teftişe ilişkin görevler,
2. Öğretim ve yol göstermeye ilişkin görevler,

3. Soruşturmaya ilişkin görevler,
4. Görevlerin yerine getiriliş biçimi ve sonuçları,
5. Diğer konular (Su 1974)

Yönetmelikte ayrıca, her ilçede bir ilköğretim müfettişinin bulunacağı, bölgelerini yılda 9 ay denetlemekle yükümlü olacağı, teftiş bölgesinde istatistiksel bilgiler toplamak, toplumsal incelemeler yapmak, ders kitaplarının satış fiyatlarını kontrol etmek, öğretmenlerin ve diğer okul personelinin maaşlarını zamanında almalarını ve halk eğitim programlarının açılmasını sağlayacağı yer almaktaydı.

Görüldüğü gibi bu yönetmelikle müfettişe eğitimin her alanı ile ilgili geniş görevler yüklemiştir.

1962'de çıkarılan yönetmelikte müfettişlerin görevleri, öğretmen, eğitimci ve yöneticinin iş başında yetiştirilmeleri, mesleğe yönlendirilmeleri ve kendilerine rehberlik edilmesi gibi sıralanmaktaydı.

1963 yönetmeliği bunlara ek olarak, ulusal bayramların değerlerine yaraşır biçimde kutlanmalarının sağlanması gerekliliğini vurgulamakta ve bu konuda denetmenlere sorumluluk vermektedir.

1969 da çıkarılan yönetmelik, daha önceki yönetmeliklerin bazı noktalarını içerirken, sisteme yenilik olarak "İlköğretim Müfettişleri Kurulu"nu getirmiştir. Yönetmelikte müfettiş görevi yerine "Kurul Görevleri"nden söz edilmektedir. İlköğretim müfettişlerinin kaçmacakları konular yeniden düzenlenmiştir. Bu yönetmelikte ilköğretim müfettişlerinin görevleri;

1. Teftiş ve Denetleme
2. Mesleki yardım ve işbaşında yetiştirme
3. İnceleme
4. Soruşturma olarak dört grupta toplanmaktadır.

1973 yılında benimsenen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel konusu Türk Eğitim Sistemini kapsamlı biçimde içirmektedir. Bu yasa eğitim sistemine yenilik getirmekten çok 1973 yılına kadar uygulanan durumu yasallaştırması bakımından önemlidir (Başaran, 93).

1980’li yıllar eğitim ve öğretim denetimi açısından bir duraklama dönemi olmuştur. Eğitime ayrılan kaynaklardaki azalma ve eğitim programlarında yapılan geriye dönüşler neden olarak gösterilebilir.

1983 yılında çıkarılan Denetleme Devamlı Yönergesi, ilköğretim kurumları ile bu kurumlarda görevli öğretmenlerin denetlenmesinden İlköğretim Müfettişleri Kurulu Başkanlarını sorumlu tutmaktadır.

Yönergede kurul başkanlarına şu görevler verilmektedir.

1. İlköğretim kurumları ile bu kurumlarda görevli bulunan öğretmenleri “Grupla Teftiş Rehberi”nde yer alan esaslara göre ilköğretim müfettişleri vasıtası ile denetler.
2. Yıllık denetim programlarını hazırlar ve milli eğitim müdürünün onayından sonra uygular.
3. Denetimler sonunda düzenlenen raporları değerlendirdikten sonra milli eğitim müdürünün onayına sunar.
4. Değerlendirilen bu raporlar Milli Eğitim Müdürlüğüne ilgili icra dairesine gönderilir.

Bu yönerge denetlemeleri üç grupta toplamaktadır.

1. Genel denetimler
2. Özel denetimler
3. Sınav denetimleri

Yukarıda dört maddede toplam kurul görevleri içinde eğitim.öğretimi geliştirici ve eğitim.öğretim personeline rehberlikte bulunmaya yönelik bir görev bulunmamaktadır.

Bu bakımdan 69 yönetmeliğinden daha klasik olduğu söylenebilir.

1990 yılında çıkarılan yönetmelik, ilköğretim müfettiş adaylarının nitelik, seçilme yetiştirilme şekli, atama, mesleğe giriş, nakil, görev, yetki ve sorumlulukları ve özlük hakları bakımından daha ayrıntılıdır. Fakat denetim sisteminin işleyişinde çağdaş yönde bir katkı yaptığı söylenemez.

Cumhuriyet Döneminde Bakanlık Müfettişleri ile ilgili şu yasal düzenlemeler sıralanabilir.

1920’de, merkez örgütünde Bakan adına görev yapan bir “Teftiş Dairesi”, kurulmuş, bu daire 1922 yılında “Teftiş Kurulu’na dönüşmüştür.

1923’te Eğitim Müfettişleri Yönetmeliği çıkarılmış ve yönetmeliğe göre Bakanlığa bağlı tüm kurum ve kuruluşların teftişinden müfettişler sorumlu tutulmuştur.

1926 yılında “Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Hak, Yetki ve görevlerine ilişkin Yönetmelik” ile bazı yeniliklerin getirildiği görülmektedir. Bu yönetmelikle “Bakanlık Müfettişleri” ilk kez merkez ve bölge müfettişleri olarak iki grupta toplanmıştır. Merkez müfettişleri de

- a. Eğitim, öğretim müfettişleri
- b. Yönetim Müfettişleri
- c. Kitaplık, güzel sanatlar ve müzeler müfettişleri olarak gruplandırılmışlar (Su, 1924).

1991 yılında Maarif Emirliklerinin kaldırılmasıyla Mıntka Müfettişleri, Merkez Müfettişi olarak tekrar görevlendirilmişlerdir.

1949 yılında, yurt düzeyinde “Teftiş Bölgeleri” oluşturulmuş, ancak bu uygulamayla 1950’de son verilmiştir. Müfettişler Ankara İzmir ve İstanbul merkezlerinde toplanmış.

1967 yılında Teftiş Kurulu Yönetmeliği hazırlanmıştır. 1967 yönetmeliği daha sonra hazırlanan yönetmeliklere temel oluşturmuştur. bu yönetmelikte, Teftiş Kurulunun Görevleri şöyle tanımlanmış; 1. maddede, MEB Teftiş Kurulu, Milli Eğitim Bakanlığının Murakabesine bağlı kurumları ve kuruluşları teftiş ve murakabe etmekle, bunlar hakkında alınması gereken tedbirler mesnet olacak incelemeleri ve araştırmaları yapmakla, özellikle idareci, öğretmen ve memurların meslek alanında ve fikir yönünden gelişmelerini sağlayacak mesleki yardım hizmetlerini yerine getirmekle ve gerekli hallerde soruşturma yapmak olarak ifade edilmiştir.

Yönetmelikteki bu tanım çağdaş bir anlayışı sergilemektedir.

Bakanlık Müfettişleri 1983 yılında hazırlanan bir yönerge ile teftiş merkezlerine Adana, Diyarbakır, Erzurum eklenmiş bu uygulamadan 1984 yılında vazgeçilmiştir.

1993 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü ve Kurullarının ortak ilkeler çerçevesinde tüzüklerine kavuşturulması ve istisnai durumlar hariç, bütün müfettişlerin yarışma sınavıyla müfettiş yardımcılığına başlatılması ve belli sürelerden sonra yeterlik sınavlarıyla müfettişliğe atanmasının usul ve esas alınması ile müfettişliğin kariyer esasına dayandırılması olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak Türk Eğitim Sisteminde, denetim hizmetlerinin yürütülmesinde esas olan yönetmelik ve yönerge hükümleri özde kontrol edici, sapmalara engel olucu, yetersizlikleri saptayıcı bir nitelik taşımaktadır. Bu anlayışa göre; denetim eğitim uygulamalarının merkezde saptanan politika ve amaçlar doğrultusunda yapılmasını sağlama aracıdır (Aydın, 93).

Çağdaş denetim anlayışının odak noktası olan “Mesleksel Rehberlik” yönetmelik ve genelgelere yer almasına rağmen, denetimsel etkinliklerin bugünkü uygulamasında, Mesleksel Rehberliğin tam olarak yapıldığı söylenemez.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İkinci alt problem “Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin denetim kuram ve modelleri açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?” biçiminde belirlenmişti. Bu alt probleme ilişkin araştırma sonuçları ve ilgili yorumlar aşağıda verilmektedir.

1. Denetim sistemimizin yapısı incelenerek, çağdaş denetime benzemediği sonucuna ulaşılmıştır.
2. Çağdaş denetimde öğretmen, öğrencinin geliştirilmesinin hedeflendiği, bu nedenle denetimde rehberlik ve işbaşında yetiştirmenin öncelikli görevler olduğu vurgulanmaktadır.

Öneriler:

1. Denetim sisteminin çağdaş denetim anlayışı içinde incelenebilmesi, gereken düzenlemelerin yapılabilmesi için, daha çok araştırma yapılmalı,
2. Denetim sistemimizin iyileştirilebilmesinde denetmen niteliklerinin artırılması,
3. Denetmen sayılarının artırılması ve sistemin branşlara göre yeniden yapılandırılması önerileri, ortak öneriler olarak görülmektedir.

Denetim kuram ve modelleri konusunda yapılan araştırmalar, denetim sistemimizin çağdaş denetim anlayışı ile benzeşmediğini ortaya koymaktadır. Çağdaş denetimin özünde, öğretmene yapılması gereken yardım ve rehberlikle öğretmen geliştirilmesi amaçlanırken denetim sistemimizde çağdaş anlayışa uygun denetmen görevleri ve ilkeler mevcutken uygulamada bunların görülmediği araştırma sonuçlarında ortaya çıkmaktadır. Sistemin özünü çağdaş anlayış oluşturmayınca, çağdaşlık sergilemeye çalışan birkaç madde makyaj özelliğinden öte gidememektedir.

Denetim sisteminin yeniden yapılanması ve düzenlenmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Böylesine önemli çalışmalarda üniversitelerden ve alanla ilgili araştırmaların sonuç ve önerilerinden yararlanılmalıdır. Denetim kuram modelleri ile ilgili araştırma

sayısı 3 (% 12)'ü geçmemektedir. Araştırmaların bu konu ile ilgili yeni çalışmalar yapması alana katkı sağlayacaktır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Üçüncü alt problem “Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin denetmen yetiştirme, istihdam ve eğitimi açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?” biçiminde belirlenmişti. Bu konuda yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar ve bunlara bağlı olarak öne sürülen önerilerin neler olduğu ortaya konularak, ilişkili araştırmaların sonuç ve önerilerinin ortak yönleri aşağıdaki gibi toplanmaktadır.

Sonuçlar yönünden;

1. Denetmen seçiminde, adayların eğitim sisteminde öğretmen olarak görev yapmış olma koşulu önemli bir ölçüt olarak görülmektedir.
2. Denetmen yetiştirmenin hizmet öncesinde ve üniversitelerin ilgili bölümlerinde gerçekleştirilmesi ve adayın uzman bir eğitimci olması gerektiği belirlenmiştir.
3. Denetmenlerin yetiştirilmesinde, denetmenlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerinde yeterli olamadığı, denetmen yetiştirmede ağırlıklı olarak rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini yerine getirebilecek programların uygulanması gerektiğinde görüşbirliği bulunmaktadır.
4. Çalışmakta olan denetmenlerin hizmet.içi yetiştirme programları ile desteklenmeleri ve eğitim alanında gerçekleştirilen gelişme ve değişimlerden denetmenlerin haberdar edilmeleri gerektiği vurgulanmaktadır.
5. Denetmen adaylık sürecinin uygulama ağırlıklı olması sonucuna varılmıştır.
6. Denetmen seçiminde cinsiyet ayrımı yapılmaması gerektiği her iki cinsin de bu görevi başarı ile yapabileceği ortak görüşü bulunmaktadır.

Öneriler yönünden;

1. Denetmen seçiminde görev alacak komisyonun bağımsız çalışması gerektiği ortak sonucu bulunmuştur.
2. Denetmen adaylarında aranacak niteliklerle ilgili olarak;
 - a. Belirli bir süre öğretmenlik yapmış olmak.
 - b. Denetmenlik için gerekli niteliklere sahip olmak, gibi ön koşulların aranması gerektiği vurgulanmıştır.
3. Denetmen adaylarının hizmet öncesi yetiştirilmelerinin üniversiteler tarafından sağlanması, hizmet içi yetiştirmede ise bakanlık ve üniversitelerin işbirliği yapması gerektiği belirlenmiştir.
4. Denetmen seçiminde nesnel ölçütlerin kullanılması ve bu ölçütlerin adaylara duyurulması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Denetmen Yetiştirme, İstihdam ve Eğitimi konusunda yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar şu durumları vurgulamaktadır,

1. Denetmen seçiminde adayların 4-6 yıl öğretmenlik yapmış olmaları önemli bir ölçüt olarak görülmektedir.
2. Denetmen yetiştirilmesinde hizmet öncesi eğitime önem verilmeli, denetmenler üniversitelerin ilgili bölümünden mezun olmalılar. Peryodik aralıklarla hizmet içi eğitimden geçirilmelidirler.
3. Denetmen yetiştirme süreci uygulama ağırlıkla olmalı görüşü ortak beklentilerdendir.
4. Denetmenlerin seçiminde cinsiyet ayrımı yapılmamalıdır.

Denetmen seçiminde öğretmenlik kıdemi (4.6 yıl) dikkate alınırken üniversitelerin ilgili bölümünden mezun olma, denetim sistemi tarafından önemsenmemektedir. Sistem kendi içinde denetmen seçimi ve yetiştirilmesi konusunda çelişki sergilemektedir.

Fakültelerin Eğitim Yönetimi ve Denetimi bölümünü kazanan öğretmenlerin bölümde okumasını özendirmek için tayinlerini özür grubuna alırken; denetmen alımlarında ilgili bölüm mezunu olmak bir anlam ifade etmiyor. Denetim sistemi konu alanı ile yapılan araştırma sonuçlarından ve önerilerinden yararlanamamaktadır.

Bu konudaki araştırmaların önerileri birbirini destekler durumdadır ve şöyle sıralanabilir. Denetmen seçiminde görev alacak komisyonun bağımsız çalışması, adayların öğretmenlik kıdeminin olması, kişiliklerinin denetmenliğe uygunluğu, adayların ilgili bölümlerden mezun olmaları ve denetmen seçiminde nesnel ölçütlerin kullanılması ve bu ölçütlerin adaylara duyurulmasıdır. Bu konu alanı ile ilgili toplam 6 tane araştırma yapılmış. Bunun yeterli olduğu söylenemez.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Dördüncü alt problem “Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin denetmen yeterlikleri açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?” biçiminde belirlenmişti. Bu konuda yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar ve bunlara bağlı olarak öne sürülen önerilerin neler olduğu ortaya konularak, ilişkili araştırmaların sonuç ve önerilerinin ortak yönleri aşağıdaki gibi toplanmaktadır.

Sonuçlar;

1. Araştırmaların tümünde ulaşılan en önemli sonuç, denetmenlerin yeterliklerine ilişkin görüşlerinde denetmen, yönetici ve öğretmenlerin birbirlerinden ayrı görüşler taşıyor olmalarıdır. Genel olarak denetmenler kendilerini yeterli görüyorlarken, yöneticiler orta, öğretmenler ise az yeterli görmektedirler.
2. Denetim yeterlikleri konusunda öğretmenleri ve yöneticilerin en az rehberlik konusunda yetersiz gördükleri denetmenleri, en çok personelleme ve büro işleri ile soruşturma alanlarında yeterli görmektedirler. Denetmenler ise kendilerini denetmenlik görevlerinin tümünde yeterli görmektedirler.

3. Araştırma sonuçlarının çarpıcı bir ortak bulgusu da denetmen özelliklerindedir. Genel olarak denetmenlerin, güvenilir, uyumlu, demokrat, önder, sosyal bir insan olması beklenmektedir.

Öneriler;

1. Araştırmacıların önerilerindeki önemli ortak nokta denetmenlerin mesleğe uygun biçimde hizmet öncesi yetiştirme gerekliliğidir.
2. Denetmenlerin, denetimlerde öğretmenlere gereken rehberliği yapabilecek bir yeterliğe ulaştırılmaları sağlanmalıdır. Bu hem hizmet öncesi yetiştirme ile hem de hizmet içi yetiştirme ile yapılmalıdır.
3. Öğretmen, yönetici ve denetmenlerin denetimler ile ilgili beklentileri ile var olan durum arasında uzaklığın giderilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Denetmen Yeterliliklerini konu alan araştırmalar üç önemli sonucu ortaya çıkarmaktadır. Birincisi; denetmenlerin yeterliklerine ilişkin görüşlerde, öğretmen, yönetici ve deneticiler arasında önemli farklar bulunmaktadır. Genel olarak denetmenler kendilerini yeterli görüyorlarken, yöneticiler denetmenleri orta, öğretmenler ise az yeterli görmektedirler. Denetmenlerin hizmet içi eğitimden yeterince yararlanamamaları, kendilerini yenileme fırsatını bulamadıklarını, eğitim sürelerinin uzamasının yararlı olacağını ifade etmeleri aslında şimdiki durumlarının yetersiz olduğunun dolaylı olarak anlatımı şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenler, müfettişlerin kendilerinin yeterli olduklarını savunmalarını, onur ve gururlarını korumaya yönelik bir davranış olarak algılanmaktadır.

İkincisi, öğretmenler denetmenleri personelcilik, büro işleri ve soruşturma alanlarında yeterli görmemektedirler. Görüldüğü gibi burada sadece kontrole yönelik bir denetim anlayışının izlenimleri ifade edilmektedir.

Araştırma sonuçlarının diğer bir çarpıcı bulgusu da denetmen kişilik özellikleri ile ilgilidir. Genel olarak, denetmenlerin, güvenilir, dürüst, uyumlu, demokrat, önder, sosyal bir insan olması beklenirken durumun hiç de öyle olmadığı gözlenmektedir. Denetmenler ciddi, korkulan ve soru sorulamayan kişilik özelliklerin sergilemektedirler.

Bu da öğretmenlerin yardım istemesini, denetmenle iletişim kurmasını güçleştirmektedir.

Denetmenlerin mesleğe uygun biçimde hizmet öncesi eğitimle yetiştirilmeli rehberlik ve yardım rolünü oynayabilecek yeterliliğe ulaştırılmalıdırlar. Sistemdeki müfettişlere de bu yeterlikler hizmet içi eğitim programları ile kazandırılmalıdır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Beşinci alt problemde “Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin kurum, yönetici ve öğretmen teftişi açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?” biçiminde belirlenmişti. Bu konuda yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar ve bunlara bağlı olarak öne sürülen önerilerin neler olduğu ortaya konularak, ilişkili araştırmaların sonuç ve önerilerinin ortak yönleri aşağıdaki gibi toplanmaktadır.

Sorunlar;

1. Öğretmen denetiminde, öğretmenler denetmenleri yetersiz görürlerken, denetmenler kendilerini yeterli görmektedirler.
2. Rehberlik ve iş başında yetiştirme konularında denetmenler kendilerini yeterli görürlerken, öğretmen ve yöneticiler orta ve az yeterli görmektedirler.
3. Araştırmaların en önemli ortak sonucu denetmenlerin soruşturma görevlerinin, rehberlik ve diğer görevlerini yerine getirmelerinde engel olduğu, bu nedenle soruşturma görevinin ya yöneticiler tarafından ya da ayrıca görevlendirilecek denetmenler tarafından yapılmasıdır.
4. Denetmen sayısının yetersizliği ve branşlara göre yeterli sayıda denetmenin olmaması, denetimlerde önemli bir sorun olduğu araştırmaların ortak bulgularındandır.

Öneriler;

1. Denetimlerin daha etkili olması için bir denetmene düşen öğretmen sayısının en az 50 olacak düzeyde yeni bir düzenleme yapılmalıdır.
2. Denetimlerde kullanılacak yöntem ve teknikler çağdaş denetim ilkelerine göre yeniden düzenlenmelidir.
3. Rehberlik ve soruşturma görevleri birbirinden ayrılmalıdır.
4. Denetimlerde, öğretmen ve yöneticilerden istenenler konusunda uzlaşma sağlanmalıdır.

Kurum, yönetici, öğretmen denetimi konusunda yapılan araştırmalar şu sonuçlarda birleşmişlerdir. Denetimde denetmenlerin yeterliği, yardım ve rehberliği konusunda, bütün araştırmalarda olduğu gibi öğretmen ve yöneticiler denetmenleri yetersiz bulmaktadırlar.

Araştırma bulgularının vurguladığı en önemli durum, denetmenlerin soruşturma görevlerinin, rehberlik ve diğer görevlerini yerine getirmelerinde engel olduğudur. Bunun için soruşturma rolü, denetim görevi yapan müfettişlerden alınmalıdır.

Denetmen sayısının yetersizliğinden kaynaklanan sorunun giderilmesi için önlem alınmalı, bir müfettişe 50 öğretmen düşecek şekilde yeniden düzenleme yapılmalıdır.

Denetimde kullanılan teknikler çağdaş denetim ilkelerine göre yeniden düzenlenmelidir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Beşinci alt problemde “Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin denetim alt sisteminin yapı, işleyiş ve geleceği açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir?” biçiminde belirlenmişti. Bu konuda yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar ve bunlara bağlı olarak öne sürülen önerilerin neler olduğu ortaya konularak, ilişkili araştırmaların sonuç ve önerilerinin ortak yönleri aşağıdaki gibi toplanmaktadır.

Sonuçlar:

1. Uygulanmakta olan denetim etkinlikleri çağdaş denetime benzememektedir.
2. Mevzuata göre yapılması gereken denetim etkinlikleri ile uygulamada yapılan etkinlikler uyuşmamaktadır.
3. Denetimlerde çağdaş denetim ilkelerine uyulmamaktadır.
4. Uygulanan denetim etkinlikleri ile ilgili olarak öğretmen, denetmen ve yöneticilerin algıları farklıdır.
5. Uygulamadaki denetim etkinliklerinde ulaşım, kaynak yetersizliği, önerilerin bakanlıkça dikkate alınmaması gibi engeller nedeniyle istenilen sonuçlar alınmamaktadır.
6. Uygulamadaki denetim etkinliklerinde öğretmen değerlendirmede öğretmenlere göre tarafsızlık olduğu, denetmenlere göre ise olmadığı sonucu önemlidir.
7. Uygulamadaki denetim etkinliklerinde eğitim.öğretimden çok fiziksel çevre, büro işleri, personelcilik gibi durumlar dikkate alınmakta olduğu vurgulanmıştır.

Öneriler:

1. Denetim sistemi çağdaş denetim ilke ve yöntemlerine göre yeniden düzenlenmelidir.

2. Her denetmene düşen öğretmen sayısı azaltılmalıdır.
3. Denetim sisteminde, soruşturma işleri ile denetim işleri birbirinden ayrı birimlerce yürütülmesi sağlanmalıdır.
4. Denetmenlere yönelik hizmet içi kurslar veya seminerlerle denetmenler bilgilendirilmelidir.
5. Öğretmenler denetimle ilgili olarak bilgilendirilmeli ve onlara denetimden yararlanma yolları kavratılmalıdır.

Denetim alanında en çok (12) araştırma “Teftiş Alt Sisteminin İşleyişi ve Geleceği” konusunda yapılmıştır.

Denetim sisteminin, çağdaş denetime benzemediğinin mevzuatla öngörülen denetim etkinliklerinin uygulamadakilerden farklı olduğu, uygulanan denetim etkinlikleri konusunda öğretmen, denetmen ve yöneticilerin algılarının farklı olduğu, uygulamadaki denetim etkinliklerinde eğitim öğretimden çok fiziksel çevre, büro işleri ve personelcilik gibi durumlara zaman ayrıldığı bu bölümde yapılan araştırmaların ortak bulguları olarak söylenebilir. Görüldüğü gibi sistemin yapısı problemlere kaynak oluyor. Araştırma sonuçlarının sisteme önerileri diğer bölümlerle aynı denecek kadar benzeşmektedir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Altıncı alt problemde “Denetim hizmetlerine ilişkin başlıca düzenlemelerin denetim sorunları ve karşılaşılan güçlükler açısından ilişkili araştırma sonuçlarına göre nasıl değerlendirilmektedir? biçiminde belirlenmişti. Bu konuda yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar ve bunlara bağlı olarak öne sürülen önerilerin neler olduğu ortaya konularak, ilişkili araştırmaların sonuç ve önerilerinin ortak yönleri aşağıdaki gibi toplanmaktadır.

Sonuçlar:

1. Öğretmen yönetici ve denetmenlerin kendi rolleri ile ilgili algıları arasındaki uyumsuzluk önemli sonuç yaratmaktadır.
2. Denetmenlerin soruşturma görevlerinin, rehberlik görevlerini engelleyici nitelik taşıması önemli bulunmuştur.
3. Denetim sisteminin kendi yapısal sorunları önemli bulunmuştur.

Öneriler:

1. Öğretmen, yönetici ve denetmenlerin mesleki yeterlikleri artırılmalıdır.
2. Denetim sisteminin işleyişi ve yapısı daha yeterli düzeyde ve işlevsel biçimde yeniden düzenlenmelidir.

Denetimin sorunları ve karşılaşılan güçlükler konusunda yapılan araştırmalar, denetim sisteminin kendi yapısal sorunlarını önemli bulmuşlardır. Denetmen, öğretmen ve çevreden kaynaklanan sorunlarında önemi üzerinde durulmuştur. Ayrıca denetmenleri, soruşturma rollerinin, rehberlik ve yardım görevlerini yapmada engelleyici olduğu önemli bulunuyor.

Öğretmen yönetici ve denetmenlerin kendi rolleri ile ilgili algıları arasındaki uyumsuzluk önemli bulgulardır.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sekizinci alt problem “Denetim alanında yapılan araştırmaların sonuç ve önerileri yönünden birbirleri ile olan ilgileri ve birbirlerini tamamlayıcı özellikleri nelerdir?” biçiminde düzenlenmişti. Bu konuda yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar ve bunlara bağlı olarak öne sürülen önerilerin neler olduğu ortaya konularak, ilişkili araştırmaların sonuç ve önerilerinin ortak yönleri aşağıdaki gibi toplanmaktadır.

Araştırmaların tümünde ulaşılan sonucun, denetim sisteminin çağdaş denetim anlayışından uzak olması nedeniyle hemen tüm araştırmacılar öncelikle sistemin çağdaş denetim anlayışı içinde yeniden yapılandırılması düşüncesinde birleştikleri görülmektedir. Denetim sistemimizin yeniden yapılandırılmasında, araştırma amaç, konu ve bulgularına göre öne sürülen öneriler birleştirildiğinde, sistemin iyileştirilmesi çalışmalarına ışık tutacak nitelikte öneriler olduğu görülmektedir. Araştırmalar tek tek incelendiğinde bile konusu ne olursa olsun önemle üzerinde durulan bulguların benzerliği nedeniyle denetim sistemimizin en önemli eksikliklerinin şunlar olduğu söylenebilir:

1. Denetim sistemimiz, çağdaş denetime uymamaktadır.
2. Denetmenlerimizin yeterlikleri konusunda taraflar arasında önemli algı farklılıkları bulunmamaktadır.
3. Denetmenlerden beklenen, mesleksel rehberlik ve öğretneni yetiştirme görevleri, yeterince yerine getirilememektedir.
4. Denetmenlerin sayısal yetersizliği, onlara sağlanan olanakların yetersizliği, önemli sorunlar olarak görülmektedir.

Yukarıda özetlenen bulgular araştırma sonuçlarının genel bulguları olması nedeniyle araştırmacıların önerileri de bu olumsuzlukların giderilmesi için önlem alınması yönünde olmuştur. Bütün araştırmaların önerileri, denetim sistemimizin kontrol amaçlı bir sistem olduğu, bu nedenle çağdaş denetimde yapılmakta olan rehberlik, iş başında yetiştirme, süreci geliştirme gibi işlevleri yerine getirmesi beklenemez.

Alt problemlerin tamamında özel durumlar hariç birbirleri ile ilişkili durumlarda bütün bulgular birbirlerini destekler durumdadır. Bütün araştırmalar koro halinde şunları söylemektedirler.

1. Denetim sistemi çağdaş denetime uymamaktadır.
2. Denetmenlerimizin yeterlilikleri konusunda öğretmenler ve okul yöneticileri olumsuz algılara sahiptirler. Denetmenler ise kendilerini yeterli bulmaktalar.
3. Denetmenlerden beklenen mesleksi rehberlik ve öğretmeni yetiştirme görevleri yeterince yerine getirilmemektedir.
4. Denetmenlerin sayısal yetersizliği ve onlara sağlanan olanakların yetersizliği, yapısal engeller önemli sorunlar olarak görölmektedir.

Bütün araştırma bulguları denetim sistemimizin kontrol amaçlı olduğu, bu nedenle çağdaş denetimin gereği olan etkinlikleri yapamayacağını ortaya koymaktadır.

Denetim sisteminin yasal temelleri cumhuriyet döneminde çeşitli yasa, yönetmelik ve genelgelerle düzenlenmiş, zaman içinde bunlarda değişiklikler olmuştur. Sistem yeni durumlara ve değişikliklere cevap verebilmek için zaman içinde kendisini yenilemeye çalışmıştır. Bu yenileme çalışmalarının amacının otokratik yapıdan, demokratik yapıya doğru bir eğilim gösterdiği (Karagözoğlu 1977) söylenebilir. Ancak değişiklikler biçimsel ve yüzeysel kalmıştır. Bu değişikliklerin gerçekleştirilmesinde alana ilişkin araştırma sonuçlarından yararlandığını söylemek oldukça zordur. Karagözoğlu'nun 1977'de yaptığı "İlköğretimde Teftiş Uygulamaları" konulu araştırmanın boylamsal olarak tekrarını 10 yıl sonra Kapusuzoğlu yapmış ve il milli eğitim müdürlerinin denetmenler hakkındaki algılarının olumlu yönde değişmesinin haricinde bütün bulgular benzerlik göstermiştir.

Daha sonra yapılan araştırmaların bulgularının toplandığı bu araştırmada da aynı bulguları tekrar etmek durumunda kaldık. Bu konudaki araştırmaların ölkemizde 40 yıl önce başladığı, bakanlığa önerilerde bulunduğu görölmüyor. Araştırma sayısının giderek arttığı biliniyor, denetim alanında ellinin üzerindeki araştırma bulgu ve önerileri ile birinci alt problemde tartışılan yasa ve yönetmeliklerle ilgili değerlendirme

karşılaştırıldığında, araştırma önerilerinin içinde bulunduğumuz yıllarda da hiç değerlendirilmediği görülmektedir.

Eğitim denetimi alt sisteminde gerek ilgili yasa, yönetmelik ve yönergeler gerekse de alana ilişkin araştırmalar açısından yapılan değerlendirmelerde önemli sayılabilecek kurumsal bir değişme olduğu sonucuna ulaşılamamıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

1. Denetim alt sistemine ilişkin çok sık sayılabilecek aralıklarla yönetmelik değişiklikleri yapılmaktadır.
2. Denetim alt sistemine ilişkin değişiklikler denetmenlerin görev alanları ve istihdamlarına yönelik olduğu görülmektedir.
3. Denetim alt sistemine ilişkin değişiklikler, denetim hizmetleri sürecinde kontrol amacından çok, öğretmenler için rehberlik hizmetlerine dönük değişiklikler olduğu anlaşılmaktadır.
4. Denetim alt sistemine ilişkin yasal düzenlemelerde, denetmenlerin kendi bölgelerindeki öğretmenlerin hizmet-içi yetiştirilmelerinden sorumlu tutmakta, ancak bu konuda yeteri kadar yetki vermemektedir.
5. Denetim alt sistemine ilişkin 1990'lı yıllardan sonraki düzenlemelerde, denetmen seçimi ve istihdamı konusunda daha nesnel ölçütler getirdiği görülmektedir.
6. Denetim alt sistemine ilişkin düzenlemelerde, denetmen seçiminde alanda eğitim almış olmak gerekliliğine ilişkin önemli bir değişikliğe rastlanmamaktadır. Denetmenler çoğunlukla başarılı öğretmenler arasından Bakanlık tarafından açılan yarışma sınavları ile seçilmekte ve atanmaktadırlar.
7. Denetim alt sistemine ilişkin düzenlemeler, denetmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesine dönük herhangi bir değişiklik getirmemektedir.
8. Denetim kuram ve modelleri konusunda yapılan araştırmaların en önemli ortak sonucu denetim sisteminin “Çağdaş Denetim” anlayışından uzak olduğu sonucudur.

9. Denetmen yetiştirme istihdamı ve -eğitimi konusunda yapılan araştırmaların sonuçlarının ortak yönleri;

- a. Denetmenlerin hizmet öncesi yetişmelerinin üniversitelerde gerçekleştirilmesi,
- b. Hizmet içi yetişirmede bakanlık ve üniversitelerin işbirliği yapması,
- c. Denetmen seçiminde tarafsız bir komisyonun görev alması,
- d. Denetmen seçiminde koşulların nesnel ölçütlere dayanması, adaylara önceden duyurulması,
- e. Denetmen seçiminde cinsiyet ayrımı yapılmaması gerektiği üzerinde toplanmıştır.

10. Denetmen yeterlikleri konusunda yapılan araştırmalarda ulaşılan ortak sonuçlar, denetmen yeterliklerine ilişkin denetmen, yönetici ve öğretmen grupları arasında beklentilerde uzlaşma varken algılarda farklılaşmalar bulunduğu sonucudur.

11. Denetim alt sisteminin işleyişi ve geleceği konusunda yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar özetle şöyledir:

- a. Mevzuata göre yapılması gereken denetim etkinlikleri ile uygulama arasında farklılıklar vardır.
- b. Uygulanan denetim etkinlikleri çağdaş denetim anlayışından uzaktır.
- c. Denetim etkinliklerinin ulaşım, kaynak yetersizliği, önerilerin bakanlıkça dikkate alınmaması gibi nedenlerde etkili değildir.
- d. Denetim etkinliklerinde ortak bir uygulama bulunmamaktadır.
- e. Denetmen başına düşen öğretmen sayısı çok fazladır.

12. Denetim sorunları ve karşılaşılan güçlükler konusunda yapılan araştırmalarda ise, öğretmen, yönetici ve denetmenlerin kendi rolleri ile ilgili algıları arasındaki

uyuşmazlığın sorunlar yarattığı, denetim sisteminin yapısal (işleyiş) sorunları olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

13. Araştırmaların denetim sisteminin iyileştirilmesi ve yeniden düzenlenmesi için öne sürülen öneriler şu başlıklar altında toplanmaktadır:

- a. Denetim sistemi çağdaş denetim anlayışı ile yeniden yapılanmalıdır.
- b. Denetmen başına düşen öğretmen sayısı azaltılmalıdır.
- c. Denetmenlerin soruşturma görevleri ile diğer görevleri birbirinden ayrılmalıdır.
- d. Denetmen yetiştirmede hizmet öncesi yetiştirmeye öncelik verilmelidir. Bu yetiştirme üniversitelerin ilgili bölümlerinde olmalıdır.
- e. Denetmenlerin hizmet içi kurs ve seminerlerle sürekli desteklenmeleri ve bu konuda üniversitelerle işbirliği yapılması gerektiği vurgulanmıştır.
- f. Denetimlerde çağdaş denetim ilkelerinin uygulanmasına önem verilmelidir.
- g. Denetmen seçimlerinde normal ve bilimsel ölçütler kullanılmalı ve seçimler demokratik yöntemle yapılmalıdır.

Öneriler

Araştırmalar için;

2. İlköğretimde uygulanan yapısalci yaklaşım öğrenme modeliyle ilişkili süreç denetimine ilişkin yapılacak araştırmalar alana katkı sağlayacaktır.

3. İlköğretim okullarındaki yeni yapıdan kaynaklanan denetim sorunları üzerine yapılacak araştırma alana katkıda bulunabilir.

Uygulayıcılar için;

1. Milli Eğitim Bakanlığı, çağdaş denetim gereksinimlerini karşılayabilecek özellikler içeren yasal düzenlemeler yapmalıdır.

2. Yasal düzenlemelerin uygulanabilir nitelikte olmasına ve karardan etkileneceklerin görüşlerinin düzenlemelere yansıtılması sağlanabilir.

3. Bu alanda yapılan araştırmalar, Bakanlık tarafından desteklenebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (1990), Malatya, Mardin, Diyarbakır İllerinde Görevli İlköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Denetim İlkelerini Uygulama Dereceleri ve Denetim Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler, Ankara: Araştırma Raporu
- Açıkgöz, K. Ü.(1992) Çağdaş Öğretim, Malatya: Ders Notları
- Akyüz,M. (1998), İlköğretim Müfettişleri Birinci Sınıf Öğretmenlerine İlkokuma Yazma Derslerinde Ne Derece Yardım ve Rehberlikte Bulunabiliyor, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Arık, H. (1990), Türk Milli Eğitim Sisteminde Adli ve İdari Soruşturma Tekniklerinin İşleyişi, Ankara: GÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aslan, M. (1989) Çağdaş Eğitim Denetiminin Analizi İ.Ü. Malatya: İÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Atalay,K. (1987), İlkokul Öğretmenlerinin Müfettişlerin Yeterlik Alanlarına İlişkin Beklentileri, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aydın, M. (1990) "Türk Eğitim Sisteminde Denetime Bir Bakış" Eğitim Bilimleri Sempozyumu, İstanbul: Tarla Yayın Organizasyon, s: 78.83
- Aydın, M. (1993), Çağdaş Eğitim Denetimi, Ankara: Personel Eğitim Merkezi
Yayın No: 4, Genişletilmiş Üçüncü baskı, Şafak Matbaacılık
- Aydın, M.(1991), Eğitim Yönetimi; Kavramlar, Kuramlar, Süreçler, İlişkiler, Ankara: Hatipoğlu Yayınları, Şahin Matbaası.
- Başar, H. (1981), Okul Yöneticisinin Denetim Görevleri, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Başaran, A. (1986), İlköğretim Kurumlarında Grupla Teftiş Uygulamaları, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Bazar, H. (1985), Eğitim Müfettişi, Rollerı, Yeterlilikleri, Seçilmesi-Yetiştirilmesi, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Bilir, M. (1982), Temel Eğitim Müfettişlerinin Yetiştirilmesi, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bilir, M. (1991), Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Bursalıoğlu, Z. (1991) Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama, Ankara: Personel Eğitim Geliştirme Merkezi Yayın No: 1, şafak Matbaacılık.
- Büyükışık, M. (1989), İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Etkinliklerinin Gerçekleşme Düzeyi (Ank. İl örn.), Ankara: HÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Dumrul, M.S. (1986), İlkokul Müdürlerinin Denetim Yetki ve Yeterlilikleri, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ertürk, S. (1972) Eğitimde Program Geliştirme, Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Gökten, R. (1986), Cumhuriyet Dönemi Türk Eğitim Sisteminde Teftiş, Ankara: GÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Güneş, Y. (1986), Halk Eğitimi Merkezlerinde Yapılan Denetimin Etkinliği, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kapusuzoğlu, O. ř. (1989), Son On Yılda İlköğretim Müfettişlerinin Rolünde ve Teftiş Uygulamalarında Değişmeler, Ankara: HÜ, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Kara, M. (1989), İlkokulların 4. ve 5. Sınıflarında Öğretmenlerin ve İlköğretim Müfettişlerinin Küme Çalışma Yönteminin Uygulanmasına İlişkin Görüşleri, Ankara: HÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Karagözoğlu, G. (1972) Türk Eğitim Düzeninde Bakanlık Müfettişlerinin Rolü, Ankara: MEB, PAK Dairesi

- Karagözoğlu, G. (1973), Türk Eğitim Düzeninde Bakanlık Müfettişlerinin Rolü, Michigan: Michigan Ü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Karagözoğlu, G. (1977), İlköğretimde Teftiş Uygulamaları, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi.
- Karasar, N. (1984) Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd.
- Karataş, M. (1989), İlköğretim Düzeyinde Grupla Teftiş Uygulamasının Sorunları Nedenleri ve Çözüm Önerileri, Ankara: HÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Karpusuzoğlu, O. Ş. (1986) Son On Yılda İlköğretim Müfettişlerinin Rolünde ve Teftiş Uygulamalarında Değişmeler, Ankara: HÜ, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Kemal, M. S. (1994), Ortaöğretimde Müfettişlerin Rehberlik Etkinlikleri, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kulucular, H. (1992), Müfettişlerde Varolan Kimlik Özellikleri ile Olması Gereken Kişilik Özelliklerinin Yöneticiler ve Öğretmenler Tarafından Betimlenmesi, Ankara: GÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (1990) İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği R.G. 27 Ekim, Sayı: 20678, s. 5.26
- Milli Eğitim Bakanlığı, (1991) Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, T. D. s. 2346, 28 Ekim
- Oktay, A. (1984), Hizmet İçi Eğitimle İlköğretim Müfettişi Yetiştirilmesi, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Öz, F. (1977) Türk Eğitim Sisteminde Müfettişlerin Rolü, Ankara: Basılmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Öz, F. (1977), Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü, Ankara: HÜ, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

- Özçelik, D. A. (1989) Test Hazırlama Klavuzu, Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları
- Özdemir, A. (1985), Lise Müdürlerinin Öğretmenleri Değerlendirmesi ve Geliştirilmesi, Ankara: GÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özdemir, A. (1990), Ortaöğretim Kurumlarında Denetim, Ankara: GÜ, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Sarı, K. (1987), Çorum İli İlköğretim Müfettişlerinin İlkokul Öğretmenlerine Yapması Gereken Rehberliğin Yeterliği, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Seçkin N. (1978) Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Yeterlikleri, Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi
- Seçkin,N. (1978), Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Yeterlikleri, Ankara: HÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Senemoğlu, N. (1982), Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ankara İl Merkezinde Bulunan Ana Okulu ve Ana Sınıflarının Teftişi, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tanrıoğen, A. (1995) Öğretimin Denetimi ve Denetimin Kuramsal Temelleri Ders Notları, İzmir: Buca Eğitim Fakültesi
- Taymaz, H. (1995) "Teftişte Karşılaşılan Sorunlar ve Öneriler" Eğitim Yönetimi, Kış 1995, s. 1, ss: 109.112, Ankara: PEGEM.
- Taymaz, H.(1992) Teftiş Kavramlar İlkeler Yöntemler, Ankara: Yargıçoğlu Matbaası
- Thomas, J. Sergiovanni ve Robert J.Starratt, (1979) Supervision, Human Perspectives, McGraw, Hill Book company
- Tutumlu, M. (1992), Ankara İli İlköğretim Müfettişlerinin Görev Öncelikleri, Ankara: GÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Türkmen, M. (1992), İlköğretim Müfettişi İstihdamında Kadın ve İlgili Takımlar, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Uras, M. (1989), Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yönetici ve Denetmen Yetiştirme Girişimleri, Malatya: İÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yalçinkaya, M. (1992) Ortaöğretimde Ders Denetimi, Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Yalçinkaya, M. (1992), Ortaöğretimde Ders Denetimi Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Yaşar, K. (1984), İlköğretim Müfettişlerinin Fen Bilgisi Derslerinde Eğitim Araçlarının Kullanılmasına İlişkin Bilişsel Davranışlarının Yeterlik Derecesi, Ankara: AÜ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.